

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 27 – iunie 2017**

Asociația Culturală „Noul Literator”
Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU
Vicepreședinte ADRIAN NĂSTASE
Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Prof. univ. dr. Cezar Avram
Prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor
Prof. univ. dr. Nicolae Panea
Prof. univ. dr. Teodor Oancă
Prof. univ. dr. Dinică Ciobotea
Prof. univ. dr. Ovidiu Ghidirmic
Conf. univ. George Popescu
Conf. univ. dr. Gabriela Rusu - Păsărin
Prof. dr. Tudor Nedelcea
Prof. și scriitor Nicolae Pârvulescu
Actor și regizor Emil Boroghina
Lect. univ. dr. Mihaela Chirițescu
Artist plastic Cristina Oprea

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian (New York - SUA)
Eugenia Serafini (Italia)
Nicolae Dabija (Rep. Moldova)
Vasile Barbu (Serbia)
Horea Cucerzan (București)
Claudia Voiculescu (București)
Gelu Negrea (București)
Maria Vaida (Cluj-Napoca)
Florian Copcea (Drobeta - Turnu Severin)
Mircea Pospai (Craiova)
Rodica Florescu (Craiova)
Davian Vlad (Craiova)
Gela Enea (Craiova)
Gheorghe Boaghe (Bechet)
Ilie Comănița (Slobozia)

REDACȚIA

Mihai Duțescu - Redactor-șef
Constantin Pădureanu - Redactor-șef adjunct
Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct
Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție
Ion R. Popa - Redactor
Mirela Giodea - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. Brâncuși, nr.32
Mihai Duțescu, Tel.: 0722.968.065
Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com
Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com
ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:
Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152.

Ilustrațiile copertelor:
Picturi de Aurora Speranța

Prezentare grafică & DTP
Daniela Predoană
danielapredoana@yahoo.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Dumitru Radu Popescu

Trei. Istoria Morții

Cele trei capodopere, după mine, ale folclorului românesc, sunt, după cum se știe, trei tragedii: „Miorița”, „Meșterul Manole”, „Tinerete fără de bătrânețe și viață fără de moarte”. O primă observație: toate aceste prăbușiri umane nu pleacă de la tragedii cumva și preponderent sentimentale, n-au nimic de-a face cu Agamemnon, Oedip, Hamlet și Ofelia... Destinul, cu închisoarea sa irefutabilă, își cam face simțită prezența peste tot, deși Făt Frumos, care pare cel mai închis în visul său, în destinul ce i s-a dat încă din burta mamei sale, se revoltă și nu-și mai urmează visul ce i s-a dat, ieșind din el, învingându-l – și învingându-se și pe sine, riscând acest final care îl duce până în fața morții, pe care n-o visase, și care îi dă o palmă și-l trece în lumea – evidentă! – a morții fără de viață. Părăsind spațiul idilic, nemuritor, al tinereții fără de bătrânețe și al vieții fără de moarte, spațiu sterp, golit de memorie, Făt Frumos, dorind să-și vadă părinții și împărăția în care a venit pe lume, nu mai află, ajungând pe pământ, decât un pustiu nemărginit, o lume moartă... Și cum el stătuse în arealul nemuririi nu se știe câți ani – poate un infinit de ani! – și cum moartea, în acest timp, îmbătrânise, se scorojise, tot așteptându-l să-i ia zilele... poate că ar fi murit și ea, moartea, dacă pe Făt Frumos nu l-ar fi copleșit dorul, dragostea față de părinți!... Așa că... Îl apucă scârba față de această nemurire! Iubirea față de viața din spațiul nemuririi în care ajunsese, oho, demult era moartă, chiar dacă viețuitoarele de aici trăiau într-o fericire falsă, lipsite de memorie și de sentimente... ce se întâmplase!? După ce și-a împlinit visul, de a pătrunde, după nenumărate lupte cu tot felul de zgriptoroi și de zgriptoroaice, într-o zi, după o ieșire greșită din spațiul visat, după o înapoiere de la o vânatoare ratată, în teritoriul vieții cu moarte, Făt Frumos își dă seama, într-o clipă de luciditate, că își pierduse

memoria și că visul său fără de moarte era, de fapt, o searbădă, o stupidă plictiseală, inumană, un fâs, un eșec!... Spuneam că „Tinerete fără de bătrânețe și viață fără de moarte” este cea mai cumplită tragedie posibilă, fiindcă pleacă de la o miză sublimă: atingerea unei utopii, descoperirea universului vieții eterne, lipsite de moarte!... Cumva, intrarea în paradis, fără să mori! Făt Frumos nu visase să întâlnească acolo un Dumnezeu cu un nume neștiut, și nu visase nici că acolo ar putea să dea de o Evă-satană!... Oricum, acolo trebuia să găsească fericirea aflată dincolo de fericirea de pe pământ...

În „Miorița”, păcurărașul, aflat pe o gură de rai, pogorât de la munte, îmbătat de lumina cerească și de dragostea între verișani, ca între frați, află că de fapt coborâse cu oile, la vale, fără să-și dea seama că în acest paradis avea să-și dea seama, pe propria sa piele, că degeaba scăpase de vrăjmășia

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

lupilor și, eventual, a urșilor, întâlniți în cale... Aici avea să cunoască degradarea cumplită a rudelor sale în fiare!... O, toate clipele aveau să curgă spre dumnezeiasca reconfigurare a omului, la răsărit de Eden, urmată de marea idee, gogoșa cea mare, cu care începuse lumea: crima de frate, uciderea lui Abel de către Cain! Așa că posibila sa moarte, venită de la verișanii săi, nu era decât – cum s-ar spune astăzi, de către doctoranzi! – un plagiat penibil! Cei trei verișani ai săi, fără să aibă vreo legătură cu vreo sfântă treime, pentru niște oi mai multe, mândre și cornute, și pentru niște cai și câini mai bărbați, aveau să devină, în gura de rai, sub prietenia falsă față de păcurăraș, niște îngeri sălbatici, cu față umană!... Criminali!...

Păcurărașul nu-i înjură, nu aruncă niscaiva blesteme peste ei, nu încearcă – nici vorbă! – să se apere, luându-le zilele, nu fuge de ei, ca să scape cu zile, nu-l învinuiește pe Dumnezeu cu nimic, nici pentru că în gura de rai n-ar fi trebuit să se realizeze o crimă cumplită, nu, nu, dar nu se resemnează, visează o salvare divină, o împlinire nevisată până atunci, o nuntă în ceruri, cu a lumii Crăiasă! Desigur, s-ar putea spune că această nuntă sublimă, nu vine, totuși, dintr-o credință a sa, ci poate mai mult, dintr-o credință în ceruri a mamei sale, căreia avea să-i transmită, prin miorița bălaie – dacă afurisita crimă se va împlini! – o alinare: că el, fiul ei, s-a împlinit, însurându-se cu a lumii Crăiasă!...

În „Meșterul Manole” am putea vorbi despre Moartea Religiei? Toate bisericile se ruinau, peste noapte, din temelii, oricât încercau oamenii să le înalțe... Dumnezeu și sfinții din icoane erau acoperiți de dărâmături, acolo unde zidurile se ridicau cât de cât!... Negru-Vodă, domnitorul, angajează câțiva meșteri mari, calfe și zidari – și cu Manole zece, care-i și întrece! – și vrea să înalțe o mănăstire pe Argeș în Sus... Se mai spune, mai ales de către experții de azi, că zidurile acestor clădiri se surpau peste noapte, fiindcă malurile Argeșului erau doldora de nisipuri aduse de pe Argeș în sus... Probabil că meșterii lui Manole au observat acest ade-

văr alunecos – nisipul! – și au încercat să-i găsească o soluție – acestui adevăr!... Însă, cu toată măiestria lor, ce zideau ziua, noaptea se prăbușea!... Credința în Dumnezeu, astfel, puteai zice că e înăbușită chiar de voința Celui de Sus?!... Cu ajutorul nisipului, care n-avea nimic în comun cu pământul roșu din care făcuse Tătânele Ceresc omul – și alte cele!... De ce era El nemulțumit?! Voiau oamenii să construiască o mănăstire de paradă, pentru o credință falsă?... Care era adevărul acestor veșnice prăbușiri?... Manole îl descoperă într-un vis! Credința nu se putea desăvârși, biserica nu se putea înălța, fără un sacrificiu!... Fără cea mai mare jertfă posibilă, care ar putea să arate că omul se lipsește de sine ca să-și regăsească sinele în Credință!?... Manole, cel mai mult pe lume – își iubește soția! Aici începe tragedia, prin jertfirea soției sale – și a pruncului ce se afla în sfântul ei trup! Căci ea acceptă să fie așezată la temelia mănăstirii!... O, ce tragedie: Ana simte cum zidurile, înălțându-se, o strâng, simte – aude! – cum în carnea ei pruncul plânge! Încet-încet, cu cât zidurile se împlinesc, în înălțimi, meșterii încep s-o uite pe Ana, Negru-Vodă nici nu știe că ea a fost zidită la temelia sfântului lăcaș, sau, dacă știe, se face că nu știe?!... Toți o uită, dar Dumnezeu n-ar trebui s-o uite!... Sau se prefacă c-o uită, ca și ea să devină o sfântă pe altarul mănăstirii?!...

Dacă încercăm să ne imaginăm că Ana ar fi putut fi din spița Fecioarei Maria, unde am ajunge? Marele Meșter Manole, acest constructor de lumi noi, să o jertfească pe femeia care ar putea aduce pe pământ un Prunc Sfânt?!... Ce tragedie cumplită ar fi fost dacă Dumnezeu o jertfea pe Fecioara Maria, ca Iisus să nu mai vină pe lumea asta strâmbă, ca s-o mântuiască?!... Lumea să rămână criminală, din structura lui Cain?!... Pe Argeș în Sus, ori în Jos, oriunde, să ucizi – îngropând la temelia zidurilor unei mănăstiri, la temelia unei Credințe! – un copil nenăscut, Sfânt?! De dragul Credinței tale, Meștere Manole? Sau din ticăloșia unui Vodă Negru?... Care te-a pus la încercare – ca să se vadă că este imposibil să se înalțe o mănăstire, fără de asemuire, pe pământ?!...

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Important este faptul că acest lăcaș al Credinței, văzut și în balade, poate fi zărit și azi, în realitate!... Așa că am putea vorbi și de un fel de realism parabolic, liric, mitologic!... Numai că în baladă, după înălțarea acoperișului peste mănăstire, începe o nouă tragedie!... Oare Negru-Vodă nu crezuse în edificarea unei mănăstiri, a unei religii? Angajase meșteri doar ca să vadă că nu se poate înfăptui absurdul unei glorificări a religiei?!... Credea Negru-Vodă în Dumnezeu? Sau voia să arate că nu se poate înălța o biserică – neexistând nici Dumnezeu?!... Dacă, totuși, credea, de ce i se spunea Negru-Vodă?! Sau e vorba de o metamorfoză a credinței sale, venită din teama... că meșterii ar putea înălța și alte biserici, pentru alți domnitori, pentru alte religii?!...

Hotărăște ca meșterii zidari să fie abandonați pe acoperișul sfântului lăcaș pe care-l construiseră!... Ca să moară acolo!... Ca să moară mai aproape de Dumnezeu, ca să moară și, astfel, să stingă năzuința altor oameni de a avea o biserică în care să se închine lui Dumnezeu!? Negru-Vodă constată că realitatea coșmarului de a construi o biserică s-a transformat în realitatea unui vis – al lui Manole! – împlinit!... Era Negru-Vodă un păgân care s-a simțit dezamăgit de înălțarea Mănăstirii de pe Argeș în Sus – și a voit să rămână mai departe un păgân... sub acoperire?! Toți meșterii, încercând să scape de moarte, își fac aripi de lemn și pleacă, în zbor – ca să treacă dincolo de moarte! Dar pământul este prea aproape – pentru aripile lor din șindrilă! Nici pentru Mano-

le pământul nu-i mai departe! Moare și el, ucis de trădarea de sine – internă! – a domnitorului Negru-Vodă, care, oricum s-ar fi metamorfozat, rămâne un călău, în numele lui Dumnezeu sau al altcuiva!?... Oricum, Negru-Vodă se răsuțește, pe față, într-o fiară cu gândul la Dumnezeu, sau ba!?...

Dacă nunta păcurărașului cu a lumii Crăiasă poate ține de un realism... religios, ludic, mitic, mistic, realismul cu care Negru-Vodă a exterminat niște creatori, ziditori, nevinovați, este apocaliptic! Și astfel, din nou, parcă, religia și istoria sunt relevate prin crimă! Sau, altfel spus, crima stă la temelia religiei și a istoriei?!... Iisus a fost răstignit pe o cruce, Manole – împreună cu meșterii săi mari, calfe și zidari! – a fost răstignit, în zbor, pe aripi de lemn! Doar Făt Frumos n-a murit răstignit, a stat fără frică în fața morții, care îi exterminase părinții, împărăția și istoria părinților săi, care speraseră – și crezuseră! – că există, totuși, o lume divină, o istorie divină, o țară a tinereții fără de bătrânețe și a vieții fără de moarte! Dacă n-ar fi existat această lume, cum de s-a întrupat ea într-un vis intrauterin – într-un vis visat de Făt Frumos înainte ca el să pună picioarele pe pământ?!

Domnule Ovidiu Ghidirmic, domnule Nicolae Panea, lămurii-mă, vă rog!

Miercuri, 11 Ianuarie, 2017

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Dinu Săraru

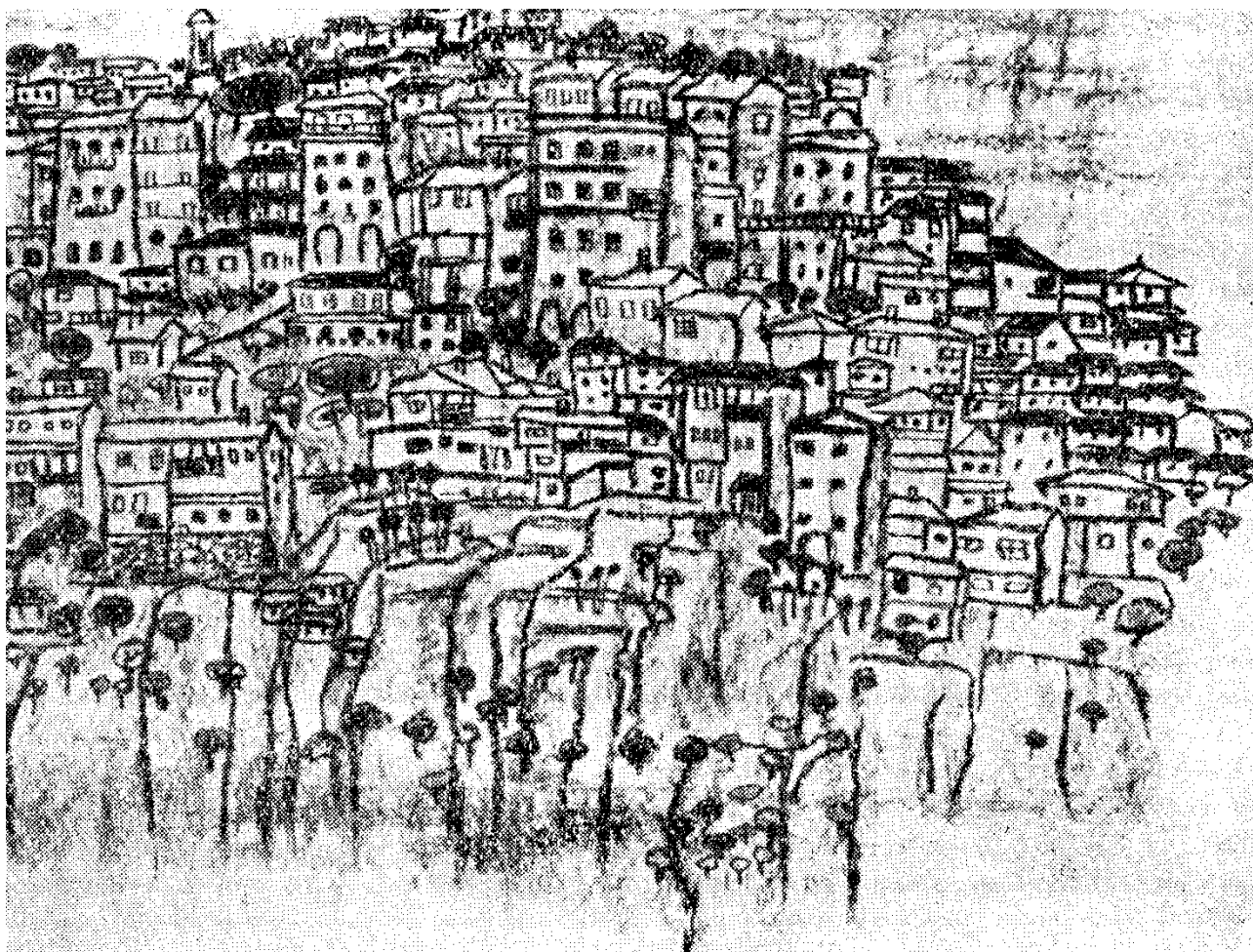
Fals jurnal de ieri și de azi

La Slătioara, trei zile rupte din copilărie...

Măgura Slătiorului întregă, ninsă de cireșilor sălbatici înfloriți într-o singură noapte, grădina casei cotropită de floarea albă a cireșilor negri, altoiți, ronturile de flori spuzite de căprițe albe și de narcise galbene și liliacul gata să pocnească bobocii lui, și cum stau în cerdacul oltenesc cu spatele la Măgură, cât mai văd cu ochii înaintea mea, Vârful Mândra din Parâng și culmile Căpățânii, până

deasupra Hurezilor, pe Buila, zăpada ca la Crăciun și deasupra ei cerul senin, curat și înalt până la Dumnezeu, fără o scamă de nor.

Așa au început aceste prime trei zile din Săptămâna Patimilor la Slătioara și la capătul lor, dinaintea Joii Mari, de la Cișmeaua Sărarului ăl bătrân, pe dreapta drumului Floarea Paștelui, răsărită în zori ca un vâl de

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

mireasă, petalele ei neîntinate ca și când ar fi fost smulse dintr-o diademă voievodală. Altfel, zilele toate călduroase, la mijlocul lor, ca vara la prânz, după nopți geroase cu brume subțiri argintii și cu seri scăldate în spuzeala de foc a asfințitului izbucnind din acoperișul de șindrilă al **Bisericeței Vioareștilor**, cu brâul ei de sub streășină însuflețit de istoria **Potecașilor** care s-au pictat, pe ei, în locul sfinților călări pe caii lor albi, mărunți și cu căciulile lor înalte pe care nu și le scoteau nici în fața Domnitorului.

Dar cine nu-și mai scoate azi, din păcate, la noi, căciula demnității și verticalității de neam și de suflet în fața **fite-cui** dinafara granițelor, păzite o dată, demult, de acești **Potecași**?!

Trei zile, rupte din copilăria mea, începând de la **Florii** când s-a auzit și cucul întâi la **Slătioara** cum se pomenea și el o dată, trei zile am izbutit să trăiesc la **Slătioara**, ca într-un vis cum nu mai credeam și am ajuns să-mi dau jos din spate, de pe umeri, ranița burdușită de viața matusalemică aproape, dacă am trecut cu un an și mai bine de vârsta **Sărarului 'ăl bătrân** care a zidit cișmeaua care îi poartă și numele, izvorând apa curată ca lacrima, cursă din istoria țării noastre?!

Cum o mai fi el, **Săraru 'ăl bătrân**, dacă eu am ajuns să văd lumina zilei până azi, cu un an și mai bine peste vârsta lui?!

Iată cum poți întineri peste noapte, mă gândeam, cum înfloresc cireșii sălbatici și ning **Măgura Slătiorului** într-o singură noapte, și cum poți întineri ca într-un vis, cum mai ziceam, dacă ai norocul să rupi din viață trei zile măcar și să te întorci în copilărie ca și când ai fi fost botezat din nou?

De aici și cerința de a **tălmăci altfel un vers** din străvechea urare românească:

„Să trăiți,

SĂ-NTINERIȚI –

(NU SĂ ÎMBĂTRÂNIȚI!)

.....

Să trăiți,

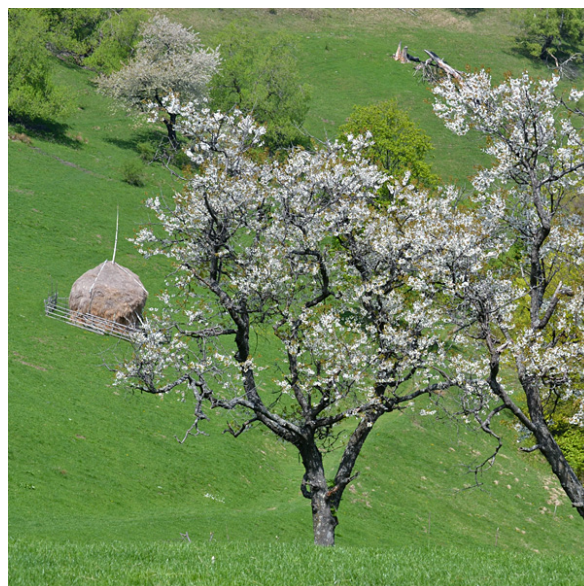
SĂ-NTINERIȚI,

să înfloriți

ca merii,

ca perii,

în mijlocul verii!"

Facsimile • Facsimile • Facsimile • Facsimile • Facsimile • Facsimile

Facsimilele unor texte olografe: Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Alexandru Macedonski, aflate în colecția de excepție a scriitorului Tudor Nedelcea

4.

Revista 8 Iunie 1884.

Dragi prieteni.

În vara am primit cele două volume „Tratat
Societății de Bucovina” ce au avut lungătatea unui to-
mă și jumătate și am găsit de altă mustrare. —

Catand însă le am găsit ceea ce doriam
găsi, adică articolul meu despre lui C. Negri pentru
și unele din paginile lui publicate în acest Tratat. Fie
dar ca am mare nevoie de ele pentru ca în complet
un studiu despre rolul politic și literar al aporahet
meu amie, pentru mult m-am îndalță dacă ai putea
mă mi procura volumul în care se află deschi priet.
Eu trebuie să plec la București peste 20 de zile; pri-
usman volumul dorit ce trebuie să mi socrasă aia
cât mai curând. Te rog?

Aveți și pe la voi primavara ca la la noi? Se ab-
aia în priet. Complimentele afectuase Doamnelor
Hurmuzachi și Sotirio. Amintele iubitoare.

V. Alecsandri

8 febr. 1884. Scrisoarea lui V. Alecsandri către N. Hurmuzachi se referă la articolul publicat despre Costache Negri. (Fil. Arh. St. Sibiu)

Facsimile • Facsimile • Facsimile • Facsimile • Facsimile • Facsimile

Donec felix eris multos numerabis amicos;
Tempora si fuerint nubila solus eris.

Până ce ești fericit o să numeri amici o mulțime
Vremile grele viind singur atunci rămâi.

Ce-i lumina?... —

H. Eminescu

Hi-i lumina și te mântue...

J. Prigara

Coase mulțumirile trebuiesc plătite: înainte de a le amputa
nu le par efimere; pe urmă, prea scumpe.

Cay.

Autografe din Album junimist, 1871.

Epigrama
Lui X.....

Un X... pretins poet, - acum
S'a dus pe cel mai jalnic drum,
L'as plânge dactil în balamuc,
Destinul său n'ar fi mai bun,
Căci pene ieri a fost năuc
Și nu e azi de cât nebun.

A. Macedonschi

1589 August 10

Celebra epigramă publicată în 1883, dar rescrisă și datată după moartea lui Eminescu spre a demonstra că nu i-a fost adresată Poetului nepereche.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Gabriel Chifu

zeu de primăvară

foșnește pădurea de tei.
în aerul serii recunosc
un zeu primăvărat.
își plimbă aburosul corp fără formă, fără granițe,
doar libertate și promisiune.
iar noi îl respirăm.
ne încărcăm plămânii cu el:

ah, suntem amfore în mai
pline cu vin sacru!

(1983)

lacătul de aur

eram într-o pădure de liliac înflorită. lumina
– mândra, tânăra, sfânta – intra și ieșea din trupul meu.
în voie, nevămătoare stihie, intra și ieșea din mine
ca o ceată de copii aurii ce aleargă dezlănțuiți
printr-o casă nouă, cu sute de ferestre și uși,
toate deschise.
ivire pură. era aceea

ziua imperceptibilă, nepământească,
nerostuită-n calendar,
a opta zi într-o săptămână?
era?

am văzut limpede
ziua aceea în chip de lacăt de aur.
îmi amintesc fiecare detaliu al său:
era fin decorat cu bufnițe și flori de lotus
și mare cam cât se vede o stea pe cer,
cam cât un bulgăre de nea ținut în mână de N.

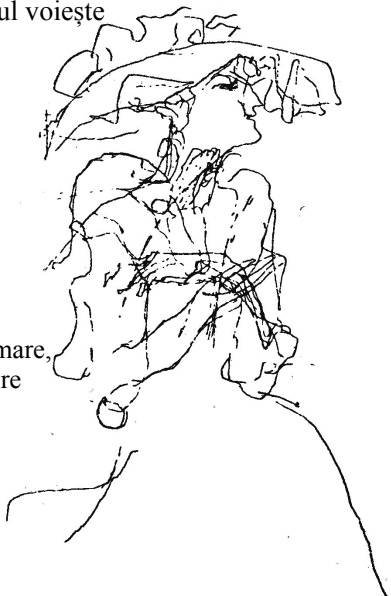
„lacăt de aur“, am zis tresărind
și febril, sfâșietor am început să mă mișc prin ziua aceea
aidoma unei chei ce lacătul voiește
să deschidă.

(1987)

făptura neîntreruptă

întind brațul, privește:
la capătul degetelor
materia din care sunt făcut
e învinsă, încetează.
de acolo începe,
ca dintr-un țarm înaripata mare,
o altă treaptă, o altă alcătuire
a făpturii mele:
văzduhul misterios
înflorit cu stele.

(1983)

zeu de toamnă

ah zeu de toamnă zeu impar
ce luminezi arar arar

ah zeu bolnav și zeu slăbit
cu lacrimă făr' de sfârșit

ah zeu deșert și aplecat
cândva cerește ai zburat

ah zeu de-aici de nicăieri
prin ore pleci din azi spre ieri

și luminezi arar mai rar
tu zeu de toamnă zeu impar
(1983)

fata cu gene lungi

coapsele ei – adevărate depozite de fulgere
și de aromă de tei,
iar genele ei erau lungi, lungi
păreau un drum secret, croit prin văzduh
spre cetatea fabuloasă Persepolis.
avea douăzeci de ani fata aceea
și tinerețea ei și a mea s-au depus
ca o zăpadă
pe caldarâmul orașului de provincie.
azi însingurat mă lovesc uneori
de hohotele de râs, de respirația noastră de atunci –
care mai plutesc aidoma unor aștri mici pe străzi.
îndepărtate îmi par, alfabet uitat.
alfabet uitat, viață trăită în cer.
(1983)

de dor

zdrențuit de dor de tine
am plouat peste câmpie,
peste țigla casei tale
ploaie răcoroasă am fost cu miros de tei prielnic,
nu m-ai cunoscut?...

zău, topit de dor de tine
până-n steaua cea regină, până-n sarea muntelui,
până-n groapa șarpelui, peste tot m-am prelungit
ca să treci
și cu trup, și cu privire, și cu gând prin mine,
doar în mine să trăiești,
doar în mine tu.

fără tine, fără tine
cântecul mi-e împietrit,
veștejit mi-e sufletul, otrăvit mi-e aerul,
soarele îmi sângerează fără tine.
(1987)

Evenimente culturale • Evenimente culturale • Evenimente culturale

Ioana Heidel, Germania

Viziune. Misiune. Împlinire.
La Würzburg, Germania, 21 aprilie 2017.
A fost... ca niciodată!!

Ce poate fi mai frumos decât să îți propui țeluri, să crezi în ele, să speri în realizarea lor, dar mai ales să trăiești vremurile împlinirii lor!

În anul 1988, într-un moment de disperare (descriș în romanul autobiografic „Dincolo de orizont“), străpung orizontul și ajung în Germania. A fost o grea și riscantă încercare, a fost o barieră peste care nu mi-aș fi dorit niciodată să trec, însă poți face un ocol în fața destinului?

De atunci încoace, soarta mi-a purtat pașii pe meleaguri îndepărtate, însă nu am uitat nimic despre România și nu am renunțat la dorința de a o revedea. Pe unde am umblat nu am avut posibilitatea doar să observ sau să învăț, ci și să compar. Am învățat multe, m-am integrat și adaptat într-o nouă societate, am selectat și întrebuințat ceea ce mi-ar fi fost de un real folos, însă nu m-am îndepărtat cu gândul și sufletul de rădăcini. Am trăit și vremuri grele printre străini, dar și foarte multe momente frumoase, însă mereu mi-a lipsit ceva, mi-a lipsit acel „acasă”.

De aceea nu am încetat să cred, că odată și odată mi se va deschide o ușă aici în Germania, când voi aduce și voi prezenta, după puterile mele, măcar o mică parte a lumii din care provin.

A fost o viziune, a fost o misiune, a fost un jurământ și o promisiune făcută pământului românesc. În data de 21 aprilie 2017, România a stat în față.

Am prezentat-o aici în Würzburg-ul bavarez, cu ocazia evenimentului „Liebe, Land und Laute” (*Iubire, Țară și Sunete*), organizat de noua societate „Deutsch-Rumänische Horizonte e.V., Verein für Kultur und Literatur”, prin ceea ce are mai frumos din punctul de vedere al culturii, tradițiilor, frumuseților.

Celor prezenți la eveniment le-am sensibilizat sufletele prin versurile poezilor noștri Mihai Eminescu, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Adrian Păunescu etc., recitate de mine în limba română și de personalități ale orașului în limba germană.

Câteva filme minunate însoțite de melodiile unice ale naiului lui Gheorghe Zamfir ne-au purtat prin locurile românești ce încă așteaptă să fie descoperite, trimițându-ne departe în lumea irealului și declanșându-ne o stare de reverie. Am savurat susurul izvoarelor, ecoul refulat de crestele munților noștri atât de falnici, eleganța caprelor negre, zborul planat al vulturilor, urletul lupilor, sunetul buciurilor, ajungând până în inegalabilul Maramureș, în zona de nord a Moldovei cu unicele ei moșteniri, fără a omite însă Ardealul, Banatul sau zona de sud a României.

Am avut senzația că pentru trei ore timpul a stat în loc, că atenția celor prezenți în sală s-a contopit cu frumusețile unei țări care a meritat din plin această zi.

A fost o încercare, un mic pas, a fost un semnal trimis într-o direcție, spre care merita să îți îndrepti atenția.

De ce?

Fiindcă am fost binecuvântați să ne tragem din una dintre cele mai frumoase țări ale Europei, care în privința tradițiilor încă își caută egalul.

Au concertat doi tineri virtuozii violoniști de la Filarmonica din Würzburg.

Nu au lipsit nici preparatele culinare românești, care au fost deosebit de apreciate.

Sunt sigură că a fost un eveniment ce nu se va putea uita prea repede, a fost ziua în care România a fost mândră pentru pasul făcut în față.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Nicolae Petre Vrânceanu

Dumitru Duță – „Popas de viață”

Motto: „*Literatura este o profesie a singurătății*”.

Foto shebimechs-deviantart

Dintre volumele publicate în ritm alert în perioada 2011-2017, cea mai recentă apariție a autorului cunoscut până în prezent ca un reductibil eseist și poet, cartea de proză „Popas de viață” (Ed. MJM, Craiova, 2017), este cea mai reprezentativă și personală, prin introspecția propriei conștiințe raportată la viața trăită, cât și printr-o manieră modernă a scriiturii care îl situează între surprizele de pe o treaptă de excelență a debuturilor din proza de astăzi.

Stilul elevat, elegant și îngrijit al cărților publicate anterior, „Paradigme literare”, „O sută de povestiri”, „Paradisul zeilor” și „Iadul pușcăriilor”, poate fi detectat de cititor și în volumul în discuție, prefăcut de scriitorul și editorul Jean Băileșteanu și, de asemenea, de un Prolog al autorului care ne oferă anticipat „cheia romanului”, de fapt, „o foarte lucidă și personală” confesiune având ca suport parabolic declarat *drumul*, viața omului ca trecere de la răsăritul la apusul existenței ființei sale.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Motivul călătoriei inițiatice, prilej de alienare și meditații existențiale, este preluat creator și original din celebra „Divina comedia” a ilustrului poet florentin Dante Alighieri care, în drumul său obligatoriu prin Purgatoriu, prin Infern și Paradis, exclamă: „Nel mezzo del cammin di nostra vita/ mi ritrovai per una selva oscura,/ ché la diritta via era smarrita”.

Scriitorul Dumitru Duță refuză continuarea drumului său până la poarta infernului pentru că ținta sa nu este întâlnirea cu Beatrice, ci cu propria viață, cea care i-a oferit destule eșecuri, deziluzii și neîmpliniri. Dezrădăcinarea de localitatea natală, Raeți; întâlnirea implacabilă cu moartea a unei tinere; ratarea unei prime iubiri adolescente etc., toate acestea se înșiruie într-o ordine aleatorie, induse ca flash-uri ale propriei memorii în traseele ei singuratice pe munte, prin pustietatea pădurilor și a creștelor de unde privirea poate să cuprindă întreaga panoramă a vieții naturii și a comunităților omenești din văile locuite.

Drumul său, al celui ce a optat pentru autocunoaștere, nu este o peregrinare romantică în mijlocul naturii ca, de exemplu, la Calistrat Hogaș, ci o lucidă confruntare cu frigul iernii care încă nu a părăsit pantele munților și prin asumarea unor lucide tehnici de supraviețuire (aproape zilnic își construiește coliba în care va dormi, acoperită

cu crengi de brad și jos cu un pat de frunze uscate; când iese din acest fragil adăpost se spală cu zăpadă, frecându-și corpul, și face cărare cu bocancii înghețați în fața colibeii pentru a bătători zăpada căzută peste noapte; mănâncă hrană rece și bea apă curată de la izvorul cel mai apropiat etc.).

Uneori aude sau vede în apropiere urme de sălbăticiuni pe zăpadă pulverizând modul periculos și inconfortabil al singurătății asumate, dar și pentru a-și demonstra sieși că poate îndura recluziunea de pustnic, condiția de reconsiderare a întregii sale vieți, ceea ce-i inoculează sentimentul că învinge toate greutățile prin forțele proprii și dincolo de avertismentul dantesc „Lasciate ogni speranza, voi ch'intrate” înscris la intrarea în Infern.

Monologul autorului-narator continuă: „După ce faptele trec, rămân amintirile care se decantează așezându-se în suflet și ieșind la iveală vesele ori triste, în clipe mai mult sau mai puțin fericite. Atunci, te întorci în timp cu nostalgia anilor trecuți și re trăiești întâmplările din vremea când erai tânăr și puternic. După o nouă escaladare, în timp ce devora o uriașă bucată de pâine, ca un lup înfometat, cugetă contrapunctic: „Dacă mă gândesc mai bine, mă înspăimântă nu atât moartea, cât faptul că odată cu ea îți este retezată orice posibilitate de a mai cunoaște.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Dar, de ce mă gândesc la moarte tocmai acum, când natura, sclipind de inedit, mă împresoară de peste tot. Și totuși, mă gândesc la moarte și încă cu un soi de bucurie puțin obișnuită. Poate gândul că într-o zi voi înceta de a mai fi te ajută să nu pierzi din vedere principiile mari ale vieții. Mi-e imposibil, atâta timp cât constanța este cea a vieții (cât mă confund cu o ființă vie), să realizez starea morții. Nici cum nu pot să ajung în partea cealaltă, mi-e inaccesibilă, sunt, am fost și voi fi întotdeauna impregnat de viață, de aceea mă și cred nemuritor. «Trăiește-ți viața» mi-a recomandat și doctorul...

Am citat aceste fragmente pentru a convinge că volumul „Popas de viață” este scris într-un moment de răscruce al vieții, într-un moment de criză existențială ce ar putea fi depășită doar prin trăire individuală dramatică, prin hotărârea de a continua „rătăcirea” drumului, ca o atracție spre vârfurile semețe ale înălțimilor, dincolo de care se deschid alte perspective către mister și necunoscut.

S-a remarcat, de fapt, că autorul are știința de a crea mister și curiozitate, menținerea suspansului asupra finalității lungului drum al regăsirii ființei, un drum care îmbină cu măiestrie plăcerea expediției solitare cu calvarul inerent al urcușurilor și coborâșurilor ce par insurmontabile.

Finalul narațiunii, care poate fi definită ca un roman al confesiunii lucide în fața finitudinii existenței sau ca un roman cu un singur personaj principal, autorul însuși, ne dezvăluie cu scurte memorări aparent întâmplătoare, secvențe de feedback, de viață trăită anterior sub semnele întrebărilor la care și cititorul așteaptă răspunsuri.

Continuarea drumului vieții este posibilă, dar către ce orizonturi? Finalul cărții ne lasă în tumultul frământărilor sufletești ale autorului cu care noi, cititorii, empatizăm ca ființe trecătoare. Dumitru Duță scriitorul, profesorul, omul se definește a fi „notre frère semblable”, un erou fără stare civilă declarată, surprinzător, sensibil, misterios, chiar dacă își deconspiră semnificațiile simbolice ale popasului său de viață, moment al mărturisirii și al propriei introspecții operate cu luciditate și cu speranța depășirii unui moment ontologic hotărâtor, o riscantă intervenție chirurgicală.

Cartea „Popas de viață” surprinde plăcut prin modernitatea și autenticitatea narațiunii, prin sinceritatea unei voci distincte în proza românească de astăzi.

Filosofie • Filosofie • Filosofie • Filosofie • Filosofie • Filosofie

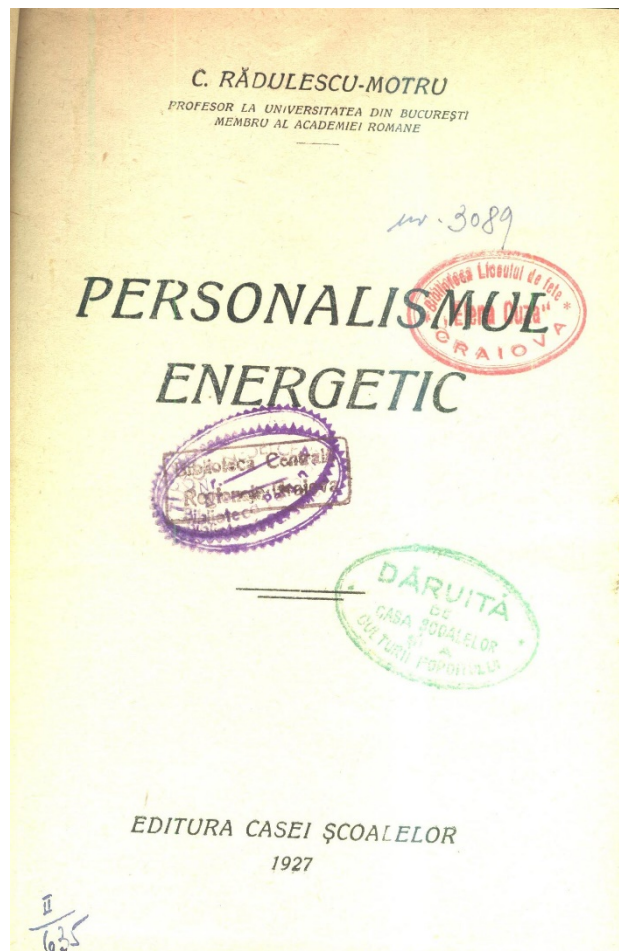
Gheorghe Dănișor

Personalismul energetic în concepția lui C. Rădulescu-Motru

Una dintre preocupările cele mai importante ale lui Constantin Rădulescu-Motru este aceea cu privire la deslușirea conceptului de personalitate. Orientarea sa spre acest domeniu este posibil să fi fost determinată de aplecarea filosofului spre domeniul psihologiei. Trebuie menționat încă de la început că Rădulescu-Motru a avut o deschidere foarte mare spre tot ceea ce a ținut de știința din vremea sa, fie că este vorba de psihologie, biologie, fizică etc. Cu toate acestea, el nu a neglijat în nicio împrejurare domeniul metafizicii, ca o încununare a unei gândiri superioare.

Se știe că în perioada când scria Constantin Rădulescu-Motru, a existat în toată Europa încercarea de a desluși tainele personalității în general și cu predilecție spre descoperirea resurselor adânci ale personalității umane. Ceea ce caracterizează, într-o manieră care îmbină științificul cu metafizicul, concepția filosofului nostru, este faptul că el valorifică descoperirile științifice din domeniul, de vârf în acea perioadă, al biologiei, unde dominant era conceptul de energie. Asta nu înseamnă că C. Rădulescu-Motru, în încercarea sa de a surprinde resorturile personalității, nu trece de domeniul biologiei și se folosește și de descoperirile științifice și din alte domenii ale științei. Acest mod de a pune problema conferă lucrării sale *Personalismul energetic* un caracter științific, dar care este încadrat de o concepție metafizică de o originalitate aparte.

Ceea ce este interesant la C. Rădulescu-Motru este faptul că în concepția sa personalitatea este un produs al evoluției universale. Această concepție „se bazează pe ipoteza că direcția evoluției, prin care trece universul, consistă în pregătirea unor anumite corelații persistente, sau, cum corelațiile

cele mai din urmă produse sunt cele sufletești, cu caracter de personalitate – că direcția evoluției, prin care trece Universul, consistă în însăși producerea relațiilor de personalitate”. O astfel de gândire este una integratoare și aduce în discuție conceptul metafizic de finalitate. În lucrarea sa *Personalismul energetic*, C.R.-Motru face referiri explicite cu privire la conceptul de finalitate, susținând ideea că în univers totul se desfășoară în vederea unui scop. În cazul de față, întreaga evoluție a universului este direcționată spre producerea personalității. Și cum realitatea este concepută ca energie, rezultatul este personalismul energetic.

Filosofie • Filosofie • Filosofie • Filosofie • Filosofie • Filosofie

Prin intermediul conceptului de finalitate, teoria lui C.R.-Motru se caracterizează prin monism filosofic, care contrazice monismul religios. Dar dacă se vorbește științific și filosofic despre monism, iar finalitatea este conștiința în sensul de personalitate gânditoare, acest lucru nu coincide, la o anumită înălțime conceptuală, cu a spune că universul întreg conține în sine gândirea? Or, a concepe Universul în esența sa ca gândire nu echivalează cu a spune că o rațiune superioară direcționează totul către un anumit scop? Se pare că Rădulescu-Motru face diferențierea între concepția religioasă și cea științifico-filosofică. „În tradiția biblică, susține el, Dumnezeu a făcut pe om după chipul și asemănarea sa; în ipoteza noastră, evoluția face pe om după chipul și asemănarea realității totale. În tradiția biblică, personalitatea omenească era socotită ca o copie după o personalitate supra-naturală, pe când în ipoteza noastră personalitatea omenească este produsul necesar al evoluției realității”.

Se ajunge astfel la gândirea unei analogii între personalitate și o realitate generală, ca realitate unică. Conform concepției moniste în care noțiunea principală este finalitatea, „omul nu este numai scopul naturii, ci și esența realității ca atare, imaginea abstractă a acesteia”. Finalismul caracterizează în profunzime principalele prefaceri ale vieții. „Dar finalismul fiind ceva personal, căci presupune o direcție urmată cu voința și cu un fel de prevedere, trebuie să ne închipuim procesul personalității ca întinzându-se la existența totală”. Acest lucru presupune că între această realitate totală și om există o corespondență care are un caracter personalist.

Concepția monistă pe care o elaborează Rădulescu-Motru se cristalizează prin depășirea concepțiilor naive cu privire la relația conștiinței cu realitatea și, mai ales, prin depășirea concepției kantiene cu privire la această relație. Această concepție încearcă să justifice determinismul universal. Acesta din urmă însă presupune exis-

tența unei uniformități de legi, fiindcă numai așa poate exista un determinism strict. Trebuie să existe o astfel de uniformitate care să susțină determinismul. „Dar de ce acest determinism trebuie?, se întreabă Rădulescu-Motru. De ce nu simpla probabilitate? De ce determinismul riguros? Fiindcă mintea omenească nu poate primi vagul probabilism, ci ea cere o bază sigură de obiectivitate. Dar atunci, nu lumea externă îmi impune determinismul universului, ci însăși mintea mea”.

O astfel de teorie însă, așa cum rezultă din opera lui Kant, este valabilă pentru fenomene, care sunt esența intelectului uman, și nu este valabilă pentru lucrul în sine, adică nu este valabilă pentru o lume care este dincolo de posibilitatea noastră de cunoaștere. Teoria kantiană nu face legătura între conștiință și real, ci conștiința creează propria sa realitate, fără legătură cu realul ca atare. Tocmai acest lucru încearcă Rădulescu-Motru să corecteze și de aceea el și afirmă, în ton cu concepția sa cu privire la personalismul energetic, că „Perspectiva kantiană înseamnă o renunțare tacită la cercetarea asupra originii și evoluției conștiinței”.

Spre deosebire de perspectiva kantiană, Rădulescu-Motru va susține o teorie a integrării conștiinței în Univers. Ea este rezultatul evoluției Universului în conformitate cu conceptul de finalitate ce îl domină în resorturile sale cele mai adânci. Conștiința nu este entitate separată care să aibă capacitatea să creeze o realitate a sa paralelă cu realitatea ca atare, ci ea este rezultatul evoluției Universului. O astfel de concepție este monistă, deoarece conceptul de finalitate conduce către o viziune integratoare. Se poate spune că o astfel de teorie susține ideea că o atare conștiință a fost scopul către care a tins întregul univers. Un univers conceput astfel nu lasă loc întâmplării, ci se desfășoară conform unui determinism strict. În sensul celor afirmate aici, Rădulescu-Motru spune că „În viața conștiinței domnește întâmplarea tot așa de puțin ca și în restul Universului”.

Filosofie • Filosofie • Filosofie • Filosofie • Filosofie • Filosofie

Bazat pe conceptul de finalitate, el va susține că „conștiința este condiționată de existența universului, nu după un raport de simplă echivalență mecanică, ci după un raport de finalitate, identic cu procesul de personalizare. Dacă acest raport se dovedește ca fiind cel exact, atunci anticipările conștiinței se explică din evoluția universului întreg, și perspectiva kantiană devine astfel inutilă”.

Kant, de fapt, pervertește această imagine pe care o susține Rădulescu-Motru și înlocuiește unitatea universului cu unitatea conștiinței. Adevărurile științei nu sunt rezultat al studierii universului, ci sunt adevăruri puse de conștiință fără legătură cu lucrul în sine, adică cu realitatea universului. Adevărul aparține conștiinței și se constituie ca fenomen, creat de conștiința însăși. Lucrul în sine rămâne necunoscut. Accesul cunoașterii la realitatea profundă este interzis. Rădulescu-Motru nu este de acord cu o astfel de perspectivă, iar personalismul energetic se constituie ca o critică a teoriei kantiene a cunoașterii.

Din acest punct de vedere, el se apropie mai mult de filosofia hegeliană care prin conceptul de dialecticitate se întâlnește cu conceptul de evoluție din științele biologice. Ambele orientări, una filosofică, cealaltă științifică, conduc către o viziune integratoare a omului, determinând apariția personalismului precursor al atât de actualei teorii filosofice și juridice cu privire la drepturile omului. Din acest punct de vedere, se poate afirma, fără a greși, că Rădulescu-Motru este unul din precursorii luptei pentru afirmarea personalității umane, unul dintre cei care au pus bazele luptei împotriva exacerbărilor ideologice care au dominat secolul XX și au condus la adevărate drame atât în viața personală, cât și în cea colectivă. Personalismul este o orientare care încearcă să aducă echilibru prin evitarea extremismelor atât de natură ideologică, cât și de natură materialistă. *Personalismul energetic* gândit de Rădulescu-Motru se situează printre lucrările în care preocuparea autorului este aceea de a asigura demnitatea persoanei umane într-un univers care aparent îi pare a fi ostil.

Când vorbește de personalism energetic, în prima fază Rădulescu-Motru pune în evidență individualitatea umană cu conștiința sa de sine specifică individualității. În această situație conceptele sunt clare, pentru că ele vizează evoluția individualității umane de la conștiința biologică, în calitatea sa de conștiință *în* sine, neștiută, la conștiința *de* sine ca reflectare a conștiinței în ea însăși. Problema care se pune este aceea cu privire la evoluția conștiinței în calitate de conștiință *pentru noi*. Cum se face trecerea de la o psihologie individuală la o psihologie socială, de grup?

Rădulescu-Motru pare a fi preocupat de aceste treceri, pentru că el urmărește evoluția personalității încă din momentul biologic al apariției sale, până în momentul conștiinței de sine și al conștiinței pentru noi. Cu alte cuvinte, el nu se oprește la individualitate, ci o încadrează pe aceasta într-o arie mai largă a personalității sociale. Se face trecerea de la individual la social. Această trecere naște o serie de întrebări. Are viața socială conștiință, așa cum are viața individuală? „Dacă are o conștiință, și trebuie să aibă, fiindcă altminteri însăși limba, care constituie organul de comunicare între oameni, ar fi inexplicabilă, care este forma sub care ea se manifestă? Există o conștiință socială, în afară de conștiințele individuale, sau există numai conștiințele individuale, fără nici un adaos în plus?” Analiza pe care Rădulescu-Motru o face cu privire la conștiință evidențiază de fapt vocația sa personalistă, „psihologia personalistă căreia el îi este întemeietor impunându-se la cercetările general-psihologice întreprinse până atunci și ajungând la concepția personalismului energetic drept motor al vieții sufletești și, de aici, al dezvoltării sociale. Din acest motiv, pe tot parcursul operei, analiza sa va avea și un subliniat caracter pedagogic, cu patriotica țință a afirmării noastre și inițierea a ceea ce numim astăzi «politici culturale și educaționale»”.

Ovidiu Ghidirmic

Confruntări

Hermeneutică și fenomenologie

Mircea Martin este unul dintre cei mai redevabili teoreticieni literari pe care îi avem, un autor mai puțin prolific, dar cu contribuții din cele mai consistente. A debutat cu volumul *Generație și creație* (1969), în care

se resimte influența lui Tudor Vianu, marele său model, de la care a preluat și termenul de „generație”, în accepția de platformă, de idei comune, ce transgresează limitele biologice, concept aplicat generației '60 (Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Ana Blandiana și alții, dintre poeți, dintre prozatori: Nicolae Breban, Al. Ivăsiuc, Fănuș Neagu, Constantin Țoiu sau Adrian Marino, Matei Călinescu, N. Manolescu, dintre întâii, ca să amintim doar numele ce ni se par mai reprezentative). Volumul a fost reeditat în anul 2000, cu o completare a conceptului de „generație”. A urmat volumul „Critică și profunzime” (1974), al cărui titlu este o parafrază a binecunoscutului volum „Poésie et profondeur” (1955) al lui Jean-Pierre Richard. Completat cu două studii, despre Georges Poulet și Jean Starobinski, volumul a fost reeditat sub titlul „Geometrie și finețe” (2004). Aproape toate cărțile lui Mircea Martin au fost reeditate, cu unele completări și adăugiri: *Identificări* (1977 – reeditat în 2004), *Dicțiunea idelor* (1981 – reeditat în 2010), *Singura critică* (1986 – reeditat în 2006).

Dar, cartea de care este asociat cel mai mult numele lui Mircea Martin, cu cel mai larg ecou la

vremea respectivă și cea mai comentată de critică rămâne *G. Călinescu și „complexele” literaturii române* (1981), reeditată în anul 2002, cu unele adăugiri ale autorului și însoțită de o postfață a lui Nicolae Manolescu.

Tudor Vianu

G. Călinescu

De G. Călinescu și de Mircea Martin mă leagă unele indelebile amintiri din anii studenției. Așa cum am mai spus și altădată, consider că am făcut parte dintr-o generație norocoasă. Am avut șansa de a-i mai prinde la catedră pe G. Călinescu și Tudor Vianu, acești doi monștri sacri ai culturii noastre, două personalități care ne-au marcat profund, dar total diferite, diametral opuse. Călinescu era teatral și volubil, plin de vervă, Vianu, dimpotrivă, sobru și măsurat, un spirit academic prin excelență. Atmosfera acelor ani – cei mai frumoși din întreaga noastră studenție – pe care am evocat-o în repetate rânduri era una de o veritabilă emulație. Cursurile lui Călinescu, ținute în amfiteatrul „Al. Odobescu”, plin până la refuz, erau adevărate spectacole de idei. Fiecare frază memorabilă a profesorului era susținută de ropote de aplauze. Responsabil cu „galeria” era tânărul asistent, pe atunci, la Catedra de Teoria

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Literaturii, Mircea Martin, care se ocupa și cu îndrumarea echipei de teatru a facultății. Nu pot să uit, niciodată, că mi-a recomandat să recit, la un concurs studențesc, din... *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, care abundă – spunea proaspătul asistent – în inegalabile poeme în proză. Și, am și recitat portretul lui Vasile Pârvan, comparat cu... pastorul Brand al lui Ibsen!

Mircea Martin era, la acea dată, un fan al lui Călinescu, de aceea, nu întâmplător, teza sa de doctorat, care stă la originea acestei cărți, a fost consacrată acestei *Opera Magna* a culturii românești.

Toate „complexele” decriptate și comentate pe larg de Mircea Martin și de care G. Călinescu a încercat să ne elibereze prin această monumentală și inegalabilă *Istorie* a sa: „**complexul originii umile**”, „**complexul întârzierii**”, „**complexul discontinuității**”, „**complexul moralității**”, „**complexul începutului continuu**”, „**complexul lipsei de audiență**”, „**complexul izolării provinciale**”, „**complexul monumentalului**” etc. s-au adeverit din plin după 1990. Cu tot geniul său expresiv și permisiv, marele critic nu a reușit, nici el, ca să ne elibereze de aceste complexe, cu care rămâne să ne luptăm în continuare. Toate aceste complexe se subsumează, de fapt, unuia singur: **complexul de inferioritate**, de care nu putem scăpa decât prin spiritul critic, lucid și echilibrat, fără exagerări și excese. Literatura română a fost nevoită să se sincronizeze și să refacă decalajul față de Occident printr-un proces de „**ardere a etapelor**” și prin anterioritatea avangardei. G. Călinescu a avut, în ceea ce-l privește personal, mai degrabă, un **complex de superioritate**. După cum arată unele din ultimele sale însemnări, el s-a simțit, mai curând, un Sainte-Beuve sau un De Sanctis, dar fără să aibă în spate și o literatură pe măsură, așa cum scrie Mircea Martin, în temerarul său demers: „*Căci el vrea să fie Sainte-Beuve sau*

De Sanctis al unei literaturi pe care s-o invente, s-o scrie...” sau: „*Avem impresia că tendința secretă a lui Călinescu în «Istoria literaturii române de la origini până în prezent» este aceea de a fi nu numai autorul cărții propriu-zise, dar și al literaturii pe care o prezintă, unicul ei autor în zeci și sute de ipostaze*”.

G. Călinescu și „complexele” literaturii române s-a impus ca una dintre cele mai înaintate exegeze călinesciene, ca o carte de o înaltă idealitate despre utopia criticii, dar și a unei aspirații contrazise, pentru că Mircea Martin nu este și o structură călinesciană, fiind pe deplin conștient de acest fapt.

De la *eteronomia esteticului* a lui Tudor Vianu, criticul a trecut cât se poate de ușor la *integralismul* lui Marcel Raymond, astfel la *Școala critică de la Geneva*, dovedind unele afinități și critica de

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

identificare a lui Georges Poulet și cu *hermeneutica* lui Jean Starobinski.

Hermeneutica și *fenomenologia* nu sunt doar discipline, dar și metode, care la Mircea Martin colaborează între ele. Fără hermeneutică nu se poate, pentru că interpretarea nu poate să lipsească nici chiar din disciplinele exacte. Hermeneutica este o metodă și diacronică și sincronică. În hermeneutică literatura **este**, dar și **devine**. În fenomenologie, literatura **este**, pentru că esențele sunt perene, imuabile. G. Călinescu este, înainte de toate, un hermeneut, la care conceptele-cheie ale hermeneuticii: **interpretarea** și **înțelegerea** apar frecvent. Concepția sa critică creatoare ține tot de hermeneutică: „A înțelege înseamnă a crea din nou, a reproduce în tine momentul inițial al operei” (*Simțul critic*, 1927).

Ca și Schleiermacher, Călinescu pune problema înțelegerii operei în termenii originii sale. I s-au reproșat lui Călinescu tocmai calitățile sale, legate de talentul expresiei. Și Eugen Simion și N. Manolescu se întâlnesc în a recunoaște că, dintre toți marii noștri critici, singurul care a avut geniu a fost Călinescu. Ceea ce îl face pe Călinescu mai **spectaculos** decât toți ceilalți este **la meraviglia**, arta de a uimi, de a minuna, de a surprinde, prin asociațiile sale imprevizibile, specifică stilului baroc.

După o întrerupere de aproape trei decenii, Mircea Martin a publicat o nouă carte: *Radicalitate și nuanță*” (2015).

Încă din volumul *Dicțiunea ideilor*, criticul s-a autodefiniț foarte exact, afirmând că profesează o *critică a conceptelor*, care este o formă superioară de critică.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

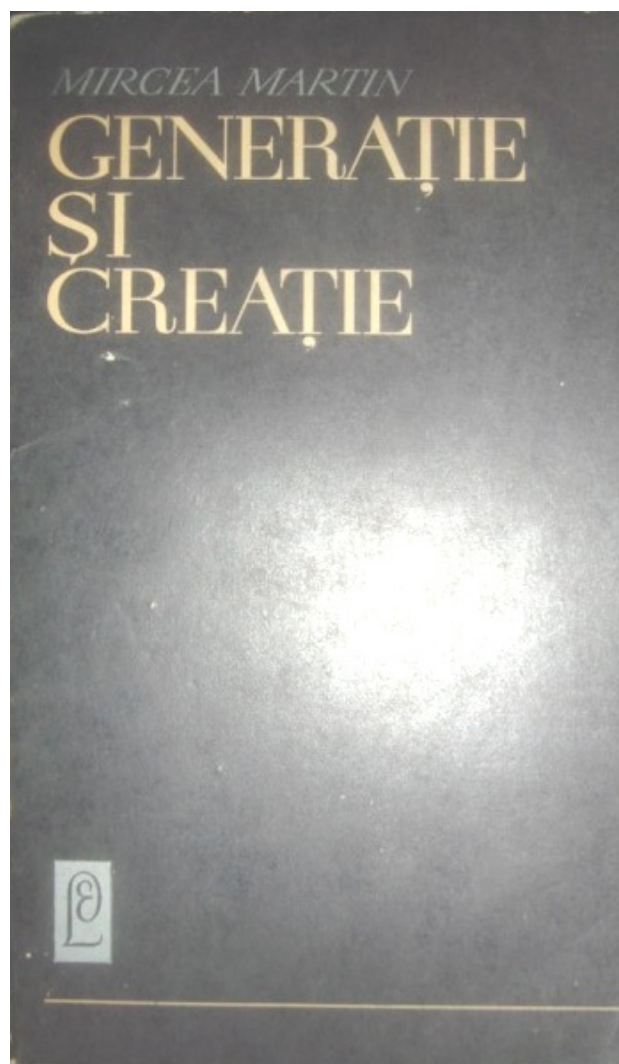

presupune un recurs sistematic la „esență” (gr. „*eidos*” – idee) și la fenomenologie. Așa cum observa, cu pătrundere, Gh. Grigurcu: „*Mircea Martin e, mai presus de orice, un critic al principiilor*” (*Critici români de azi*, 1981). Pentru Mircea Martin: „*Estetica scrisului poartă în sine o etică*” (*Dicțiunea ideilor*).

Mircea Martin nu este numai un fin și subtil teoretician al criticii, dar și un foarte bun practician al ei. Punctul său forte este *critica criticii*.

A ajunge la cultură înseamnă a ajunge la concept. Critica sa este și o critică de idei, de principii. „*Fără idee nu există critică*” – spunea N. Manolescu în *Teme IV* (1983). *Principiile* reprezintă „*cea mai înaltă formă a gândirii*”, după Heidegger, în *Principiul identității*. În limbajul heideggerian, cea mai puternică este „*gândirea ce gândește în timp ce se gândește pe sine*”. Un estetician de talia lui Gianni Vattimo a făcut distincția dintre „*gândirea tare*” (*strong thought*) și „*gândirea slabă*” (*weak thought*). *Gândirea tare* se bazează pe *principii*, în timp ce *gândirea slabă* este gândirea interpretativă. Mircea Martin se înscrie pe linia gândirii tari a lui Tudor Vianu, care este mai profundă sub raportul ideii, dar nu și mai spectaculoasă, o gândire care încearcă să mențină, în permanență, echilibrul în raportul dintre *radicalitate* și *nuanță*, caracterizată prin *moderație*. Este limpede că o astfel de gândire

Tudor Nedelcea

60 de ani de la moarte

O personalitate de excepție: C. Rădulescu-Motru

Au trecut 60 de ani de la moartea lui C. Rădulescu-Motru, o personalitate energetică a României moderne, uitată pe nedrept, azi, când cultura imaginii – așa cum a demonstrat Eugen Simion în *Genurile biograficului* (vol. 1, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2008, p. 167) – a schimbat „scara de valori și a impus un alt tip de personalitate (vedeta tânără, atrăgătoare, decomplexată, învingătoare)”, situație în care „*memorialistica postmodernă nu-și propune să-l facă pe om mai înțelept, își propune doar să-l seducă*”.

Constantin Rădulescu-Motru face parte din marii gânditori români (Titu Maiorescu, Eminescu, Pârvan, Iorga, Lovinescu, Eliade, Călinescu, Vianu etc.), interesat de destinul țării sale și al culturii române, de rolul elitelor în schimbarea mentalității. „*Omul de vocație este instrumentul care ridică energia unui popor de la nivelul energiilor cosmice la nivelul culturii spirituale*”, vocațiile individuale determină „*progresul culturii omenești*”, care „*se accelerează pe măsură ce crește funcțiunea conștiinței, iar creșterea funcțiunii conștiinței atrage după sine o adâncime a rolului personalităților*”, sunt doar câteva din cugetările sale.

Urmaș vrednic al lui Titu Maiorescu, C. Rădulescu-Motru completează teoria formelor fără fond: „*Cultură de împrumut nu există; ea trebuie să izvorască din miezul personalității noastre. Din spontaneitatea inimii și a minții noastre trebuie să se producă valorile morale și religioase, iubirea de adevăr și plăcerea de a crea*”.

C. Rădulescu-Motru este, așadar, un gânditor modern, mereu actual, chiar periculos de actual, el este „*omul deplin al culturii critice*”, cum l-a numit universitarul craiovean D. Otovescu, care i-a consacrat o monografie (*Cultură, personalitate, vocație în concepția lui C. Rădulescu-Motru*, Scrisul Românesc, 1995), i-a editat și prefațat câteva dintre lucrările sale (*Cultura română și politicianismul*, Scrisul Românesc, 1995, *Vocația, factor hotărâtor în cultura popoarelor*, Scrisul Românesc, 1997) sau l-a inclus în antologii de filosofie sau sociologie.

D. Otovescu (n. 11 iunie 1950, com. Căciulatu, Dolj) este absolvent al Facultății de Filosofie, Secția sociologie a Universității din București, a fost cercetător la Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova al Academiei Române, decan al Facultății de Științe

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Sociale a Universității din Craiova, conducător de doctorat în sociologie, vicepreședinte al Asociației Române de Sociologie, a fondat Institutul Social Oltenia al Universității din Craiova, precum și o revistă universitară, o editură; în 2011 a primit premiul „D. Gusti” al Academiei Române. Are nouă cărți de autor, coautor la alte șapte cărți, coordonator la 26 de cărți. A efectuat și coordonat cercetări sociologice pe teren în spiritul Școlii gustiene, finalizate prin publicarea a peste 20 de monografii sociologice de comunități urbane și rurale, instituții publice etc. Din studiile sale despre C. Rădulescu-Motru vom spicui câteva date biografice.

C. Rădulescu-Motru s-a născut la 2 februarie 1868, în comuna mehedințeană Butoiești, tatăl său, Radu Popescu, fiind secretarul egumenului filosof Eufrosin Poteca de la Mănăstirea Gura Motrului (unele legende locale îl dau ca fiu al egumenului), iar mama sa, din familia Butoi, care a dat și denumirea localității sale natale. După studii primare în sat, liceale la Craiova, din 1885 devine student la Facultatea de Drept și la Facultatea de Litere și Filosofie, din cadrul Universității București, obținând licența în drept cu teza *Despre contracte* (în 1888) și în filosofie cu teza *Realitatea empirică și condițiunile cunoștinței* (în 1889). Ca student este remarcat de Titu Maiorescu. În 1889 se înscrie la E'cole de Hauté Etudes din Paris, în 1890 lucrează în laboratorul de psihologie al lui W. Wundt de la Leipzig (unde se stabilește și unde obține doctoratul în filosofie). Întors în țară, în 1893, este judecător timp de câteva luni, bibliotecar al Fundației Universitare, iar din 1897 devine conferențiar la „Istoria filosofiei antice” și „Estetica”, conduce catedra de psihologie experimentală. Din 1904, devine profesor universitar definitiv. În 1906,

pune bazele primului laborator de psihologie experimentală de la noi, fondează în 1910, Societatea de studii filosofice, transformate în Societatea română de filosofie (în 1922), este directorul Teatrului Național din București (1918), senator de Mehedinți, în 1923 devine membru al Academiei Române, vicepreședinte (1935-1938, 1941-1944), președinte al acestui for științific (1938-1941), îndepărtat din această onorantă funcție de către regimul legionar. Principalele sale lucrări: *Sufletul neamului nostru. Calități bune și defecte* (1900), *Cultura română și politicianismul* (1904), *Puterea sufletească* (1907), *Elemente de metafizică* (1912), *Personalismul energetic* (1927), *Vocația. Factor hotărâtor în cultura popoarelor* (1932), *Românismul. Catehismul unei noi spiritualități* (1936), *Timp și destin* (1940), *Etnicul românesc. Comunitate de origine, limbă și destin* (1942), *Morala personalismului energetic* (1946), *Materialismul și personalismul în filosofie* (1947).

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Sfârșitul său este unul tragic și rușinos pentru noul regim al „*eliberatorilor ocupanți*”, instaurat în România de părinții celor care azi ne dojenesc și ne dau lecții de democrație (vezi Vl. Tismăneanu). Dacă legionarii l-au îndepărtat de la conducerea Academiei Române, noul regim bolșevic l-a executat într-un mod primitiv. Considerat moșier (avea 100 ha de pământ, lucrat în dijmă cu țăranii din sat) de fostul său administrator, devenit peste noapte om al timpurilor noi, acesta l-a agresat fizic și verbal, înfigând-i bolduri în obraz (!?), l-a suit într-un camion hodorogit (ca și pe soția mareșalului Antonescu, ridicată de la Dobrița-Gorj, unde se afla cu familia regală, fără ca regele Mihai să se opună) și l-a dus la pușcăria din Turnu-Severin. A fost eliberat, spre norocul său, la intervenția președintelui Marii Adunări Naționale, C.I. Parhon, care l-a internat la Institutul de Endocrinologie. De fapt, savantul Rădulescu-Motru nu mai avea unde locui, căci imobilele sale de la Butoiești și din București fuseseră confiscate. Umilit și muritor de foame în anii noului regim, fiind nevoit să-și vândă cărțile pentru o bucată de pâine, C. Rădulescu-Motru părăsește această lume ingrată la 6 martie 1957. A fost repus în drepturi ca titular al Academiei Române la 3 iulie 1990.

*

C. Rădulescu-Motru a cochetat și cu literatura. A scris comedia într-un act *Domnul Luca* (1909) și drama în patru acte *Păr de lup* (1911), a scris studii despre scriitorii români, a recomandat teatrelor sătești piesa istorică *Zavera lui Tudor Vladimirescu*, scrisă în 1915 de un institutor din Baia de Aramă, N. N. Sârbulescu, „*pentru suflul înalt patriotic ce o însuflețește*”, a fost directorul Teatrului Național bucureștean (1918) și președinte al Secțiunii literare a Academiei Române (1931-1935). Postum, i s-a tipărit și un jurnal, C. Rădulescu-Motru

intrând în rândul marilor memorialiști români (Titu Maiorescu, C.D. Aricescu, Panait Istrati, Constantin Virgil Gheorghiu, Petre Pandrea, Mircea Eliade, Teohar Mihadaș, Radu Voinea etc.) care au trăit marile catastrofe ale istoriei și le-au consemnat pentru posteritate, realizând, cum menționa Eugen Simion, un pact cu sine, dar mai ales un pact cu istoria. Jurnalul său ne oferă date concrete din biografia sa (despre fratele său, Vasile Rădulescu, și despre generalul C. Pantazi).

Figura generalului de corp de armată Constantin Pantazi continuă să fie prea puțin cunoscută publicului cititor. S-a născut la 26 august 1888 la Călărași și, prin forțe proprii, prin meritocrație, a ajuns general, slujind Patria și pe mareșalul Ion Antonescu, apoi ministru al Apărării Naționale (23 ianuarie 1942-23 august 1944). A fost arestat la 23 august 1944 din ordinul regelui Mihai și judecat în „*lotul Antonescu*” (luând decizia întoarcerii armelor împotriva Germaniei, la 23 august 1944, regele nu s-a consultat decât cu Emil Bodnăraș, reprezentantul comuniștilor – circa 800 – și al Moscovei, sfidându-i pe reprezentanții celor două partide istorice, Partidul Național Liberal și Partidul Național Țărănesc). A fost condamnat, la 1 iunie 1946, de Tribunalul Poporului (!) din București, la moarte pentru crime de război (a luptat pentru Basarabia, Bucovina și împotriva bolșevismului sovietic, care ne-a „eliberat” țara), dar primul-ministru, Petru Groza, la sugestia ministrului Justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, i-a comutat pedeapsa fatală în muncă silnică pe viață, chiar în momentul în care condamnatul era dus, alături de mareșal, spre locul de execuție. A murit în condiții umilitoare, în închisoarea de la Rm. Sărat, în 1958. În 1999, Editura Publiferom i-a publicat memoriile, *Cu mareșalul până la moarte*.

Deși ialomițean, C. Pantazi și-a construit un conac în comuna Tâmba, satul Colareț. Motivația?

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Gradul de rudenie cu filosoful C. Rădulescu-Motru și cu fratele acestuia, Vasile Rădulescu, ultimul, proprietarul unui castel, după modelul celor de pe Loira, în Tâmbna, în apropierea gării, castel existent și azi, dar nu tocmai într-o stare bună.

Conacul lui Pantazi a fost, pur și simplu, ras de pe fața pământului, de tancurile sovietice „eliberatoare”. Știu de la bătrânii satului Valea Ursului, că în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial conacul era păzit de o garnizoană germană, întrucât avea legături telefonice și telegrafice cu Berlinul, ca o alternativă la legăturile oficiale. Spionajul sovietic a aflat și a acționat în consecință, adică în stilul lor caracteristic, distrugător.

Date noi, puțin cunoscute, au fost scoase la iveală prin publicarea cărții inedite a lui C. Rădulescu-Motru, fost președinte al Academiei Române (care avea și el un conac în comuna mehedințeană Butoiești), *Revizuri și adăugiri*, 1946, volum îngrijit de Gabriela Dumitrescu. Comentariu: Dinu C. Giurescu, București, Editura Floarea Darurilor, 1998. Filosoful de la Motru comentează sentința din 17 mai 1946, „orele 6½ seara”: „*La mine în familie, condamnarea la moarte a nepotului meu, generalul Constantin Pantazi, caracter cinstit, care, în calitate de ministru de Război, și-a făcut numai datoria, a produs o profundă deprimare. La proces, Pantazi n-a căutat să se dezvinovățească, ci a spus limpede: am fost soldat și am executat ordinele primite. Nu fac politică. Înțeleg să-mi iau răspunderea actelor mele, alături de Ion Antonescu*” (op. cit. vol. 4, p. 206). O poziție demnă, curajoasă, care definește caracterul generalului C. Pantazi și poate constitui un model.

C. Rădulescu-Motru relatează, în jurnalul său, situația deținutului, precum și starea psihică a familiei Pantazi: „*Marți, 11 martie 1947, București. Nepoată-mea, Ady Pantazi, soția generalului C.*

Pantazi, îmi povestește de suferințele pe care le îndură soțul său închis la Adjud, în Transilvania. Este ținut și fără alimentație suficientă [...] Pentru C. Pantazi, spre a fi adus de la Adjud la București, a făcut intervenție chiar regele Mihai, dar fără succes. În închisoare, generalul C. Pantazi a reușit să-și scrie memoriile în care sunt cuprinse destăinuirile pe care i le-a făcut mareșalul Antonescu pe când se găseau închiși împreună la Galizia, în Rusia. În aceste destăinuiți se găsesc toate amănuntele privitoare la relațiile politice dintre mareșalul Antonescu și Adolf Hitler, planurile de război, obligațiile reciproce dintre Germania și România. În aceste destăinuiți se mai găsește istorisită și scena în care Antonescu a refuzat să semneze armistițiul înfăptuit la 23 august 1944 între România și Rusia” (idem, vol. 5, îngrijit de Rodica Bichiș, p. 39-40).

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Jurnalul lui C. Rădulescu-Motru continuă să ne ofere informații despre deținutul C. Pantazi. Astfel, la 16 septembrie 1947, din Butoiești, relatează: „*Nepoată-mea, Ady Pantazi, în trecere spre proprietatea sa de lângă gara Tâmba, se oprește câteva ceasuri la Butoiești și mă pune la curent cu noutățile din București [...] Generalul C. Pantazi, foarte slăbit în închisoarea din Beiuș, are moralul totuși ridicat. Își petrece timpul citind cărți de filosofie și de istorie*” (op. cit., p. 226, 227).

De la istoricul Ion Călin, originar din Bărbuț, com. Tâmba, dețin informația că, în cursul anilor 1945-1946, la castelul lui Vasile Rădulescu (fost ministru al Economiei Naționale) se întruneau oamenii politici din zonă (C. Rădulescu-Motru, Potârnică, St. Isărescu, Nobloc, Ioanid etc.) spre a pune la cale o strategie de eliberare a țării de sub bolșevismul incipient din România, în așteptarea trupelor americane, așteptare însă zadarnică. Cel care întocmea acele procese-verbale (care se află azi la moștenitorii profesorului Ion Călin) era chiar tatăl meu, Iancu Nedelcea, pe atunci grefier la Judecătoria plășii din Valea Ursului, până la lichidarea acestei instituții în 1947.

La rândul său, C. Rădulescu-Motru a suferit umilințele unui regim politic ostil gândirii libere, fiind scos din Academia Română în 1948.

Fiul Adrianei și al lui Constantin Pantazi, locotenentul Ion Pantazi a reușit să scoată din închisoare memoriile tatălui său, publicate abia în 1999, sub titlul *Cu mareșalul până la moarte*. El însuși, fiul, a scris vol. *Am trecut prin iad*, din care aflăm că mama sa și soția generalului a lucrat 12 ani la încărcatul vagoanelor de marfă în Craiova, a fost „avansată” bucătăreasă pe un șantier timp de doi ani, iar din 1963, după amnistierea deținuților politici, dădea lecții de franceză în Craiova, unde avea domiciliul forțat. Fiul său, Ion Pantazi, nu

știa că tatăl său murise în ianuarie 1958, la închisoarea din Rm. Sărat, pregătindu-se să le trimită, din agoniseala sa, bani atât soțului, cât și fiului.

Datele consemnate de C. Rădulescu-Motru în jurnalul său au darul de a completa imaginea țării într-o perioadă istorică încă nedeslușită cu obiectivitate și ele merită repuse în actualitate.

*

Universitatea din Craiova, prin Facultatea de Drept (fondată de acad. Ion Dogaru), posesoarea unei clădiri ultramoderne, occidentale (grație prof. univ. dr. Dan Claudiu Dănișor, fost rector, care a știut să administreze plenar fonduri europene), în colaborare cu A.O.S.R., a organizat Conferința națională (care se dorește internațională și anuală) „*C. Rădulescu-Motru în cultura românească a sec. XX*” (27-28 apr. 2017). Inițiatorul și organizatorul de fapt a fost universitarul craiovean Gheorghe Dănișor (titularul cursului de filosofia dreptului, conducător de doctorat, scriitor), care a preluat și a concretizat ideea acad. Gh. Vlăduțescu, de a se crea Asociația culturală omonimă. Lucrările Conferinței s-au desfășurat în plen și pe secțiuni, a doua zi fiind rezervată vizitei în locurile natale ale filosofului de la Butoiești și de la Mănăstirea Gura Motrului. Moderatorul lucrărilor în plen, Dan Claudiu Dănișor, directorul Școlii doctorale a Facultății de Drept din Craiova, a subliniat oportunitatea organizării unei astfel de manifestări științifice, gândirea lui C. Rădulescu-Motru fiind modernă și actuală. Societatea contemporană face aceleași greșeli criticate și de Rădulescu-Motru, continuând preluarea formelor fără fond, fără să ne construim propria noastră identitate spirituală. I.P.S. Irineu, arhiepiscopul Craiovei și mitropolitul Olteniei, directorul Școlii doctorale a Universității din Craiova, consideră binevenită această Conferință, pentru că știm să ne onorăm înaintașii.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Explicând sintagma *persoană-personalitate*, înaltul prelat ne îndeamnă să urmăm exemplul acestor mari personalități, așa cum stă scris și în Sfânta Scriptură. Arhiepiscopul Tomisului, *I.P.S. Teodosie*, plecând de la ideea că orice epocă are personalitățile sale, ne îndeamnă să le punem în valoare, pentru că astfel ne ridicăm și noi valoarea. Poetul latin Ovidiu, stabilit în Tomis acum două milenii, a lăsat raze de lumină, o rădăcină divină din care au crescut oameni cu credință și de valoare în toate domeniile. Prof. univ. dr. *Angela Felicia Botez* a făcut o pertinentă trecere în revistă a tuturor domeniilor în care a activat Rădulescu-Motru. Prof. univ. dr. *Cezar Avram*, directorul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” Craiova al Academiei Române, consideră Conferința un bun prilej de refacere a scării valorice, C. Rădulescu-Motru fiind unul dintre ctitorii României moderne, un erudit prin excelență, dar care n-are încă pedestalul potrivit cu valoarea sa. Purtând „*povara iubirii de România*”, filosoful comemorat a fost nevoit să îndure umilințele a două regimuri totalitariste: legionar (la moartea lui Iorga, Motru înfierează pe legionari într-un discurs la Academie) și comunist. Prof. univ. dr. *Gh. Dănișor*, inițiatorul și organizatorul acestei Conferințe, dar și al Asociației culturale „C. Rădulescu-Motru”, a făcut un excurs în istorie a marilor juriști români (C. Rădulescu-Motru fiind, pentru o scurtă perioadă, magistrat), care au fost dublați de o mare cultură, dovadă că doctoratul în drept de la Universitatea din București, în perioada interbelică, era recunoscut și la Sorbona din Paris. Personalități ca Rădulescu-Motru au contribuit din plin la modernizarea statului român. Cel mai îndreptățit cunosător al vieții și operei lui Rădulescu-Motru, *D. Oțovescu*, a considerat desfășurarea acestei Conferințe o sărbătoare a spiritului, autorul *Personalismului energetic*, greu egalat în filosofia europeană, fiind realizatorul unei filosofii naționale, cum l-a socotit și G. Vlădescu-Răcoasa (autorul primei biografii,

Viața, personalitatea și opera prof. C. Rădulescu-Motru, în vol. *Omagiu prof. C. Rădulescu-Motru*, 1932). Exegetul filosofului de la Motru a făcut precizări prețioase privind viața (internat la Institutul condus de C.I. Parhon, spre a-l feri de vigilența autorităților comuniste, Tudor Vianu și M. Ralea îi aduceau mâncare) și opera (după 1944, n-a scris decât două cărți, deși era în plină forță creatoare). Tudor Nedelcea a punctat preocupările literare ale filosofului, existente la mulți gânditori români (vezi Edgar Papu, *Scriitori – filosofi în cultura română*, Craiova, Edit. Scrisul Românesc, 1994). Și-au mai adus contribuția la reliefa biobibliografiei și creației sale (în domeniile filosofiei, psihologiei, sociologiei, pedagogiei) alți participanți, remarcabili în domeniile lor de cercetare: Dan Tiba, Ioan N. Roșca, M. Bădescu, Victor Mihai Botez, Sergiu Tămaș, I. Lazăr, Henrieta Anișoara Șerban, Elena Lazăr, Anca Dușcă, Gabriela Petrescu, Mădălin Ticu, Ramona Duminică, Alina Marinescu.

Conferința Națională „C. Rădulescu-Motru în cultura românească a secolului XX” (27-28 apr. 2017), desfășurată la Facultatea de Drept din Craiova, a fost o reușită și un îndemn pentru continuarea ei în anii următori și cu participare europeană, așa cum intenționează organizatorii. Reușita va fi deplină, prin publicarea în volum a acestor comunicări. C. Rădulescu-Motru a fost astfel omagiat pe măsura valorii sale, în țară. Dar, este imperios necesară cunoașterea operei sale și peste hotare, prin traduceri în limbi de circulație internațională. Numai așa putem rămâne demni în fața unei astfel de personalități marcante, de talie europeană. Dar la noi, azi, traducerile au devenit o problemă; sunt traduși doar cei cu relații, mediocrii ca valoare, mari prin tupeu. Prin astfel de personalități, cultura română poate sta cu cinste la masa marilor culturi universale doar dacă este cunoscută și dincolo de limba română.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Marian Barbu

Oscilând între poezie și poem

O inițiativă de toată lauda în tipărirea cărților (à la *Litera* de odinioară?!) pe contul autorilor, care bat la poarta consacrării ori a afirmării cu orice preț, a venit de la Iași, prin domnul Aurel Ștefanachi. Spiritul lui întreprinzător și disciplina de tip occidental manifestate, comercial, fără parti-pris(uri), în relațiile cu diverși autori din toată țara, au ajuns și la creatorii de literatură din municipiul Motru. Unul dintre doritorii de consacrare se numește **Mircea Tutunaru**. Cartea sa de poezii (nu de poeme!) a apărut în colecția denumită *Opera omnia*, 2017.

Poetul și-a gardat cele 154 de pagini de câteva solicitări critice semnate Nicolae Dragoș, Ion Popescu-Brădiceni – ca un fel de *pro domo*, și o postfață aparținând lui Alex. Gregora.

Fiecare dintre cele trei semnalări are tâlcul comentariilor personalizate, scriind, în cunoștință de cauză, pentru a promova o valoare. Pe bună dreptate, niciunul dintre testimonii autorului nu pun la îndoială sensibilitatea autorului în transformarea inspirației de durată în poezii conjugate tematic. Mircea Tutunaru merge, în această privință, pe urmele liricii clasice românești, impusă în varianta ei popularizată. Cineva din acțiunii criticii de întâmpinare menționa că unele versuri (și dădea exemplu poezia *Fuga*) sunt „de o simplitate zdrobitoare, [fiind] doar ecou de sărbătoare itinerantă”.

În aceeași atmosferă de intimitate cu obiectele din jur (*dealuri, grâne, flori, codru, păsări cântătoare* ș.a.), dar și cu peisajele astrale (*lună, soare, noapte, zi*), poetul se găsește mai totdeauna inspirat și provocator printr-un vocabular adecvat.

O temă, de același interes clasic, cu bune câștiguri estetice, este iubirea. Prospețimea epitetelor ornante îl impune ca pe un trăitor vizionar, nu de puține ori reînviind poezia de album de pe vremea Văcăreștilor și a lui Costache Conachi (*Orașul iubirii, La marginea Mării Negre, Pastorală, Ea, Vedenii, Silabele cuvântului*).

Adevăratul poet, traversat de cultură, se află în poeme (nu în poezii!) precum cele intitulate: *Poem* (1), *Poem* (2), *Frunzele*.

Implantul istoriei, cum în *Poemul cuvintelor, Rondel cu aripă* (și nu este rondel, atenție, nu ne jucăm cu identități de teorie literară!), duce spre o logoree de care o fi, numai să fie! La fel și în *Vântul*.

Poemele *Umbra vailor, Îndemn* tind, cu puține ajustări metrice, să devină citabile. Și un sfat colegial – feriți-vă de a inculca limbaje stabilizate în știință: matematică, fizică, astronomie. Cuvintele Dv. cad de pe conceptele din domeniile invocate, ca și apa de pe păsările de curte (ori sălbatice) numite găște, rațe ș.c.l. Vă invit să recitiți *Perimetrul universului*: „Modernitatea gândirii/ S-a racordat/ La spațiul intelectual/ Ce se comprimă/ Ca timpul și/ Ca spațiul sistematizat/ În perimetrul universului”. Sau în *Existența națiunii*: „Conștiința tragică a democrației/ S-a rupt de popor/ Și pierde în raporturile eului liric/ Cu existența națiunii”.

Aci, nu mai sunteți Dv., cel de dinainte, ci e vocea poeziei de duzină, nefericită în ipotetica ei devenire.

I-aș contrapune un poem, tot al dv., intitulat *Umbrele timpului*.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Marian Barbu

**Poezia din perspectiva fizicianului
– blocnotes –**

Un panopticum editorial, semnat de Ion Sabin Cerna, din orașul Motru, de Gorj, numără 15 apariții poetice, în municipiile Craiova, Drobeta-Turnu Severin, Târgu Jiu și Iași. Două regrupări de volume au devenit antologii: una în 2015, intitulată *Între suflet și cer*, și alta, în 2016, denumită *Între pământ și cer*.

Dincolo de formulările stilistice, admirabile, din titlu, punctează un orizont poetic demn de toată lauda. Ele definesc căutările frenetice ale cunoașterii unei personalități contemporane nouă, care are încredere nețărnută în puterea de comunicare a cuvântului românesc. Poate de aceea sinapsele de receptare au o vădită sobrietate și o înălțime de multiple sensuri.

Profesor de fizică fiind, domnul Ion Sabin Cerna crede că timpul, termen și concept abstract, de filozofie, poate fi măsurat și definit în limbaje de geometrie plană. *Așezat pe dunga timpului* este un poem ilustrativ pentru ideea avansată. Aci, poetul, care contemplă scurgerea ireversibilă a timpului, prin jocul ilustru de umbre și lumini, urmărind mișcarea pământului sub tutela Soarelui, rămâne „de piatră”, urmând ca să înregistreze vibrația sufletului într-un amurg (de viață), de trecere... dincolo!

Poate că semnificația titlului de la vol. *Călător prin destin*, din 2017, să-și aibă punctul de pornire în formularea atribuită mai-nainte.

Poetul și-a conștientizat îndeaproape etapele vieții și le-a smuls fiecăreia în parte, prin esențializare, un anume specific.

Cum creatorul trăiește într-o lume concretă a vieții campestre, este firesc să puncteze, prin

cercuri de vârstă, ba *ierburile*, ba *macii*, *lanurile de grâu* – și toate acestea, prin specificul lor nominal, neadumbrite de „cuvintele pe care nu le-am zidit”.

Foarte mărinimoasă trimiterea biblică la zidirea cuvintelor (Numai mitropoliții noștri, din Renașterea medievală, apoi cronicarii moldoveni, cam din aceeași zonă a culturii noastre, s-au folosit de asemenea limbaje creștinești).

Un alt poem, cu tropi folclorici evidenți, deconspiră textul *Joc de cuvinte*. El este bazat pe aceeași alternanță de tip cugetător – *fugit irreparabile tempus*. Eminesciană cu precădere (în tonalitatea *Florii albastre*), ea ne odihnește și ne limpezește toate stările de îndoială. Citiți și ascultați: „Ziua fuge să n-o prind/ noaptea stă, vrea să m-alinte,/ iar eu mă tot gândesc/ ce să las și ce să prind.”

Măsura eminescianismului pilduitor reverberează, în creația poetului Ion Sabin Cerna, în cele 50 de strofe-verset, purtând denumirea *Bendis* (zeiță a feminității și a iubirii). Vizionar, urmând îndeaproape sursa, poetul precizează că este „descendentă din vița Traciei”, fiind sortită să ajungă soția lui Gebeleizis”.

Și poetul desferecă toate miturile tracice, ca s-o surprindă pe regină în toate ipostazele ei de soție și mamă. Având doi gemeni, merge să-i închine lui Zamolxis, care le... stabilește viitorul.

Dacă impulsul a fost Eminescu, pe parcursul descrierilor de tip verset, Blaga supraveghează, din piesa cu aceeași denominare mitică, limbajul poetic corect formulat.

Dumitru Duță

Popas de viață

După această slujbă-ritual sub cupola aerului, am pornit să caut un loc unde să-mi imaginez „locuința”. În cele din urmă, am ales o cută ascunsă într-un pâlc de brazi pitici. Folosindu-mă de toporișcă, am trasat marginile viitorului adăpost, apoi am început să tai în zăpadă o adâncitură sub formă de dreptunghi. Stratul de zăpadă era mult mai gros decât mă așteptam. După ce am săpat o jumătate de metru, m-am oprit, trecând la următoarea operație: așezarea culcușului care se compunea din creci groase, lăstari, cetină și frunze uscate. Mă voi aciua în culcușul acesta ca un lupache, mi-am zis, amuzat.

Când, în fine, după alte două ore de lucru, adăpostul devenise o realitate, după faza de proiect în care se găsea de vreo cinci zile - de când îi promisesem fetei aceleia că voi pleca, m-am așezat să mă odihnesc și totodată să mă gândesc la noua mea situație. Mă simțeam extrem de liniștit, împăcat cu mine însumi, doar cu o ușoară încordare (efect al unei decizii irevocabile) - și ea senină, în care ființa mea se scufundase ca într-un clopot al odihnei și meditam la acel minunat viitor, căruia acum i se deschidea calea. Trecutul, dacă ar fi să-l personalizez, se dăduse la o parte, lăsând drumul liber, semn că aprobă schimbarea direcției de viață.

Începând de a doua zi, m-am pomenit asaltat de un val de amintiri ce veneau din toți anii, din cea mai fragedă copilărie, până în seara dinaintea plecării. Veneau în șuvoi neîntrerupt, iar unele se repetau până ajungeau să capete o lumină clară, proprie. Am descoperit, astfel, o bogăție de a cărei valoare nu fusesem niciodată conștient. Aș zice că amintirile îmi veneau în ajutor ca niște prieteni care n-au avut până acum prilejul să-și reverse adevărata măsură a iubirii lor. Veneau ca să-mi facă, din momentele de singurătate, clipe de bucurie sau de tristețe. Așadar, îmi replicam de ce îndoiala și teama n-au avut nicicând, cu adevărat,

sorti de izbândă. Ele se așterneau acum aidoma negrului de fum pe discul acela de aur care era miezul, nucleul, nelăsând lumina să se răspândească. Mi-a trebuit să iau, pur și simplu, o hotărâre ca lucrurile să se așeze în ordinea importanței lor.

De zeci de ori pe minut îmi amintesc, acum când scriu, scena dureroasă a morții Iorguței, când, după o suferință de cinci ani, înconjurată de copii și de câțiva prieteni, la noi acasă, ne implorea pe fiecare să n-o lăsăm să moară...

Sau amiaza aceea, când am avut revelația că între fata zărită cu câteva clipe mai înainte și gheața sclipind în bătaia soarelui exista o legătură, al cărei mister era chiar misterul vieții... Și multe alte scene m-au convins că nu poate exista un alt muzeu mai bogat și mai vrednic de vizitat decât propriul tău muzeu!

Cea mai veche amintire dăinuie de la vârsta de patru ani, când alergam, plângând în hohote, după căruța în care se aflau două femei. Una dintre ele era mama. Se duceau în satul vecin, la o croitoreasă. Deși au trecut ani buni de atunci, amintirea a rămas întreagă. Mai mult, fiecare amănunt al ei s-a conturat foarte precis, sporindu-și misterul datorită unei manevre a memoriei, greu de explicat.

Faptul că dincolo de hotarele satului nostru exista un alt sat asemănător sau deosebit, mă tulburase profund și trezise în mine o curiozitate fără margini.

Ce putea fi acest Raeți, de unde se ivise așa, deodată, necunoscut și improbabil?... se tânguise sufletul meu înlăcrimat, mistuit de presimțirea visului ce va să se împlinească. Pentru mine, a fost o primă și mare noutate, seducătoare și irezistibilă, dar distrugătoare, totodată. De acum înainte, satul meu nu mai era unic, iar lumea promitea să fie mult mai mare decât cea pe care o știam... Plângeam și zbieram să-mi sparg plămânii: vreau și eu! orbit de imaginea unui ținut mirific, îngrozit de ideea că s-ar putea să mi se interzică să-l văd.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Constantin Pădureanu

Așteptarea

Era un început bun. Ioana Iordache se neliniști și își privi ceasul. Trecuseră cincisprezece minute peste ora fixată și cel așteptat nu mai sosea. Deodată, auzi trei bătăi scurte în geam. El era. Alergă în întâmpinarea lui. Când ajunse în odaie, băiatul o privi fix și cu dușmănie. Se înverzise la chip ca o pară pădureață pălită de primul ger. „Oare ce se întâmplase?!” – se înspăimântă femeia. Niciodată nu-l văzuse într-o asemenea stare de enervare.

— Ia ascultă, Radule, în loc să fii eu supărată, că ai întârziat, tot tu ești?!

Dar el nici n-o luă, nici n-o puse, și i-o trânti necruțător:

— De ce nu mi-ai spus ?

Ea se trase un pas înapoi.

— Ce? Știi că n-am făcut nimic rău! Nu sunt vinovată și nu ți-am greșit în niciun fel, se scuză ea, uimită.

Ura răsări între ei ca un diavol negru și gâlgâia ca apa la inundații, după ce și-a ieșit din matcă.

— Dar când veneai seara prin răscruciu' Gionoieștilor și ți-a ținut calea Marcu Sucală, mort de beat, sau cum zic rudărenii că a dat în darul beției, și a vrut să te ia în brațe și tu te-ai ferit, l-ai drăcuit și pe urmă ai luat-o la fugă. Iar el te-a făcut curvă, te-a înjurat și ți-a strigat câte ocări toate, de a ieșit lumea pe la porți și asculta...

— E un pușcăriaș și un om de nimic! Sau voiai să te încaieri cu el?

— Știam eu ce aveam de făcut, dar să fi aflat de la tine, nu de la alții! exclamă el furios.

— Dar ce, Radule, ai devenit gelos?

— Te-ai culcat cu el? scrâșni el printre dinți.

Ea intui că este pornit și îi făcu jocul, să vadă până unde merge cu insinuările și cum reacționează.

— Da, o săptămână la rând, în fiecare zi, și n-am voie?! Cine ești și cu ce drept te amesteci tu în viața mea?! I-am arătat-o pe neagra așa cum ți-am arătat-o și ție... ai ceva împotriva?!

Radu se repezi la ea, ridică mâna gata s-o pocnească. Tremura de necaz și nu se putea liniști. Palma lui mare și lată descrise un arc de cerc prin aer și se opri. La timp. Vorbele ei spuse apăsate și pe un ton răstit îl treziră la realitate. Tăcu, apoi se duse spre fereastră.

— Începând din clipa asta, rosti băiatul cu dușmănie, stând cu spatele la ea, totul între noi s-a sfârșit, decise el. Nu ne mai cunoaștem... și fiecare merge pe drumul său, s-a terminat.

— Ba eu cred că abia de acum înainte ne cunoaștem, Radu, mamii, Radule. Îl mângâie așa ca în zilele lor bune și ei doi apucaseră destule. Înseamnă că tu mă iubești... asta e foarte bine și îmi placi din ce în ce mai mult.

El se întoarse. Ioana îl aștepta și zâmbea fericită. Ar fi vrut să-i sară de gât și să-l sărute, dar se abținu. Femeia îl împungea cu sânii, care se zbăteau ca două păsărici în laț și văpaia ochilor ei negri îl ardea.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

— De ce nu mi-ai spus? Asta e problema, care mă frământă, și nu pot s-o uit!

Băiatul își îndreptă rugător privirea spre Ioana și nu știa cum să mai dreagă lucrurile, care, la mânie, îi scăpaseră de sub control. Îl duruseră vorbele ei și se gândi că, stărînd-o, poate greșise și o forțase să-i arunce în față, colțoasă cum era, totul. În câteva clipe și foarte deschis. Femeia jucase pe o carte câștigătoare și acum aștepta. Atunci realizează că ea avea dreptate și lui îi sărise țandăra din nimic. Încet, încet, se înmuie și redeveni altul, cel pe care-l cunoscuse și știa Ioana. Tot ea fu cea care împacă lucrurile.

— Când ești vădană așa ca mine, accentuă ea cuvintele, te îndoi după toți ștepii și îți mai intră câte unul acolo unde trebuie... Eu am nevoie, că sunt liberă de bărbat și pot s-o iau dintr-o margine a Rudariului... să-mi fac poftele cu cine îmi place și de câte ori vreau. Vezi cum ești? Ce ușor uiți! Dar când m-ai curvodit, de câte ori ai avut chef, ca pe hoții de cai, și te-ai proțăpit în mine cum au vrut mușchii tăi în mijlocul și pe marginea patului. Și trebuia să umblu cu jalba la Uniunea Europeană... că m-ai violat, în repetate rânduri, dar am renunțat... că mi-a plăcut și mie... singură am desfăcut cracii poftelor tale. Făcu o pauză, apoi reluă: Este o copilărie ce ți-a trecut prin cap, Radule!

Băiatul zâmbi și recunoscă că se supărase ca văcarul pe sat. O cuprinse în brațe și o ridică, ducând-o spre pat. O privea ca un lup care înșfacă mioara răpusă. Se iubiră. Cu patimă. De câteva ori. Și se despărțiră după miezul nopții.

A doua zi, dis-de-dimineață, Marcu Sucală fu găsit, în poartă, plin de sânge, de baba Anuța Treanță, care trecea la tămâiat, și a strigat-o pe nevastă-sa. A ieșit Lucreția și a început să țipe, de a trezit toată ulița. Avea prea mulți dușmani și nu se știa precis cine putea fi autorul faptei. Doar Ioana Iordache își dădu seama cine era, dar despre așa ceva nu discută niciodată cu nimeni.

Gravură de Elvira Micoș

Adnotări • Adnotări • Adnotări • Adnotări • Adnotări • Adnotări

Prof. Ion R. Popa

La o manifestare cultural-științifică de excepție

Pe data de 25 martie a.c., Cercul Militar Craiova a găzduit o activitate de înaltă ținută cultural-științifică și artistică dedicată marelui patriot ridicat cu „norodul” oltenesc din Padeșul Gorjului, Tudor Vladimirescu.

Activitatea s-a desfășurat sub egida Colegiului Militar Național din Craiova, care poartă numele revoluționarului și a unor structuri de elită ale Armatei Române.

Încă de la început, numeroasa asistență a reacționat cu înalt simț patriotic la intonarea Imnului de Stat al României, la înflăcăratele discursuri de deschidere ale gl. de brigadă Daniel Petrescu, comandantul Brigăzii 2 Infanterie „Rovine” și ale lt. col. Ovidiu Plopan, comandantul liceului.

Lansarea de carte, sub titlul „**Eroul-martir Tudor Vladimirescu și cronica Revoluției Române din 1921. Album istoric**”, avându-i ca autori pe prof. **Ionel Turcin**, gl. mr.(r) prof. univ. dr. **Ion Pâlșoiu**, prof. **Ionela Nori Cadea**, a constituit partea fundamentală a manifestării cultural-științifice.

Alocuțiunile prezentate de prof. Nicolae Marinescu, directorul Ed. AIUS, gl. mr. prof. univ. dr. Ion Pâlșoiu, prof. Ionela Nori Cadea și prof. dr. Tudor Nedelcea au întregit conturul activității și i-au sporit conținutul.

Ceremonia de semnare a actului de donație a trei tablouri cu membrii Familiei Caletzeanu, care au conservat și păstrat pentru eternitate „Însemnele Revoluției de la 1821” a constituit un moment istoric de amplă semnificație și rezonanță istorică. Importanța excepțională a momentului a fost subliniată prin acordarea Diplomei de Excelență domnului ing. Constantin T. Gh. Caletzeanu, ca și dlui Leonard Mugurel Stoioca, sponsorul întregii activități.

Programul cultural artistic prezentat de formații și elevi ai prestigiosului colegiu militar, la care s-a adăugat vocea răscolitoare a rapsodului popular ing. Ion Crețeanu, directorul Ansamblului Folcloric „Doina Oltului”, a oferit un episod de înaltă ținută artistică, răsplătit de asistență cu ropote de aplauze.

Albumul istoric dedicat eroului-martir Tudor Vladimirescu, așa cum specifică profesorul Ionel TURCIN în a sa „Mărturisire de credință”, *reprezintă o veritabilă carte-document menită să îmbogățească tezaurul literaturii istorice și, în același timp, să țină mereu treaz sentimentul datoriei sacre față de patrie, de unitatea, libertatea, independența și suveranitatea ei.*

Autorii prezintă evenimentele în succesiunea lor firească, fără prea multe comentarii, dar ilustrează din plin fenomenul istoric în contextul balcanic și al epocii.

Că a fost vorba de o revoluție – chestiune dezbătută mult de către istoricii noștri – rezultă

Adnotări • Adnotări • Adnotări • Adnotări • Adnotări • Adnotări

din însăși personalitatea și portretizarea lui Tudor: fire mândră, ambițioasă, larg cunoscătoare a ceea ce se petrecea în țară și în lume. Mândria lui Tudor însă este izvorâtă din conștiința unui om care a făcut saltul de la țăranul legat de glie la omul care văzuse Viena când aceasta fremăta de confruntarea ideilor înnoitoare pe care le cunoscuse Europa în urma Războaielor Napoleonice cu cele conservatoare la care nu renunța absolutismul, pe care Congresul era chemat să le împace.

Totodată, ocupația lui fundamentală devenise negoțul de vite, și acesta presupunea o arie întinsă de activitate, cu diverse și numeroase contacte, un nou mod de gândire și de acțiune. Această activitate, la care îl avea ca asociat pe boierul Covrea, ca și cârciuma de la Cerneț, era și sursă de venituri în folosul ridicării norodului. Numai că boierul Covrea l-ar fi „vândut” boierului, spunând că o parte din banii câștigați iau alt drum, ceea ce i-ar fi atras aplicarea ordaliei cu expunerea pe trei zile în fața sălbăticiunilor pădurii. Ajudat de prieteni, a scăpat teafăr și s-a întors la curtea boierului ca... nevinovat („Tricolorul” din 27 noiembrie 2008).

„Poarta”, devenită „omul bolnav al Europei”, încredințase Țările Române spre administrare bogaților boieri greci din Fanar. Ajunși pe tron, aceștia vindeau funcțiile, pe seama românilor își îndestulau neamurile, își scoteau banii cu care cumpăraseră scaunul domniei și trebuiau să-i mulțumească și pe turci, plus propriile venituri. Documentele spun că, în timpul lui Mavrogheni (1786-1790), un caimacam (din 1861, înlocuise banul) ajungea la un venit anual între 100.000-300.000 de lei, deși sâmbria lui era de 300 de lei pe an. La aceasta se adăugă jafurile lui Pazvantoglu, până când a fost ucis de Iancu Jianu.

În fața unei astfel de spolieri, poporul nu mai suporta regimul fanariot, iar Tudor a devenit exponentul său. Opoziția față de regim este ilustrată și de faptul că Tudor nu agreea să se ridice în picioare la intrarea unui grec în casa lui Glogoveanu. Când simțea o asemenea vizită, prefera să nu se așeze deloc, pentru a fi evitat o eventuală apostrofare.

Revoluția de la 1821 se înscrie într-un lanț de revoluții care au depășit limitele europene, în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Unele au izbutit să aducă eliberarea națională (America Latină). Dar, în sud-estul Europei, situația era mult mai complexă. A fi ieșit de sub talpa otomană, un stat putea deveni pradă ușoară pentru alte două mari imperii, habsburgic și țarist, aflate în plină expansiune. În Balcani, doar Grecia a reușit parțial.

Prof. Ionel TURCIN

Prof. Ionela Nori CADEA

Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Ion PĂLȘOIU

CARTE - DOCUMENT

**EROUL-MARTIR TUDOR VLADIMIRESCU
ȘI
CRONICA REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN 1821
* Album istoric ***

Mircea Pospai

Evoluția instituțiilor politice ale statului român modern

Fără îndoială, atunci când se analizează dezvoltarea unui stat, evoluția sa istorică – trebuie avuți în vedere numeroși factori, pornind de la cei care se consideră un dat (așezare geografică, resurse minerale, relief, vecini etc.), până la trăsăturile poporului său, capacitatea de a-și mobiliza potențialul uman și material pe condițiile date, astfel încât să asigure o viață decentă pentru toți sau măcar pentru majoritatea cetățenilor, să găsească echilibrul corect și moral între producția și distribuția bunurilor, să permită dezvoltarea personalității umane, să semene respectul și simțul măsurii. Un factor important însă este reprezentat de calitatea și forța instituțiilor conducătoare pe care fiecare stat și le creează și asumă, în raport cu etapa istorică pe care o străbate. De aceea este de salutat ideea unor remarcabili universitari craioveni (Sorin Liviu Damean, Dan Claudiu Dănișor, Mihai Ghițulescu și Alexandru Oșca) de a se ocupa de asemenea probleme și de a realiza lucrarea ***Evoluția instituțiilor politice ale statului român din 1859 până astăzi***, tipărită la Editura „Cetatea de scaun” din Târgoviște.

Subiectul a mai fost abordat în ultima perioadă, în lucrări dedicate sau implicit (Tudor Drăganu – 1991, Ion Mamina, Ion Bulei – 1994, Ghiță Ionescu – 1994, Apostol Stan – 1995, Anastasie Iordache – 1996, Grigore Chiriță – 1999, Dan Berindei – 2009, Cristian Preda – 2011, Dan Cătănuș – 2013, Cristina Verzea – 2013 ș.a.), dar nu în forma propusă de autorii lucrării în discuție: fie au fost analizate anumite perioade, fie, pe analize istorice generale, a fost atinsă și problema instituțiilor

politice, fie s-au făcut referiri doar la una sau unele dintre aceste instituții.

Universitarii craioveni oferă însă o oglindă a evoluției instituțiilor politice de prim rang (șef al statului, legislativ, executiv) pe întreaga perioadă a statului român modern, de la 1859 până astăzi, motiv pentru care cartea facilitează „înțelegerea mecanismului puterii și a instituțiilor prin care acesta se exercită într-un stat”, cum precizează, în prefață, coordonatorul lucrării, prof. univ. dr. Sorin Liviu Damean.

Chiar dacă fiecare cercetător este autor al câte unui capitol, simțindu-se amprenta stilului și abordărilor proprii, ansamblul permite ușor urmărirea evoluțiilor fiecărei instituții, plusurile și minusurile din activitatea fiecăreia de la o etapă la alta, înțelegerea adaptărilor la context sau ieșirilor din context, neîndeplinirea optimă a unor atribuții sau depășirea atribuțiilor – astfel încât se pot desprinde învățături (se va găsi cine să o facă, oare?!) pentru această perioadă, când România își caută (iarăși!) drumul spre o dezvoltare normală și posibilă, racordată Europei civilizate, într-un context ce pare favorabil, dar ale cărui oportunități le risipim una după alta.

Primul capitol, *Instituțiile politice în perioada 1859 – 1918*, aparține profesorului Sorin Liviu Damean și este de apreciat reușita autorului de a releva cu acuratețe, într-o sinteză documentată și echilibrată, momentul înfăptuirii Unirii de la 1859 (cu germenii serioși ai conturării instituțiilor politice ale statului), apoi cel al pregătirii și elaborării primei Constituții a statului român modern, cea de la 1866, dobândirea independenței de stat, schimbarea

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

radicală a formei de guvernământ, prin trecerea la regalitate, dilemele și sacrificiile poporului român în Primul Război Mondial și înfăptuirea Marii Uniri.

Cel de al doilea capitol, *Instituțiile puterii în perioada 1918 – 1945*, este semnat de istoricul Alexandru Oșca. Dacă despre perioada anterioară se poate spune că a fost una de continuitate în crearea și consolidarea instituțiilor politice, precum și de evoluție firească a democrației, aceasta, de după Marea Unire, până la sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial, a fost una mult mai complexă și mai zbuciumată în ceea ce privește puterea politică și actul guvernării. Alexandru Oșca aduce în-temeiat în discuție greutățile privind armonizarea administrativă și legislativă între vechiul regat și provinciile alipite, dificultățile prin care trece Casa Regală, instabilitatea guvernamentală pronunțată din cea mai mare parte a perioadei analizate, contextul geopolitic, ascensiunea forțelor de extremă dreaptă până la cucerirea puterii.

Instituțiile politice în timpul regimului comunist, cel de al treilea capitol al lucrării, este datorat istoricului Mihai Ghițulescu. Principiul politic de bază, al monopartidismului și hegemonismului, concomitent cu declararea „clasei muncitoare” drept clasă conducătoare în stat, au determinat stabilirea principiilor de organizare și funcționare ale organelor statului socialist. Desigur, nu mai există continuități și nu mai putem face comparații cu perioadele anterioare. Se vorbește despre rolul partidului unic și centralismul democratic, dar, treptat, puterea a ajuns în mâinile unui singur om, organisme democratice existente teoretic neavând alt rol decât de a-i valida ideile și a le da, formal, legalitatea.

Cartea se încheie cu studiul incitant al prof. univ. dr. Dan Claudiu Dănișor, intitulat

Evoluția instituțiilor politice românești după 1989 – liberalism sau totalitarism sub altă formă?, care, diferit complet de celelalte trei, realizate de istorici, este, de fapt, un amplu eseu despre plusurile și minusurile (mai ales!) politicilor de după 1989, puse sub lupa unui jurist de marcă, profesor de drept constituțional și instituții politice.

Încheiem prin a saluta încă o dată apariția acestei cărți, într-o perioadă în care România resimte nevoia acută de a se regăsi pe sine și de a se integra cu adevărat concernului european. Pentru regăsirea de sine, neignorarea istoriei ar fi sigur o cale benefică, iar pentru integrarea europeană reală ar trebui doar să edificăm statul care să merite respectat.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Virgil Dumitrescu

Picură insistent din tristețile de neoprit ale lumii

Picură insistent din tristețile de neoprit ale lumii,
pădurea tânjește după fostele ave și aceasta
nu e o reverență. duh izbăvitor
nu trece pe-acolo, doar
animale bolnave. picură insistent

din tristețile de neoprit ale lumii, frunze saturate
de păclă și ud. și aceasta nu e apă de nouri,
nu e că o fi, că n-o fi, dansul lasciv
al păpădiilor nud. picură
insistent

din tristețile de neoprit ale lumii, pecete universală
a sufletelor pioase. și aceasta nu e pastila
de noapte
pe care tocmai a înghițit-o un popor
de foioase. picură insistent

din tristețile de neoprit ale lumii, nici cărțile de joc
nu ne ies, cum lumii nu-i iese haloul
pe creste. și acesta nu e doar
buletinul greșit, dar cine să mai știe
ce este?

Eu și pasărea fericirii ne-am văzut prea puțin

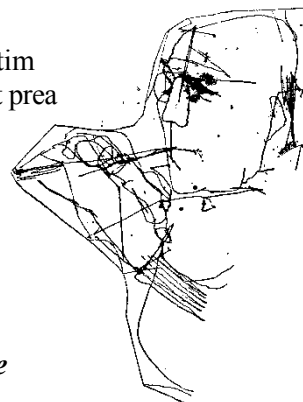
Ursitoarele? oamenii? timpul? simțul meu de observație
prea scăzut? graba cu care
mi-am făcut temele? creioanele frânte
la fiecare propoziție despre
noroc?

poate cântecul scuturat de cuvintele mamei?
dar ele unde s-au dus? dar ea

de ce a tăcut? cerul întins pe care, întreg, nimeni
nu l-a văzut? fărâma greu de găsit la muritorii
de rând? aripile nicicum împăcate
cu picoteala pe cracă? poate ultimul gând? praștia
întinsă
de-un puștan zurbagiu? țările calde
etichetate "nicicând"? să fi fost ea

reflexia unei oglinzi care mai apoi s-a spart
singură? să fi fost
carul mare? să fi fost carul mic? ceva predestinat
de-a o lua de la lingură? totul prefăcut
în nimic? ursitoarele? oamenii? timpul?
ochii pe care-i cobor
și-i ridic? orice-ar fi îi voi închide

și eu! dar până la un ultim
amin, de ce ne-am văzut prea
puțin?

Autoportret în cărbune

Pe-aici, pădurile tinere au dat pe soare ce-au luat
pe lună. până la margini de lume țineau
nunțile. cum se strigau între ele
mie și azi îmi răsună. cum peste ape foșneau
ridicându-se punțile. pe-aici,

pădurile tinere au dat pe lună ce-au luat pe
soare. și-au cărat în tăcere și ultimul
vreasc. am tras un chiot până la cer
când am zărit o cicoare. din năvoadele nopții
în iarbă sar peștii

și pasc (le vor crește potcoave și lor!). eu
voi zbura doar cu umărul. pe-aici, pădurile
tinere
și-au săpat rădăcini. am luat pe rând măștile
de nu le mai știu numărul. cel ce nu mă
cunoaște picură otravă în vin.

Hologramă cu tine (8)

Deja văzut? deja trăit? deja plecat? afișele
anunță de zor premiera! pe toate,
pe toate le-a preschimbat îngerul care
îmi eliberase artera. era sub forma

unei globule, a unui fulger în ochiul meu
stâng, copil
întâmpinat cu destule, uitasem pe loc
să și plâng. aflasem că se plătește

lichid – cu clipa, cu zeciuiala,
cu picătura, chiar și ușa pe care-o deschid celui
ce-mi scrijelește figura. s-a spălat râul
de insomniile lui, pădurea

s-a golit de fantasmele sale. toamna mea
are ochii căprui, cei negri
se aprind mai la
vare.

Semnalări • Semnalări • Semnalări • Semnalări • Semnalări

Teodor Oancă

O cercetare aprofundată de toponimie

Cartea profesorului Marius Arbănași, *Toponimia submontană a Mehedințiului*, Editura Măiastra, Târgu Jiu, 2016, 352 de pagini format A4, este la origine teza de doctorat a domniei sale, susținută în 2005 la Universitatea de Vest, Timișoara. Autorul l-a avut conducător științific pe prof. univ. dr. Vasile Frățilă, iar din comisie au mai făcut parte conf. univ. dr. Mirela Borchin, președinte, prof. univ. dr. Vasile Țâra, prof. univ. dr. Viorica Goicu, prof. univ. dr. Teodor Oancă – referenți oficiali.

Am avut posibilitatea să urmăresc îndeaproape elaborarea acestei pretențioase lucrări științifice și să remarc interesul manifestat de autor de a scoate în evidență bogăția materialului toponimic rezultat din anchete făcute pe teren sau extrase din diferite lucrări științifice din domeniul istoriei, geografiei, etnografiei etc.

Cartea e structurată în patru capitole, plus concluzii, urmate de Indice de autori, nume de localități anchetate, anexe.

Primul capitol e consacrat prezentării Podișului Mehedinți atât sub aspect geografic, cât și demografic. Cu capitolul al doilea se intră în conținutul propriu-zis al lucrării. Un loc aparte îl ocupă clasificarea semantică a toponimelor din zona studiată. Autorul are în vedere entopicele din structura toponimelor analitice și rolul lor, ca elemente definitorii, la numirea unor locuri.

Autorul a constatat și înregistrat poli-semantismul unor termeni, în funcție de care au rezultat diferite nume de locuri. Dau ca exemplu entopicul *bold*, explicat ca „ridicătură mare și ascuțită la vârf”, „bloc mare stâncos acoperit cu vegetație”, „loc cu pietre ascuțite”, „drum de picior în prelungirea culmii dealului pe care se coboară”, „vârf de deal”. Locurile numite cu acest entopic au fost descrise și motivate de către localnici cu sensurile menționate. Autorul a acordat entopicelor o atenție deosebită, reușind, prin sistematizarea materialului rezultat din anchete, să realizeze o clasificare semantică a termenilor entopici.

Capitolul al treilea este consacrat structurării genetice a toponimelor din zona studiată. Două sunt obiectivele urmărite de autor: rolul apelativelor în formarea toponimelor și clasificarea semantică a apelativelor. O notă distinctă în legătură cu acest capitol o reprezintă evidențierea felului cum au rezultat sensurile unor termeni entopici. Rolul cel mai important l-a jucat metafora sau transferul de sens de la un entopic la altul, cu mențiunea că relația privește extragerea unui sens particular din unul de bază, în funcție de particularitățile locului denumit.

În capitolul al treilea, rezervat stratificării genetice a toponimelor din Subcarpați și Podișul Mehedințiului, dl Arbănași are în vedere straturi toponimice fixate într-o lungă

Semnalări • Semnalări • Semnalări • Semnalări • Semnalări

perioadă de timp. Dacă în legătură cu denumirile antice (Danubius, Dierna, Donaris, Drobeta) putem spune că autorul a consultat o bogată bibliografie, informându-se și prezentând corect datele problemei, în privința stratului toponimic de origine sud-slavă apreciez că cercetarea întreprinsă îl caracterizează pe dl. Arbănași ca autentic cercetător științific. Autorul a avut permanent în vedere informațiile de natură istorică, etnografică, geografică, economică, dar mai ales lingvistică, pentru a putea fi convingător atunci când discută toponime de origine bulgărească, dar și sârbească. Nu este pierdut din vedere nici faptul că zona cercetată aparține graiului de tranziție dintre subdialectul muntean și cel bănățean.

Capitolul al patrulea este consacrat toponimelor provenite de la antroponime. Este evidențiat felul cum participă diferitele categorii de antroponime la crearea numelor de locuri, cu preponderență nume personale și porecle.

În clasificarea tipologică a toponimelor provenite de la antroponime, autorul ia în discuție toponime create de la antroponime simple, primare sau derivate cu sufixe antroponimice, precum și cele analitice, în structura cărora intră antroponime în cazul genitiv, exprimând raporturi de apartenență, sau în cazul acuzativ cu prepoziție, exprimând, de regulă, poziționarea față de un obiect. Toponimia minoră evidențiază originea preponderent antroponimică a toponimelor din hotarul fiecărei localități. Dincolo de punerea în evidență a datelor de natură lingvistică, dl. Arbănași explică felul cum s-au

format o serie de oiconime în -ești: prin fenomenul roirii satelor sau ca urmare a transumanței, prin stabilirea în nordul Podișului Mehedinți a unor păstori ardeleni.

Concluziile la care ajunge autorul sintetizează o cercetare amplă, care pune în evidență trăsăturile caracteristice ale toponimiei din zona submontană a Mehedințiului. Anchetele pe teren, discuțiile purtate cu subiecții anchetați, cercetarea unor documente istorice și parcurgerea unei ample bibliografii i-au permis autorului să realizeze o investigație de profunzime atât asupra toponimiei din zona cercetată, cât și asupra lexicului din structura numelor de locuri.

Portret • Portret • Portret • Portret • Portret • Portret • Portret

Tudor Nedelcea

**Profesorul și istoricul
Dinică Ciobotea**

Craiova a intrat relativ târziu în rândul centrelor universitare și științifice din țară, deși dorința și ambiția existau de timpuriu (în 1874 se înființează „Societatea craioveană pentru învățământul și cultura poporului”, în 1876, „Ateneul” de la Craiova, în 1915, Societatea „Prietenii Științei”, în 1931, Institutul de Arheologie olteană, creat de C.S. Nicolăescu-Plopșor). În sens modern, abia la 27 august 1965 se înființează Universitatea din Craiova, iar la 25 decembrie 1965 filiala Craiova a Academiei Române, grație aceluiași ctitor de instituții, C.S. Nicolăescu-Plopșor. Noua instituție academică craioveană avea, în organigramă, o secție de arheologie și istorie (alături de Secția de filologie și cea de istorie a artei), în care au activat și s-au remarcat ulterior Gh. Popilian, Marin Nica, Luchian Deaconu, Ileana Petrescu, Vladimir Osiac, Virgil Joița, Paul Rezeanu. Urmașii lui C.S. Nicolăescu-Plopșor la conducerea instituției, acad. Gh. Ivănescu, istoricii Traian Lungu și Titu Georgescu, au întărit Secția de istorie; în timpul directoratului lui Ion Pătroi și sub egida Academiei de Științe Politice (1979-1990), în instituția craioveană au venit și alți istorici, formați la Muzeul Olteniei (Cezar Avram, Dinică Ciobotea) sau la Arhivele Statului (Paul Barbu).

Dinică Ciobotea a onorat ambele instituții craiovene: Centrul Academic de Științe Sociale și Universitatea. Născut la 8 ianuarie 1947 în comuna doljeană Secu, unde și-a început cursurile primare, a urmat liceul din Strehaia, recent înființat, unde a beneficiat de prestațiile unui profesor de istorie autentic, în sensul tradițional al cuvântului: Constantin A. Protopopescu, un istoric cu vocație de cercetător (a

fost solicitat de C.S. Nicolăescu-Plopșor să se transfere cercetător la filiala craioveană a Academiei Române). De la Constantin A. Protopopescu, autorul unor studii de istorie locală remarcabile, posesorul unei biblioteci și colecții numismatice valoroase (frecventate de tânărul său elev), Dinică Ciobotea a deprins tainele profesoratului, dar, mai cu seamă, ale descoperitorului de documente și taine nedesluite ale istoriei. Cu siguranță că și înscrierea la Facultatea de Istorie a Universității din București, absolvită în 1975, i se datorează aceluiași ilustru profesor despre care a scris, în volumul omagial, că era „*omul contopit cu întreg neamul său, datornicul în dezvelirea interesului pentru cunoaștere, un istoric care a umplut vidul istoriografic despre zona de vest a Olteniei*”, un „*dascăl prototip pentru zeci de generații de elevi și singular într-o epocă de grele încercări social-politice*”.

Și drept recunoștință, peste ani, Dinică Ciobotea s-a îngrijit de alcătuirea unui volum omagial dedicat lui C.A. Protopopescu, strângerea de fonduri pentru plata unui bust care a fost dezvelit la Strehaia, organizarea unui simpozion științific dedicat profesorului său. Este un gest onorabil, destul de rar azi, pe care elevul îl face pentru memoria profesorului său, pe care le-a cultivat în întreaga sa viață, gest care spune mult despre calitățile morale și altruiste ale lui Dinică Ciobotea.

De altfel, cultul pentru istorie, Dinică Ciobotea îl are din familie: sora sa, Ana Croitoru, născută Ciobotea, a fost profesoară de istorie în satul mehedințean Gvadernița (unde a fost arestată Elena Farago în 1907, pentru că împărțea bani țăranilor răsculați, și eliberată la intervenția energică a lui N. Iorga). Una dintre fiice este cercetătoare la Arhivele Naționale Dolj. Este rudă cu actualul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, dr. Daniel Ciobotea, membru de onoare al Academiei Române, ai cărui părinți au plecat din satul Smadovicioara, aparținând comunei Secu, în Banat, pentru un trai mai bun. Nepotul său, Gabriel Croitoru, este cercetător științific la Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” Craiova al Academiei Române, cu un doctorat susținut la acad. Dan Berindei, cu teza *Orașele din Oltenia. 1859-1916*.

După un stagiu de profesorat în comuna natală, Dinică Ciobotea se transferă la Muzeul Olteniei și

Portret • Portret • Portret • Portret • Portret • Portret • Portret

susține doctoratul cu o teză despre *Moșnenia în ultima ei fază de existență*, lucrare indispensabilă oricărui istoric care se respectă.

Dinică Ciobotea a știut să cultive pe istoricii mai în vârstă, de la care a avut ce învăța. De pildă, pe Ion Donat, un istoric mai puțin cunoscut azi, fără studii superioare, autodidact, autorul unor studii și documente impecabile făcute cu migală și răbdare ani îndelungi, studii citate în toate marile lucrări de istorie.

Dinică Ciobotea a știut să ia de la fiecare istoric, cu care a colaborat sau pe care pur și simplu l-a cunoscut, metoda de lucru, în beneficiul propriilor sale lucrări.

Dintr-un sumar CV citim că Dinică Ciobotea are 56 de cărți publicate, din care doar patru sunt cărți de autor, 47 sunt scrise în colaborare, cinci sunt reeditări și a publicat peste 200 de studii și articole în presa din țară și din străinătate. Are *doar* patru cărți de autor datorită altruismului său exagerat, uneori de neexplicat. Scriu în cunoștință de cauză. El este autorul și celorlalte 47 de cărți, dar, din altruism, bunătate (în popor se zice și „prostie”), a trecut pe copertă și pe alții alături de el, și nu pe unul, ci pe mai mulți autori. Și, astfel, Dinică Ciobotea are la activ doar patru cărți, iar alții, coautori săi, sunt conducători de doctorat.

Ceea ce trebuie remarcat este că toate studiile semnate de Dinică Ciobotea sunt rezultatul unei munci de cercetare în biblioteci, arhive sau pe teren și ele sunt reale contribuții în domeniul cercetat. Este și motivul pentru care a fost recompensat cu diverse diplome și medalii, cu premii importante cum este Premiul „Nicolae Bălcescu” al Academiei Române sau Premiul „Lucian Roșu” al Filialei Iași a Academiei Române.

Cadru didactic universitar (profesor universitar din 2002), Dinică Ciobotea a știut să formeze generații de studenți, unii devenind istorici. A fost perioada universitară când, după un început timid, cu doar doi istorici (Aurel Golimaș și Ion Călin), catedra craioveană de istorie, condusă de Ion Pătroi, devine școală doctorală, cu reputați istorici: Gh. Buzatu, I. Dobrinescu, Cornel Mihai Lungu, Stela Cheptea etc.

Dinică Ciobotea este, indiscutabil, unul dintre respectabilii noștri istorici contemporani, care onorează municipiul și instituțiile prin care a trecut.

* *

*

Așa cum a intrat în tradiția noastră cărturărească, la împlinirea unei vârste respectabile, colegii de breaslă (și nu numai ei) alcătuiesc celui sărbătorit

un volum omagial, cuprinzând, de regulă, date bibliografice, amintiri, exegeze despre operă, dar și alte studii și articole dedicate acestuia. În cazul profesorului Dinică Ciobotea, de acest volum, *Istoricul Dinică Ciobotea la 70 de ani* (Craiova, Editura Universitaria, 2017), s-au ostenit cu competență și pioșenie universitarul craiovean Constanțiu Dinulescu și vâlceanul Eugen Petrescu. Supranumit „*patriarhul moșnenilor*” (pentru excelenta sa lucrare despre moșneni), Dinică Ciobotea se bucură, pe drept, de aprecierea elogioasă a istoricilor, dar și a altor categorii de intelectuali, dovadă peremptorie a prestigiului său în societate. Pe lângă cei doi coordonatori și îngrijitori de ediție (Constanțiu Dinulescu și Eugen Petrescu), cuvinte frumoase scriu istoricii Cezar Avram, Paul-Emaroil Barbu, D. Cauc, Marusia Cârstea, Gabriel Croitoru, Ilie Gorjan, Corneliu-Mihail Lungu, Mite Măneanu, Varvara Măneanu, Narcisa Mitu, Tudor Nedelcea, Vl. Osiac, Diana Păunoiu, Rodica Pospai Păvălan, Mircea Pospai, Toma Rădulescu, Tudor Rătoiu, I. Soare, Marius Turaiche, I. Tălvănoiu, N. Vâlvoi, Radu Ștefan Vergatti etc.

Cu studii și articole pertinente dedicate istoricului Dinică Ciobotea sunt prezenți în carte P.S. Emilian Lovișteanu, I. Rizea, M. Sporis, Simona Lazăr, Anca Ceașescu, Narcisa Mitu, Fl. Nacu, Mihaela Bărbieru, Diana Păunoiu, Ileana Cioarec, Georgeta Ghionea, Justina Burci, Loredana Ilin-Grozoiu, Paul Rezeanu, Daniela Pătrașcu etc.

Editat sub egida Institutului de Cercetări Socio-Umane „S.C. Nicolăescu-Plopșor” Craiova al Academiei Române, a Universității din Craiova, a Societății de Științe Istorice din România, Filiala Dolj și a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” – Centrul de Cercetări Istorice „Pr. Dumitru Bălașa” (președinte: Eugen Petrescu), volumul *Istoricul Dinică Ciobotea la 70 de ani* este nu numai o realizare științifică remarcabilă, dar și un pios omagiu adus nu numai istoricului cu reale contribuții originale, documentare, dar și formatorului de cadre didactice și potențiali istorici; și nu în ultimul rând, o mică părticică la edificiul istoriei pe care o trăim.

Gela Enea

Lecție deschisă despre conspirație

Conspiraționismul îl poți învăța de mic, nu din manuale, cu mentori-model, ci din viață.

Nu-ți trebuie neapărat teorii despre cum se destructurează sau nu un sistem, are ea grijă, viața, să-ți pună un cip direct pe inimă, cu număr de înregistrare, poate și cu ceva semnalmente, în caz că te pierzi...

În ceea ce mă privește, lecția conspirației am învățat-o de la EL, în fiecare seară, când venea cu pașii împleticiți, peste noi, în cameră.

— Ssst! Fă-te că dormi, auzi, să nu miști, se apropie și, dacă vede că nu e aici, pe noi ne lasă-n pace.

— Didă, dar îmi tremură dinții, ce să fac...

— Ține-n gură colțul plapumei, ce, ești bebeluș, nu durează, o să vadă că nu e aici și va pleca.

Ușa se deschidea exact în momentul când apucam să-l conving pe Fănuș că nu e decât o chestiune de timp până vom fugi, doar puțină răbdare să aibă.

— Unde ești, curvooo... ieeeși, că știu unde ești... ia să văd, te băgași în plapumă, fără știrea mea, futu-ți cristoșii mă-tii, tot te omor eu pe tine...

Și se apleca, adus de spate, să tragă plapuma la o parte.

Câteva clipe eram îngrozită... frate-meu putea să clipească, să deschidă ochii, să miște din picioare, s-ar fi dus naiba teoria conspirației noastre... dar nu, a învățat lecția asta, prin repetiții îndelungate. Sta țeapăn ca mortul și eu, lipită de el pe partea dreaptă, la spate, cu o pernă mai lungă să-mi țină de cald și să nu cadă plapuma.

Însă, odată plapuma ridicată brusc, perna se rostogolea pe jos, inima se rostogolea și ea, în coșul pieptului.

Cu ochii sticloși, colorați de ură atavică, privea spre noi, dar nevăzând ce căuta, se apleca bolborosind, în timp ce pe la colțurile gurii i se

scurgea o salivă mov-vișinie, combinație între vin și țuică.

Gâfâind, în genunchi, ridica macatul să privească sub pat, dar acolo, doar Mărti, pisica noastră, sta și ea cu trupul încordat, gata să fugă pe ușa deschisă.

— Tot te găsesc eu pe tine, fire-ai a dracu de curvă, unde plecași, fă?

Număram în gând, număra și Fănuș, căci îl învățasem acest truc – să numere niște oi imaginare, de pe niște pajiști imaginare, din primăveri imaginare... și gata cu spaima.

El trântea ușa de perete, pleca prin alte camere, prin alte târâmuri ale groazei, apoi căutările continuau în curte.

— Didă, unde e mama, dacă o găsește, tu văzuși că are cuțitul ăla mare pe masă, lângă sticla cu țuică? mă întreba, aproape invariabil, Fănuș.

La 6 ani ai lui, învățase să „vadă” lucruri în perspectivă.

— Stai mă liniștit, ți-am mai spus că mama se ascunde tocmai în pod și, dacă pune scara, nu-l țin picioarele să urce sau, dacă urcă, știi că podul este foarte mare, mama stă după coș, nu poate s-o vadă de prima dată, are timp să fugă spre gura podului și să coboare ea prima... poate chiar îi ia scara și-l lasă acolo, până mâine, când nu-și va mai aminti nimic.

— Bine, didă, dar mie tot îmi tremură dinții.

— Lasă-i să tremure, pândim când ajunge să iasă la pivniță, atunci plecăm, până se întoarce, suntem deja în uliță.

— Dar afară plouă, didă, o să ne udăm.

— Și ce dacă, creștem mari de la ploaie, de ce crezi tu că punem apă la flori, uite, ne închipuim că suntem și noi ca ele, avem nevoie să fim udați, din când în când.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

În plus, chiar dacă plouă, Eftica o să ne dea alte haine, să nu te-aud că începi să te miorlai de frig, când ajungem la ea, bărbații adevărați trebuie să dea dovadă de curaj, nu-i așa, Fănuș?

— Da, didă, facem cum spui și scăpăm. Eftica o să ne întrebe și dacă ne e foame, nu? Că ea este mătușa noastră...

— Acum, de ce te protestezi?... când ne-a lăsat Eftica pe noi nemâncăți? Și plapuma ei, ai văzut că e mai nouă decât a noastră, mai calduroasă, are lână înăuntru, nu melană, dormeză cu arcuri, ne leagănă, să vezi ce bine dormim până dimineată...

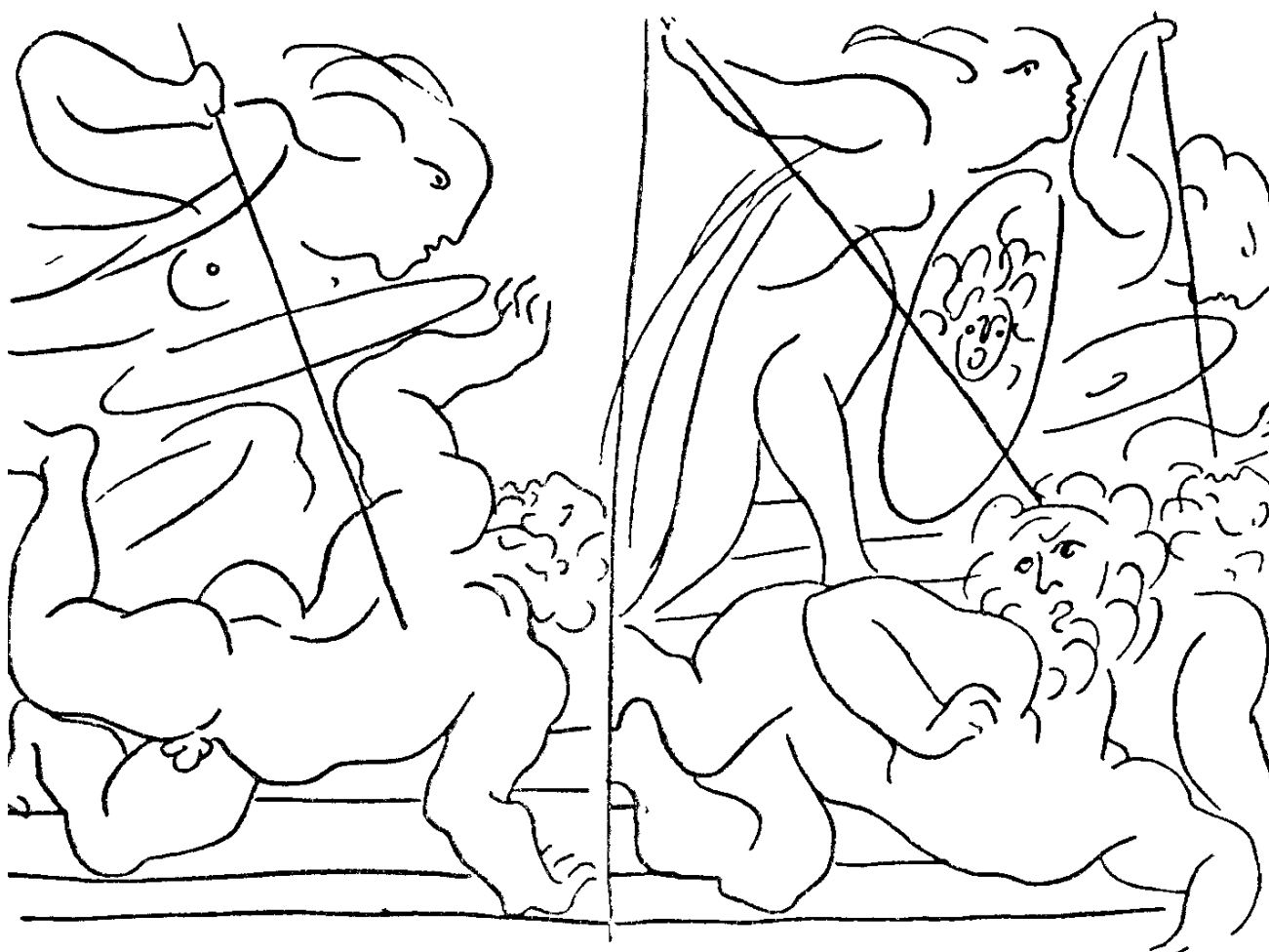
Dialogul acesta conspirativ se întrerupea când El ajungea în fața pivniței. Știam că este

acolo, după cum trântea cele două uși din lemn, de fapt, mai degrabă, două obloane, ca două pleoape grele, peste intrarea în pivniță.

— Hai repede, acum e momentul... și-l trăgeam pe Fănuș din pat.

M-am întrebat, mulți ani după aceea, dacă întâmplările pe care le-am trăit eu se pot numi conspirație.

Mă uitam în oglindă, încercam să dau o corporalitate minții mele, să o torn în ceva, în cineva/ în altcineva și nu vedeam decât reflectarea unei fete bătrâne, brăzdate de frustrări, cu privirile lipite de niște vitralii îndepărtate, imaginând cuiburi pline cu vipere.

Prezentare • Prezentare • Prezentare • Prezentare • Prezentare • Prezentare

Adrian Năstase

Raluca Marina Langă

Prin muzeele Craiovei (II)

Secția de etnografie a Muzeului Olteniei

Casa Băniei, Craiova

Cea de-a doua jumătate a veacului al XIX-lea a cuprins o serie de acțiuni de organizare a unor expoziții și colecții. Astfel, la 14 septembrie 1869, în Grădina Bibescu a fost deschisă *Expoziția regională pentru România Mică*, cu produse agricole și industriale din județele Olteniei; în 13 martie 1886, la propunerea Aristiei Aman, Nicolae P. Romanescu a cerut Consiliului Craiovei înființarea unui *Muzeu tehnic, industrial și comercial* la Craiova, în casa de la Grădina Bibescu.

În aceeași perioadă existau colecții particulare de țesături și cusături doljene, funcționa un atelier de țesături și broderie „Roiul” al Luciei Romanescu, iar în 1903, la inaugurarea Parcului Bibescu au fost deschise expoziții: *De lucrări de mână și*

desene, De plante, flori, fructe și legume, Fotografii, Costume și obiecte de uz gospodăresc.

În 21 decembrie 1908, donația familiei Alexandru și Aristia Aman devine *Pinacoteca, Biblioteca și Muzeul Aman*, în localul familiei.

La 1 aprilie 1915, profesorul *Ștefan Ciuceanu* (director până în 1922), sprijinit de Prefectură și de *Societatea „Prietenii științei”*, înființa în capitala Olteniei *Muzeul Regional de Antichități și Etnografie*, găzduit o perioadă în subsolul localului Palatului administrativ.

După înființarea Muzeului Regional de Antichități și Etnografie, colecțiile etnografice s-au îmbogățit cu scoarțe vechi țărănești, chilimuri, icoane, sfeșnice, odăjdii, fețe de masă, prosoape, perdele, costume populare, lucrări ceramice și în lemn.

Prezentare • Prezentare • Prezentare • Prezentare • Prezentare • Prezentare

În 1928, *Muzeul Regional al Olteniei* cuprindea secțiunile: Preistorie; Arheologie și istorie; Bisericească; Etnografie; Științele naturii; Fotografii; Numismatică; Istorică a orașului Craiova și o Bibliotecă.

La 29 mai 1934, Muzeul Regional al Olteniei se mută în *Casa Băniei*, monument de arhitectură medievală și cea mai veche construcție civilă din Craiova.

O contribuție deosebită la dezvoltarea colecțiilor muzeale în prima jumătate a sec. XX au avut directorii prof. Marin Demetrescu (1923-1939) și acad. C.S. Nicolăescu-Plopșor (1939-1952).

O altă schimbare a locației se face în 1947/1948, în *Școala primară „Madona Dudu”*, când se organizează și *Expoziția temporară dedicată centenarului Revoluției din 1848*, cu marame, țesături cu lână, carpete și covoare oltenești, perne, oale, farfurii etc.

Secția de etnografie a *Muzeului Olteniei* organizează în 1956 expoziția de covoare oltenești, costume de bărbați și femei, creștături în lemn, ceramică etc.

La 27 august 1964, Muzeul Olteniei primește *Casa Băniei* pentru organizarea Secției de etnografie, iar în 1967 se inaugurează *Expoziția permanentă*, proiectată de dr. Ion Firu, director al Muzeului Olteniei în perioada 1952-1974.

Din 1975, Secția de etnografie organizează anual *Târgul meșterilor populari din Oltenia*, iar în 1984 vernisează *Expoziția Nestemate ale muzicii populare – Maria Tănase*.

După o restaurare temeinică, în anul 2011 a fost deschisă noua *Expoziție de bază* de etnografie. Aceasta cuprinde:

I. *Facerea pâinii* (la subsol), cu sectoarele: De la deștelenit la semănat și De la secerat la pâinea rituală;

II. *Ritmurile vieții* (la etaj), cu sectoarele: Ceramica oltenească, Nunta oltenească, Scoarțe și covoare, Cojocăritul de la Dăbuleni – Dolj, Obiecte religioase de factură țărănească, Icoane pe sticlă etc.

În expoziție sunt surprinse principalele etape și tehnici ale cultivării grâului (deștelenitul, semănatul, seceratul, treieratul, precum și utilajele necesare întreținerii culturii).

Următoarea sală cuprinde moara țărănească pe apă și vatra unde sunt prezentați colacii de nuntă, de înmormântare și colacii rituali de pe masa „ursitorilor”.

La etaj, ceramica este reprezentată prin tehnici de lucru, unelte (roata olarului, râșnița de smalt) și artefactele propriu-zise (oale, urcioare, străchini etc.).

În sala principală sunt expuse și sugerate câteva ritualuri ale nunții oltenești: căratul apei, purtatul zestrei și costumele mirelui, miresei, nașilor și ale nuntașilor.

În sala scoarțelor și covoarelor sunt expuse obiecte de veche tradiție, scoarța fiind principala piesă decorativă de interior din zestrea fetelor de țărani. Remarcabile, din perspectivă decorativă și estetică, sunt și chilimurile de factură orășenească lucrate în atelierele de „chilimagioaice” din Oltenia și Craiova și cele din centrele țărănești de la Măceșu și Gighera.

Obiectele religioase de factură țărănească au consfințit relațiile tradiționalului cu divinitatea. Ne referim aici la icoana din ”odaia bună”, la icoana de vatră, la pistornic (pecetar), la crucile de mână. Principalele reprezentări din iconografia țărănească trimit la sărbătorile și prăznuirile creștine: Nașterea, Botezul, Crucificarea, Învierea și Înălțarea Domnului, la Nașterea și Plângerea Precistei, la alte evenimente din calendarul creștin-ortodox. Sfinții sunt și ei reprezentați pe icoanele oltenești, în special Sfântul Nicolae, Sfântul Petru, Sfinții Constantin și Elena, Sfântul Ioan, Sfântul Ilie, Sfântul Gheorghe. Alte obiecte cu semantică religioasă deosebită, prezente în expoziție, sunt crucile de altar, crucile de mână și, nu în ultimul rând, ouăle încondeiate.

Elisabeta Iosif

Muzica înainte de toate

Muzicală, subtilă, ca o renaștere în câmpul culorii a *iubirii*, poezia lui *Mihai Duțescu* continuă să plămădească recunoașterea acesteia pentru a o reconstitui, actualizând sentimentul de iubire, mereu convins că în el se află misterul simbolului și al existenței ființei omenești. Ca și Paul Verlaine, inițiatorul cuvântului muzical, cel care formulează în versuri celebre din „Arta poetică” notele caracteristice simbolismului: „muzica înainte de toate”, autorul „Poemelor decadente” găsește noi nuanțe ale sentimentelor umane, „străpungând prin sugestie retorică sonoră”. Cuvântul devine sunet printr-o exprimare muzicală, o „incantație subtilă”: „Fulgerul amintirii, iubirii violente,/ eternitate în camera cealaltă,/ toate se scurg prin creierul meu/ precum ploaia în rigolele verzi.../ ascult gramofonul, tu te apropii/ desculță ca o fantomă de palat,/ de palat venețian în care ne-am/ iubit și ne-am trădat” („Acolo”, pag. 11) sau ca în poemul „Ave Maria”: ”Mă ghemuiesc lângă tâmpla pianului/ lângă inima icoanei/ ce faci acolo, întreabă sufletul/ când mă vede cu lacrimi de sânge/ pe față, când mă vede cu ochii lucrurilor curgându-mi pe față/ încerc să găsesc un loc unde răutatea/ nu mai lovește, unde muzica nu e atât/ de sfâșietoare și întrebările atât de multe/ ascultă, îmi spune sufletul/ și oboiul începe să cânte/ într-o catedrală venețiană/ Ave Maria, grația plena, Dominus tecum...”

„Poezia nu este decât muzică prin excelență” susține și Mallarmé, făcând parte și el din „Școala decadentă”. S-ar putea aminti și de Charles Baudelaire. Dar și de Arthur Rimbaud, adolescentul de geniu, care a deschis calea Expresionismului, muzica fiind ridicată la rang de categorie poetică fundamentală.

În volumul „*Poeme decadente*”, apărut la Editura „Scrisul Românesc”, 2016, *Mihai Duțescu* aduce însă, aflându-se printre poeții de excepție ai acestui început de secol XXI, reverberațiile actuale din lumea sa, impregnată cu har poetic, luminată din interior, căutând *iertarea* prin armonizarea între muzică, suflet și iubire, ca în poemul „Ai scris” (pag.67): ”poartă imensă a catedralei, a catedralei/ sufletului, într-o mantie lungă cu/ glugă, trupul bate în poartă cu disperare,/ e înfometat și însetat... /dar sufletul nu deschide, el nu/ cunoaște mila și îndurarea, „umblă”,/ îi strigă trupului... „dar ce-am făcut de nu merit *iertarea*/ ta?”, „ai preaslăvit femeia!” îmi strigă/ sufletul din înaltul turnurilor crenelate,/ „ai scris că o iubești mai mult ca/ pe Dumnezeu, ai scris că iubirea e/ Singura ta religie”. Autorul construiește prin înglobarea instrumentelor muzicale, dar și prin muzicalitatea interioară a versurilor, percepții sinestezice: „Se preling cuvintele cum sângele, ard/ lumânările crinilor, miroase a înger/ și a apă, viața, câtă a mai rămas,/ începe într-un ibric de cafea./

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Ce tablou fastuos, pictat de un venețian/ din secolul cincisprezece, eu și cuvintele,/ față în față, în salonul de zi,/ cuvintele ca niște câini albi de vânătoare/ întinși la picioarele mele” („Tu”, pag. 91) sau ca în poemul „Conviețuim”, pag. 85: „Ascult Caruso la gramofon,/ moartea e întinsă pe pat și fumează,/ pare o prostituată de lux... / eu ascult Caruso la gramofon, moartea are pleoapele verzi...”

Mihai Duțescu are acea știință a modulațiilor muzicale ale cuvântului, creează căi de acces în unitatea misterioasă a lumii, căutând semnificația tainică a iubirii, ca un „Orfeu” uitat: ”Orfeu e un bărbat frumos/ uitat înainte de vreme/ de femeia iubirii sale./ Acum mă vizitează pe mine,/ a auzit că preaslăvesc iubirea,/ a auzit că am murit/ din dragoste. / Orfeu tot o mai caută pe Euridice” (pag. 87). Și totuși, autorul, care a visat că „se vorbea despre femeile pe care le-am iubit, despre/ tine în special. Deși nimeni nu te/ cunoscuse dar se presupunea că am/ iubit o femeie extraordinară, deși tu ești atât de obișnuită, atât/ De obișnuită...” (pag. 100), se comportă ca și Orfeu. Apare pretutindeni ca muzicianul-poet care, prin excelență și prin efectul magic al „lirei” sale, este un seducător, dar și un Orfeu modern, ca un om care „a îndrăznit să încalce interdicția și să privească invizibilul”: „Port în mine un demon, baletează/ pe umerii mei așa cum baletau gleznele/ tale odată. Îmi beau imaginea din/ apă, cânt la harfa părului tău/ despletit... nu vă împotriviți, nu puneți mâna/ la ochi, bătrânețea tot vine, bătrâne-

țea/ e o femeie tandă și frumoasă care/ poartă mască, ca în tragediile antice./ descălțați-vă, intrăm în catedrala/ Somnului, spuneți-vă rugăciunile...” („Rugăciunile” pag.51).

Poezia este o artă. Și ca în orice artă, **Mihai Duțescu** aduce în volumul „**Poeme decadente**” ceea ce spunea Theodore Dreiser: „nectarul depozitat al sufletului uman adunat pe aripi de suferință și de trudă”.

30 aprilie 2017

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Dragoș Niculescu

Oarba nevoie

Praștia luminii șuieră prin vreme
ca un corb de sticlă beat și fără sens,
din potop și milă se mai nasc poeme,
sub un glob de ceară rânced și imens.

Ultima flașnetă cântă a speranță,
turnuri vechi de apă plâng sentimental,
nu mai e nici lapte, nici iaurt sub clanță,
Moș Crăciun, o vreme, cică e-n spital.

Noi vom fi aceia fără de prihană,
când nebunii, greieri vor mânca pe străzi,
și, cu foi de varză puse peste rană,
vom dormi pe zestrea tainică din lăzi.

O nevoie oarbă curge peste case,
lung e timpul nopții când te scalzi în var,
suntem la origini trunchiuri sănătoase,
putrezind în ceața unui timp bizar.

Mai vegheam cu rândul, se schimbau istorii,
tot cei buni, desigur, se-ascundeau în fân,
căci cei răi și-atuncea beau din gușa ciorii
și-adormeau prin șanțuri fără de stăpân.

Le-am lăsat în urmă... La oraș, la poartă,
azi primim cu steaguri porcii seculari,
și-așteptând să vină ne mai trece-o soartă,
ne mai trece-un fluier noaptea de pândari.

Dă-ne, Doamne, șansa unui val de mare,
noi cu peștii lumii să o luăm înot,
și-ntr-un dans al apei, pe sub felinare,
să-i redăm durerii sfântul antidot.

Azi, doar vulpi cu ochiul cel de sticlă chioară
ne mai vând pe câmpuri miera din povești;
să-nființăm, idilic, câte-un drum și-o moară,
și, când nu-i făină, să bem vin din cești.

Dinu Motroc

Venind din neștiute zări

Mă înfioară triste gări
În care trenul vieții mele,
Venind din neștiute zări,
Oprește-n drumul către stele...

Pe unde merge-i doar deșert
Și nici-un om de el nu știe...
O vină singură nu-mi iert –
Pe cea a nașterii-n pustie...

E totul nesfârșit coșmar...
Privesc pe geam, cuprins de groază
Dar nu zăresc nici-un acar
Să-ndrepte trenul spre o oază...

Și o pornesc spre un ungher
În care-nfrânt, necunoscut,
De spaimă tremură, stingher,
Un suflet zbuciumat, pierdut...

Când piesa se sfârșește

Sinistru suflă vântul pe ulițele goale
Și câinii latră-ntruna a moarte... a pustiu...
Crucificate visuri încep să se răscoale –
Spre care poartă pașii să mi-i îndrept nu știu...

La cumpănă de noapte, în beznă nepătrunsă,
Când peste-ntreaga fire tăcerea se așterne.
Doar osia planetei mai scârțâie, neunsă,
Purtând cu greu povara mișcării ei eterne...

Molatic timpul curge precum fluida smoală
Din noaptea ferecată într-un imens mormânt.
Maleficele duhuri, rânjind, încet se scoală,
Pecetluind cu sânge al morții legământ...

În templul sfânt al firii, sub vastele-i arcade,
În mod ireversibil ai vieții ani se scurg...
Când piesa se sfârșește și trist cortina cade,
Al sorții bici năprasnic ne mână spre amurg...

Profil • Profil • Profil • Profil • Profil • Profil • Profil • Profil • Profil • Profil

Pavel Șopov

Gheorghe Fabian
Personalitate emblematică a vieții muzicale craiovene

Se poate constata că puțini oameni reușesc de-a lungul carierei să se impună la locul de muncă într-o așa măsură încât să fie considerați indispensabili pentru instituția în care activează. Și mai puțini dintre aceștia sunt cei care pun o puternică amprentă a personalității lor în activitatea de zi cu zi, astfel încât ceea ce fac să se confunde cu profilul, domeniul și modul de lucru al instituției din care fac parte, devenind o emblemă a acesteia. Craiova se poate considera mândră că are doi asemenea oameni, care prin ceea ce gândesc și fac sunt într-o identitate perfectă cu năzuințele lăcașului de cultură unde sunt încă o prezență activă importantă și necesară. Unul dintre aceștia este Emil

Boroghină, un devotat om de teatru, fost director al Teatrului Național din Craiova și actual director al Festivalului internațional „Shakespeare”, iar celălalt este Gheorghe Fabian – consilier artistic, omul considerat a fi „primul manager” al Filarmonicii „Oltenia” într-o perioadă în care nu se utiliza această terminologie pentru conducătorii din instituțiile de cultură.

Pornit dintr-o mică localitate din județul Timiș, satul Butin, ia primele lecții de muzică de la tatăl său, care era organist la biserica evanghelică luterană din localitate. Urmează cursurile Conservatorului de muzică „Gheorghe Dima” din Cluj pe care le absolvă în anul 1966, după care devine pentru scurt timp profesor.

Profil • Profil • Profil • Profil • Profil • Profil • Profil • Profil • Profil • Profil

Din 1968, se regăsește ca secretar muzical al Filarmonicii „Oltenia” – post din perspectiva căruia are prilejul să intre în contact direct cu cei mai de seamă artiști interpreți români și străini care au cântat pe scenele din Craiova de-a lungul unei perioade ce ajunge în prezent. Este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, respectiv al cenaclului din Craiova al acestei instituții de prestigiu, fiind autorul mai multor creații corale și muzică pentru copii.

În calitate de muzicolog, a redactat caiete program pentru toate manifestările muzicale ale Filarmonicii „Oltenia”, precum și pentru mai multe dintre spectacolele Teatrului Liric, a prezentat și comentat concertele-lecție susținute de formațiile celor două instituții culturale craiovene, a realizat o suită de simpozioane muzicologice și expoziții documentare prilejuite de diferite aniversări, precum și micromonografii pentru acestea. A desfășurat și o bogată activitate muzicologică la nivel editorial, fiind colaborator de specialitate al revistelor *Muzica*, *Înainte*, *Mozaicul*, *Independentul*, *Contemporanul* sau al emisiunilor *Radio Oltenia Craiova*, la rubrica *Cronica muzicală*. Toate acestea i-au adus o binemeritată recunoaștere națională, fiind prezent în paginile lexiconului lui Viorel Cosma – *Muzicieni din România*.

De-a lungul anilor, îl întâlnim în instituția pe care a slujit-o cu credință mai întâi ca secretar muzical, apoi, pe rând, în calitate de consultant artistic, director artistic și director general (2000 - 2003). A mai funcționat ca secretar muzical al Teatrului Liric „Elena Teodorini” după pensionare, realizând caiete program pentru spectacolele de operă și operetă ale acestei instituții și contribuind din plin la realizarea Festivalului „Elena Teodorini”.

Pe lângă meritele pe linie muzicologică, Gheorghe Fabian a desfășurat aproape permanent

și o activitate didactică, contribuind la creșterea unor generații de muzicieni locali, unii dintre aceștia regăsindu-se în instituțiile muzicale ale Craiovei. Astfel îl regăsim printre profesorii asociați ai Liceului de Muzică și Arte Plastice din localitate, iar după anul 2003 predă Istoria muzicii la Departamentul de muzică, nou înființat, de pe lângă Facultatea de Litere a Universității din Craiova. De altfel, trebuie să menționăm rolul covârșitor pe care Gheorghe Fabian l-a avut la nașterea acestei secții, fiind cel care a reușit să determine conducerea Universității de a înființa un veritabil Conservator superior de muzică. Prin aceasta, ne simțim obligați să apreciem concepția sa vizionară ce avea în vedere triada dintre liceul de muzică, învățământul superior și instituțiile de cultură care trebuie să contribuie la creșterea nivelului interpretativ și la asigurarea interpreților profesioniști pentru acestea din urmă.

Din discuțiile avute cu domnia sa, a reieșit că, indiferent pe ce post a activat în instituțiile culturale craiovene, nu a dus lipsă de idei pe care a încercat și de cele mai multe ori a reușit să le materializeze. Toate acestea ne fac să apreciem că excepționala contribuție pe care a adus-o de-a lungul carierei sale este una emblematică, nu numai pentru activitatea filarmonicii craiovene, ci pentru întreaga zestre de cultură a acestui oraș al banilor.

Ștefan Buzărnescu

Repetabila... zaveră

Afirmat ca depozitar al tuturor frustrărilor specifice politicienilor și O.N.G.-iștilor care au reușit de peste un sfert de veac să mențină cele mai mici salarii în România „postrevoluționară”, Președintele nostru a părăsit opereta ideologică a „demonstrațiilor pașnice” din spațiul național, pentru a exprima augusta indignare a Domniei Sale la nivel internațional tocmai la Malta, unde s-a întreținut cu cei care au avut disponibilitatea să-l asculte. („Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta”, cum zicea Marele Eminescu, nu a fost de găsit pe acolo... ; altfel, l-ar fi denunțat facebook-ul!).

Piețarii, ca veritabili rebeli fără cauză¹, lucrează cu sârg la noi tipuri de lozinci bine simțite, focalizate maternal cu trimeri în... Portul Marsiliei, fără pașaport (!), și la diversiuni cu potențial de conflict în scopul reaprinderii telefoanelor mobile când se va întruni masa critică a „interesului național”. În timpul excursiei prezidențiale, autoritățile responsabile de „mersul țării” au reușit să plătească

pensiile mărite și să majoreze salariul minim pe economie, spre disperarea **multinaționalele** (străine) și a oamenilor „de bine” din **seminaționalele** „investitorilor” români. Totuși, spectacolul Străzii, susținut mediatic (și) de Străinezia, și de Tanti Diaspora, continuă în sincronie cu opereta ideologică îndrăgită de Administrația prezidențială, chiar dacă acum a intervenit un nou parametru, care i-a depășit pe cei

care au proiectat prelungirea propagandei electorale dincolo de perioada legală a campaniei cu pricina: anume, ridicarea vocii celor care-și apără votul nesocotit de piețari! (de faptul că mitingurile sunt neautorizate, ne împiedică, se pare, corectitudinea politică să vorbim!).

Ca simplu ins, venit cu diverse treburi domestice prin capitala Eternei și fascinantei noastre României, nu am

rezistat tentației de a trece pe Acolo..., pe unde se naște democrația cu forcepsul de import chiar pe caldarâm, în speranța că multe din curiozitățile mele de provincial se vor mai ostoi... Nu m-am așteptat să pot intra în dialog cu cineva, deoarece acolo fierbea o mare mânie proletară chiar

¹ Nefericita *Ordonanță de Urgență* a fost abrogată la imperativele „democratice” ale Străzii...

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

printre preșcolarii aduși să asiste la o lecție despre... civism; evident, în pauza dintre lozinci, huiduieli și vorbe care nu încap în dicționar. Câinii de companie, chiar dacă aveau lozinci agățate de gât, erau mai pașnici ca europarlamentarii... Aceasta este realitatea, chiar dacă s-a mediatizat prezența copiilor la proteste ca exerciții de civism și contexte de formare a unui „altfel” de curaj pentru viitoarele generații ale noului capitalism românesc; nu am identificat nici cele mai vagi urme de investiție pedagogică, deși am 37 de ani „petrecuți” la catedră ca profesor titular... Dincolo de activiștii partidelor, de cei veniți cu varii „teme de casă” pe la ceas de seară..., am observat mulți dezamăgiți de toate formulele guvernamentale care s-au succedat la putere după Decembrie 1989. Adică de actorii politici ajunși la putere pentru a face promisiuni „mobilizatoare” în scopul reconstrucției țării pe bazele capitalismului prosper din viitor; în care bieții „protestatari” încă mai speră că vor putea trăi tinerii din prezentul capitalism românesc, (la nivel occidental), chiar fără capital și fără loc de muncă. De aici am înțeles că începe manipulația: mulțimea, fără prea multă cultură socială, acaparată de profesioniști ai diversunii și manipularii, nu realizează că grava polarizare socială din prezent este tocmai rezultatul „implementării” modelului capitalist occidental, în care **numai cei care dețin capital se pot situa în zona prosperității**. În acest context, mulțimea pune, *paușal*, precaritatea sa existențială pe seama socialismului din vechiul regim, pe care-l respinge funciar.

Ca individ ajuns la vârsta senectuții, îmi aduc aminte că același episod l-am trăit, pe cord deschis, și eu, când mi se spunea că precaritatea existențială

a copilăriei și maturității mele este cauzată de „greaua moștenire a trecutului” capitalist, în care numai un segment al populației (proprietarii) putea duce o viață decentă. Dar tot din acea perioadă mi-aduc aminte de o lecție de geografie, în care profesoara ne-a explicat cum pot reuși expedițiile din Alaska, cu sănii trase de câini, să înfrunte zăpezile depuse pe drumurile impracticabile toată perioada anului: când câinii obosesc și dau semne că nu mai vor să alerge, cineva din componenta umană a echipajului scoate din sacii cu provizii un cânat pe care-l încinge la flacăra unei lămpi de spirt. Mirosul puternic de carne prăjită agresează sucurile gastrice ale bietelor patrupede, în timp ce la un metru înaintea câinilor merge unul din membrii echipajului. Bieții câini încep să alerge cu speranța că fiecare dintre ei va ajunge cânatul respectiv, iar operația asta se repetă de oricâte ori este nevoie, până ce echipajul ajunge la destinația finală a expediției. Similar, cu noi, în socialism, dar și în acest capitalism, se întâmplă același lucru cu generația care nu are, încă, putere de discernământ și vituperează la noi, cei mai în vârstă, care nu vrem să mai fim păcăliți a doua oară (cu raiul capitalist), după ce am fost păcăliți prima dată (cu raiul socialist); viața este prea scurtă pentru a accepta să fii păcălit de prea multe ori!

Iată cum se adevărește o aserțiune prezidențială, auzită într-un alt context, pe care o parafrăzăm astfel: lângă noi, dar și în întregul spațiu social românesc, este un elefant, dar nu-l vede nimeni... Acesta este capitalismul în integralitatea formelor sale de manifestare: un segment din cei bogați care se vor îmbogăți și mai mult, deoarece au capital să investească în permanență, iar celălalt este segmentul celor lipsiți de capital, adică al celor care visează să-și vândă, cât mai convenabil, forța de muncă.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Teoretic, cei mai valoroși vor reuși, dar practic nimeni nu poate garanta că nu mai intervin și alți „coeficienți de ceață”, iar discuția poate înregistra derapaje către libertatea de inițiativă, concurență și alte principii incontestabile doctrinar, dar greu de generalizat în managementul social real... Ni se vinde, iarăși, blana unui urs chiar și acum, când în numele noului tip de democrație (capitalistă, desigur!) am fost deposezați de o mare parte a pădurilor pentru a vedea cu ochiul liber că ipoteticul urs nu mai este în bătaia... capitalului; dacă vreodată o fi existat cu adevărat! Celor foarte sagace în a scormoni în gunoaiile istoriei, le mărturisesc faptul că nu sunt activist în nicio formațiune politică, dar că eu, după ce am trăit falimentul socialismului de tip bolșevic, sunt mai convins ca „tinerii frumoși și liberi” că socialismul, așa cum l-a trăit generația mea nu va mai reveni; este un capitol închis, definitiv, și un experiment social falimentar la scara istoriei.

În replică, nici capitalismul de tip occidental, care nu-și mai poate face proiecte de dezvoltare decât prin creșterea plafonului propriu de îndatorare, nu poate fi un exemplu pentru viitor. Diagnosticul social este clar: socialismul de tip bolșevic a murit, dar nici capitalismul de tip occidental nu se simte prea bine, însă pentru a se menține deficitul bugetar la cote statistic rezonabile la scară comunitară, cei nou aderați la UE (est-europenii, deci și România) sunt obligați să nu depășească 3% pentru ca toți cei dezvoltați să poată continua să se dezvolte (și) pe datorie (deci cu deficit peste 3%), depășind liniștiți acest indicator: iată, imaginea unei „Europe cu două viteze”, pentru care ar merita să dezvoltăm proteste centrate tocmai pe astfel de discriminări...

Generația pensionarilor de astăzi a militat (zavera post-august 1944) pentru egalitate și solidaritate socială, traversând felurite conflicte sociale, dar a lichidat și analfabetismul și a scos țara din situația de simplu izvor de materii prime pentru străini, prin construirea unei industrii de prelucrare în corelație cu trebuințele „multilaterale” ale populației României: de la reminiscentele de ev mediu din anii '50 ai secolului trecut (carul cu boi și munca exclusiv manuală), la ramuri prelucrătoare (fabrici de tractoare și mașini agricole – toate tipodimensiunile, autoturisme, autobuze, metroul, electricitatea, televiziunea, construcții și arhitectură ș.a.m.d.) și un sistem de învățământ „legat cu cercetarea și producția”, din anii '90 ai aceluiași secol. Toate încercările de scoatere din sărăcie a întregii Românii (pe care nu trebuie nici să le idolatrizăm, dar nici să le plasăm în derizoriu!) se cuvine mai întâi să fie comparate cu starea României de până în anii „democrației populare” și numai apoi cu standardele occidentale de astăzi. Faptul că acest tip de „democrație”, post-1944, s-a manifestat ca „dictatură a proletariatului” este un aspect care merită toată respingerea categorică, dar același comportament este recomandabil și celor care resping *de plano* orice realizare, acreditând că generația pensionarilor de astăzi ar fi fost niște lași și leneși care trebuie trași la răspundere pentru toate asimetriile de dezvoltare dintre noi și Vestul Europei. Nu se poate accepta o atare abordare de către indivizi care au produs și produc numai... vocalize ideologice!

Din decembrie 1989, demantelizarea industriei prin vânzarea ei la fier vechi a plasat țara în „tradițională” situație de izvor de materii prime și piață de desfacere pentru produsele comunitare,

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

România întorcându-se la stadiul acumulării primitive a capitalului, secvență istorică pe care Europa occidentală a parcurs-o în urmă cu trei sute de ani!... De cercetare științifică (existență pe lângă fiecare mare întreprindere, inclusiv în agricultură, până în anul 1989) nu se mai poate vorbi la modul serios, iar tinerii părăsesc meleagurile natale invocând lipsurile socialismului românesc, pe care nu l-au cunoscut, deoarece s-au născut după 1989...

Invocarea – obsesivă! – a *stafiei comunismului și a socialismului de tip bolșevic* este o mare diversiune și iată de ce: în prezent nu mai poate fi vorba de socialism în România, atâta timp cât proprietatea este particulară/capitalistă, nu a statului/socială și nici dependentă de puterea partidelor, fie ele chiar declarat social-democrate²; resursele României sunt în gestionarea multinaționalelor! Permanentă confruntare din spațiul public este doar un *pretext pentru comutarea accentului de la fondul problemelor (economie, geopolitică) la supralicitarea profilului civic al unor indivizi*, altminteri banali, transformați în vedete politice implicate în *telenovela Cătușiadei* regizată de DNA... Cu aerul de amazoană pur sânge, Zeitatea păgână a acestei instituții a ordonat ancheta-

rea Guvernului (!), reușind o antologică facere de râs prin încălcarea gravă a Constituției și dând un prost exemplu de cum ar trebui să respectăm noi, amărăștenii, statul de drept! Acest gest a marcat o prioritate mondială; prioritate pe care toți *românașii* o așteptau să fie de ordin economic. Urmărind la una din emisiunile TV concluziile CCR, mi-am adus aminte de un episod din timpul stagiului militar, când, unui soldat aparținător a ceea ce acum i se spune *rroma community*, i s-a dat bilet de voie să meargă acasă pentru a participa la un deces din familia sa. La întoarcere, niște curioși i-au adresat o întrebare absolut inutilă: „Cum a fost, măi, țigane, acasă?” Fără să clipească, acesta a răspuns nonșalant: „Nasol moment, mișto colivă!” Cam la același calibru de semnificanță s-a situat și una din curiozitățile, deloc carteziene, ale unor ziariști care întrebau dacă o încălcare a Constituției este sau nu *abuz în serviciu*...

Dumneavoastră ce credeți?

Eu, cel fără prieteni printre protestatari, mă abțin; mi-e teamă să nu pornească, din nou, zavera, deoarece am auzit un zvon tulburător: a apărut o nouă profesie, aceea de *mitingist cu ora!*

Un cetățean DeNeAm românesc!

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Mircea Tutunaru

Viața

Viața e o dâră lungă de lumină
Ce parcurge o planetă albastră.
Viața este o dâră de lumină
Ce pătrunde prin fereastră
Și luminează chipul nostru.
Viața este un suspin
Al florilor albe de crin
Acoperite de roua dimineții.
Viața e o lumină ce intră
În castelul fermecat din Bran
Și în Codrii Vlăsiei, an de an.
Viața e dâră de lumină
Ce încălzește puii din cuibul
Păsării cu clonț de rubin.

² Dintre toate țările, numai **China** mai recunoaște că se află în procesul de construcție a societății socialiste, dar în cadrul unui model de dezvoltare diferit de ceea ce știm noi despre socialism, este vorba de o economie **socialistă de piață**.

Trenul

Ne-am jucat prea mult unul cu altul
Sticla de coniac este jumătate
Iar noaptea abia a început
Țigări mai avem vreo două
Și o cană cu vin de Tohani
Vin bun, vechi de peste zece ani
Ce-a fost cu tine sexual
Și ce a fost frumos
Voi scrie în celălalt anotimp
În poemele mele.
Prietenă mea iubită, dormi liniștită
Cu capul pe pieptul meu
Căci eu te voi privi printre stele
Precum cărțile din bibliotecă
Așezate pe peronul gării
În așteptarea trenului.
Și cărțile vor libertate și mișcare,
Ori poate puțină iubire
Dar trenul nu mai vine.

Confesiuni • Confesiuni • Confesiuni • Confesiuni • Confesiuni

Jean Băileșteanu

Viața ca o... paradă

Recunosc că totdeauna mi-au plăcut lansările de cărți sau întâlnirile cu cititorii. Mai ales atunci când dictatura inspirației te situează pe un făgaș favorabil. E ceva deosebit să vorbești sau să citești ascultătorilor și să primești aplauze și mai ales să vezi în ochii oamenilor admirație sinceră și că n-au bătut din palme numai din complezență, cum se mai întâmplă uneori. Am avut parte de multe astfel de întâlniri. Una chiar inopinată. Îmi apăruse, la Editura „Albatros” din București, volumul „Poveștile de fiecare zi”. Înainte de a ajunge în librării la Craiova, știind că se va epuiza imediat, am vorbit cu doamnele de la Casa Cărții, dată recent în funcțiune, să mă anunțe când ajunge cartea, să apuc să-mi cumpăr și eu câteva exemplare pentru a le dărui unor prieteni. M-am dus în librărie dimineața la ora zece și a fost suficient să mă cunoască un cititor, să vină cu cartea la mine să-i scriu un autograf, că până seara la ora optsprezece n-am reușit să mai plec din librăria aceea. Practic, până s-a epuizat stocul. Și nu fusese deloc mic. Două întâlniri însă, aranjate din timp, m-au mișcat deosebit de mult. Una bună, una rea, vorba bancului. Cu care să încep? Să încep cu cea rea.

În decembrie 2014, după ce am editat și tipărit „Revoluția de la Craiova din 1989”, carte coordonată de profesorul Ionel Turcin, am fost invitat la Casa Armatei din Craiova să spun câteva vorbe despre ea. Sigur, cum se procedează, la o lansare trebuie să lauzi, nu să critici, ceea ce am făcut și eu.

La Casa Armatei, cum spuneam, unde erau numai generali la prezidiu, iar sala era plină de haine militare, mai puțin primul rând, unde se așezaseră așa-zișii revoluționari, persoane cu pensie de revoluționar, unii dintre ei, foști și chiar actuali angajați ai Fabricii de Avioane din Craiova, foarte mândri, țănoși și plini de ei. După figuri, păreau că ei erau buricul pământului, ce mai, fără ei Revoluția din România n-ar fi avut nicio șansă de reușită. Ei, vezi Doamne, ar fi fost flacăra revoluției de la Craiova, lor li se datora totul.

Generalul Pâlșoiu, care conducea discuțiile, m-a pus, fără să mă anunțe în prealabil, primul la cuvânt. Firește, am laudat cartea și munca de cercetare a profesorului Turcin, făcută însă numai din presa vremii și din unele filmări, am povestit niște întâmplări petrecute chiar de mine în zilele acelea de cădere a lui Ceaușescu din fruntea statului, după care, luat de val și nemaiținând cont de... paradă, mi-a ieșit din gură un porumbel: că, totuși, „Avioanele” atunci, în decembrie 1989, au ieșit la demonstrație în stradă spre prânzul zilei de 22, după ce Ceaușescu își luase zborul cu elicopterul și că dictatorul, se știa clar încă de pe 21, era terminat. Căderea lui cu adevărat se petrecuse încă din 21, în balconul palatului, când... marea adunare populară îl huiduise și-i întrerupsese ...magistrala-i cuvântare.

La un moment dat, un civil cam rotofei, fălcos și bine hrănit, aflat în primul rând al sălii de conferințe, am aflat imediat că era președintele

Confesiuni • Confesiuni • Confesiuni • Confesiuni • Confesiuni

Asociației 22 Decembrie 1989, a început să vocifereze că spun numai ineptii. S-o fi gândit, cine știe, că-l lovesc cumva în... indemnizația lui de revoluționar. Ceea ce, sincer vorbind, n-aveam de gând. Pe loc, m-am oprit din vorbit, mi-am cerut scuze și m-am așezat pe un scaun. Nu voiam să intru în polemică cu el, iar acea manifestare, de paradă, să degenereze în altceva. Un inginer, Sbora, ce a urmat la cuvânt după mine, a povestit cum întreprinderea lor a fost prima din Craiova care a ieșit în stradă, chiar mi-a luat într-un fel apărarea că, în ceea ce privește Revoluția, până la urmă fiecare are adevărul lui, apoi a mai pomenit cum, atunci când s-au mobilizat în întreprindere și au pornit spre centrul Craiovei, l-au pus în fruntea manifestanților chiar pe fiul generalului Roșu, conducătorul unităților de ostași postați în fața Prefecturii, Consiliul Județean, cum se numea atunci.

Chiar așa, fiul generalului Roșu n-avea la cunoștință de ceea ce se va întâmpla? Dacă ar fi fost ceva atât de periculos, tat-său l-ar fi lăsat să se ducă la serviciu în ziua aceea? Ar fi tras generalul Roșu cu tunurile în fiul său? Să fim rezonabili. Fabrica de Avioane din Craiova era monitorizată douăzeci și patru din douăzeci și patru de ore de securitate. Cum ar fi putut să iasă în stradă „revoluționarii” fără consimțământul ei? Poate tocmai ea, securitatea, le-a dat verde. Se știe doar că securitatea își luase mâinile de pe Ceaușescu încă de pe douăzeci și unu. Și atunci, mă întreb, ce Consiliu Județean au luat... cu asalt muncitorii de la Avioane?

Îmi stătea pe limbă atunci, la lansarea acelei cărți, să-l întreb pe „revoluționarul” nostru de ce n-a fost... revoluționar pe 17 decembrie. Sau pe 18 când, la „Avioane”, nu în altă parte, s-au confecționat bătele cu care au plecat la Timișoara să-i potolească pe timișorenii care ieșiseră în stradă. De ce s-au făcut revoluționari tocmai pe 22?

La 23 August 1989 cine erau în fruntea întreprinderilor la defilare și strigau de le ieșeau

bojogii pe gură tot felul de lozinci, nu și cei de la *Fabrica de... avion*?

Mi-am dat seama că n-are sens, a intra în polemică cu astfel de oameni era chiar un pericol. Vorba lui Marin Sorescu, *...las-o așa încurcată...* M-am consolată cu proverbul acela că „în urma războiului, mulți viteji se-arată”, și mai ales când e vorba de indemnizații, de un câștig material, mai exact, dar și de... merite. Cu astfel de oameni n-ai nicio șansă la dialog și e mai bine să-i ignori, să-ți vezi de treabă. Ceea ce am și făcut. De unde și faptul că istoria e aproape totdeauna alta decât cea pe care o citim prin cărți.

Asta..., cea rea. Cea bună, mi s-a întâmplat prin anii 1997-1998, dacă mai țin bine minte. Într-o zi, am fost invitat în sala mare a Prefecturii la o dezbatere culturală pe marginea revistei „Mozaicul”. La sfârșit, mi s-a făcut o altă invitație, de-a participa a doua zi, duminică, la o excursie organizată și susținută de Consiliul Județean, prin nordul Olteniei. Am răspuns afirmativ, chiar cu bucurie, însă la ieșirea din clădirea Prefecturii, profesorul Alexandru Firescu, secretar literar la Teatrul Național din Craiova, Dumnezeu să-l odihnească, m-a acostat și mi-a adresat rugămintea de-a participa cu el a doua zi la lansarea unui poet naiv, de a cărui carte se ocupase personal, tocmai în localitatea Bălăcița, din județul Mehedinți.

— Domnule Firescu, mulțumesc de invitație, am apucat însă să promit mozaicarilor că voi merge cu ei în nordul Olteniei...

— Lăsați-i încolo pe ăștia, și-n nordul Olteniei ați mai fost, nu m-a lăsat nea Lizică, vă rog, mergeți cu mine și n-o să vă pară rău... Să vedeți ce frumos va fi...

Oricât m-am opus, nu m-a lăsat până n-a obținut un răspuns afirmativ. O și spunea în așa fel încât chiar îți era imposibil să refuzi. Mi-a și dat cartea din servietă s-o citesc până dimineața și să-mi fac o idee. A doua zi, m-am întâlnit cu dumnealui, cu Constantin Voiculescu, poet, dramaturg și medic renumit la Spitalul Județean

Confesiuni • Confesiuni • Confesiuni • Confesiuni • Confesiuni

din Craiova și, cu mașina senatorului Boiangiu, am plecat la Bălăcița, în comuna de baștină a poetului Nicolae Dan Fruntelată, redactor șef la revista „Luceafărul” până la Revoluție. Tot drumul, de la Craiova și până la Bălăcița, ne-a însoțit o vreme mohorâtă, o ploaie mocănească ce m-a făcut să uit repede de excursia cealaltă. Și la Bălăcița, vremea era tot așa, iar satul, pustiu. Cam ca în aproape toate satele românești de după Revoluție.

Ne-am dus la Primărie mai întâi, după care primarul și un consilier ne-au condus la Căminul Cultural unde urma să aibă loc lansarea. Acolo, o doamnă ne-a servit cu cafea. Mi-am aruncat ochii pe fereastră, pe drum nu se vedea nimeni, deși ora lansării cărții anunțate trecuse deja. La un moment dat, l-am întrebat pe primar:

— Domnule primar, cu cine facem noi lansarea asta?

— Mai așteptăm puțin, mi-a zis primarul, până vă beți cafeaua se rezolvă...

Poetul naiv, croitorul satului, din câte înțelesesem, se uita la mine, dar nu părea îngrijorat că n-avea public. Eu, cu atât mai puțin, la urma urmei, făcusem o plimbare. Domnul Firescu se uita la mine și-mi da asigurări din privire că totul va fi bine.

Nu peste mult timp, s-a auzit o nuntă pe drum. Primarul atunci ne-a lăsat singuri și i-a ieșit în întâmpinare. A luat toată nunta și a băgat-o în cămin. Cu mireasă, cu ginere, cu socri mari, cu socri mici, cu nași, cu lăutari, *nuntași frunțași*, vorba poetului Ion Barbu, copii, ce mai, toată suflarea, în câteva minute s-a umplut sala Căminului Cultural și toată lumea s-a așezat cuminte pe scaune. Mireasa și mirele, mi-aduc aminte, nașii și socrii stăteau pe primul rând și luaseră o poziție ca la fotograf.

Au început apoi discuțiile despre carte, după o cuvântare de deschidere a primarului, la sfârșit, când s-a terminat, nunta și-a văzut de drumul ei, iar noi am fost invitați la un „restaurant” din comună unde, pe lângă altele, ne aștepta și-un miel tăiat ce se perpelea într-o frigare deasupra unui foc.

Am petrecut acolo până seara târziu cu tot felul de bunătăți și de băuturi alese, ba, la un moment dat, au apărut și niște lăutari care ne-au cântat până la plecare.

A fost cea mai originală întâlnire cu cititorii din poate sutele de participări la care luasem parte până aci.

Lui Nicolae Dan Fruntelată, când i-am povestit ce am pățit în satul lui, primul lucru pe care l-a făcut a fost îndemnul de-a scrie neapărat povestea asta că, dacă n-o fac eu, o va face el.

La întoarcere spre Craiova, Alexandru Firescu m-a întrebat:

— Domnule Băileșteanu, este că nu vă pare rău c-ați venit cu mine la Bălăcița?

— Nu, Doamne ferește, chiar vă mulțumesc... Am participat la ceva inedit și eu sunt mort după astfel de lucruri... A fost nemaipomenit de frumos și ceva unic...

— Cu mine nu pierdeți niciodată..., m-a bătut cu palma pe umăr nea Lizică Firescu. Doar lucrez la Teatrul Național... Totdeauna regizez bine chestiile astea...

Alexandru Firescu a fost o figură emblematică a Craiovei. Nu lipsea de la nicio înmormântare a vreunui om important al Craiovei și totdeauna, lângă mormânt, înainte de a-l slobozi preotul în groapă, scotea din buzunar o hârtie și citea o cuvântare. Într-o zi, în glumă, l-am și atenționat:

— Domnule Firescu, să nu greșiți vreodată hârtia și să citiți despre altul...

— Nu, că e aceeași, mi-a răspuns zâmbind, doar am grijă să schimb numele...

Fragment din cartea, în prag de apariție, VIAȚA CA O... PARADĂ (Jurnal de scriitor sub dictatură), vol. II, DICTATURA INSPIRAȚIEI sau CARTEA TRANZIȚIEI NOASTRE, de Jean Băileșteanu

Cronică teatrală • Cronică teatrală • Cronică teatrală • Cronică teatrală

Mihaela Chirițescu

Iluzia iubirii

Piesa *Iluzii*, scrisă de Ivan Vîrîpaev, stă la baza spectacolului cu același titlu, fiind tradusă de Bogdan Budeș, scenografia Andreea Simona Negrilă, regia tehnică Mircea Vărzaru, regia lui Bobi Pricop. Spectacolul jucat pe scena Naționalului craiovean prezintă drama a patru personaje aflate la apusul existenței lor.

Din distribuția spectacolului fac parte: Romanița Ionescu (Margaret), Ioana Manciu (Sandra), Cătălin Băicuș (Deni), Vlad Udrescu (Albert), la violoncel Orlando Buda.

Cele două cupluri Sandra-Deni, Margaret-Albert își dispută și discută supremația și constanța iubirii. Personajele mai mult monologhează decât dialoghează despre dragoste, formele și formulele acesteia, despre cum și cât putem iubi, cât, cum și dacă putem să înțelegem iubirea.

Pe rând, personajele se autoanalizează încercând să înțeleagă dacă au iubit vreodată și pe cine au iubit, în ce mod s-a petrecut fenomenul numit dragoste și cui i-a fost adresat el.

Sandra este căsătorită cu Deni, iar Margaret cu Albert. Până aici lucrurile par a fi foarte limpezi. Pe patul de moarte, Deni îi mulțumește Sandrei pentru viața pe care au trăit-o împreună, pentru cât l-a făcut de fericit, pentru că, fiind fericit datorită ei, și cei din jurul lui au putut profita de zâmbetele și de buna lui dispoziție. I-a mai mărturisit, de asemenea, că i-a fost fidel toată viața și că acest lucru i-l datorează tot ei pentru că ea a fost pentru el un etalon după care s-a putut întotdeauna ghida. Și s-a stins liniștit.

În ziua morții sale, Sandra l-a chemat pe Albert pentru a-i mărturisi că l-a iubit toată viața. Deși nu i-a spus niciodată, îi mulțumește acestuia pentru că datorită lui a cunoscut ce înseamnă să iubești.

Bulversat, Albert merge acasă și îi spune lui Margaret că, deși a fost căsătorit cu ea toată viața, de fapt, a realizat, în urma confesiunii Sandrei, că și el a iubit-o pe Sandra fără măcar să știe că era iubire ceea ce simțea pentru ea.

Margaret, „o femeie cu un simț al umorului extrem de bine dezvoltat”, îi răspunde lui Albert că nici ea nu l-a iubit niciodată și că ani buni a fost iubita lui Deni. La rândul lui, Albert îi spune aceste vorbe Sandrei înainte ca aceasta să moară. Iar Sandra se stinge cu gândul că Deni a mințit-o pe patul de moarte când i-a ținut acel discurs emoționant. Așadar, moare împăcată, gândindu-se că nici el nu a iubit-o cum nici ea nu l-a iubit pe el.

Firul epic se întrerupe în acest punct, lăsând locul artificiilor regizorale de videoproiecție pe parcursul cărora personajele își amintesc rând pe rând episoade petrecute în patru. Cele două cupluri își dedicaseră mult timp pe parcursul existenței, așadar aveau ce să rememoreze.

Un vârtej de fulgi albi umple scena și deodată Albert parcă se trezește din amorțeală, impunând piesei un nou ritm. Parcă presimțind ceva, aleargă acasă să îi mărturisească lui Margaret că, tot aducându-și aminte întâmplări petrecute cu Sandra și cu Deni, și-a dat seama că ceea ce a crezut că simte când Sandra i-a mărturisit iubirea ei pe patul de moarte, a fost numai o iluzie. Ajuns într-un suflet acasă, Albert nu o mai găsește pe Margaret în viață. Aceasta se sinucisese. În urma ei, a lăsat un bilet în care i-a mărturisit lui Albert că povestea iubirii dintre ea și Deni a fost una inventată cu scopul de a-i răspunde cu aceeași monedă în urma confesiunii acestuia. Albert a mai trăit încă zece ani după ce a pierit Margaret. Zece ani în care a putut să se gândească mereu la statornicia în iubire.

Oare iubirea rămâne constantă doar dacă este împărtășită? Ne revine nouă rolul de a căuta și de a găsi răspunsuri.

Rodica Florescu

Un precursor al iluminismului românesc – Ion Inochentie Micu-Klein

Între veacurile strălucite pe care le-a străbătut umanitatea, secolul al XVIII-lea se înalță pe cerul spiritualității ca o coloană fără sfârșit. Având nume predestinat - Epoca Luminilor, Iluminism, Luminismo, Aufklärung, Epoca Rațiunii - , el reprezintă, prin întreaga prezență culturală, științifică, filozofică și socio-politică, un corolar de efervescente idei progresiste universale.

Moment european de netăgăduit, Școala Ardeleană se constituie într-un curent de gândire originală, identificat într-o bună măsură cu Iluminismul occidental. Cu manifestări timide în Țara Românească și Moldova, Luminismul românesc se va impune cu fermitate în Transilvania anilor 1780-1830, ca mișcare intelectuală purtătoare a idealului de conștiință națională, fiind marcată de activitatea corifeilor Petru Maior, Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Ion Budai Deleanu.

Izvoarele ei se regăsesc departe, în anii de după răscola de la Bobâlna din 1437. Încheierea actului Fraterna Unio devenit Unio Trium Nationum consemnase alianța nedreaptă dintre cele trei națiuni (nobilimea maghiară, secui și sași), prin care românii fuseseră excluși din viața politică, religioasă și socială. În anul 1700, Sinodul de la Alba-Iulia a decis aderarea românilor ardeleni la religia creștină romano-catolică, sub egida Bisericii Unite. Dar Uniunea s-a demonstrat a fi nu doar o problemă de credință, ci o cale importantă de luptă pentru recunoașterea nobleței noastre romane, pentru libertate și egalitate, pentru unirea românilor sub cerul aceleiași origini și aceleiași limbi.

Ideologia Școlii Ardelene este strâns legată de contribuția deosebită a unor precursori ca Ion Inochentie Micu - întemeietor al spiritualității noastre, clericul Pavel Petru Aron - unul dintre apropiații acestuia, cu studii la Viena și Roma, Grigore Maior și Gherontie Cotore - școliți și ei la Roma.

Personalitate covârșitoare, remarcabilul intelectual *Ion Inochentie Micu-Klein (1692-1768)* este unanim recunoscut ca promotor al idealurilor românești din Principatul Transilvaniei.

Fiu de țărani liberi din Sad - Mărginimea Sibiului, Ioan Micu - cel care a articulat primele cuvinte abia pe la 15-16 ani, a început să învețe la Sibiu, apoi a studiat filozofia la Cluj și teologia ca bursier, în Slovacia, la Tyrnava, în instituția de învățământ înființată de Nicolaus Olahus. După călugărire, tânărul monah a primit numele de Ion Inochentie (Inocențiu).

La numai 36 de ani, a fost numit de către împăratul habsburg Carol al VI-lea consilier imperial și episcop greco-catolic de Alba-Iulia și Făgăraș. Înnoobilat cu titlul de baron, *Klein de Sad* este primul reprezentant român în Dieta Transilvaniei, putând astfel să se implice în lupta etnogenetică și de emancipare națională, fructificând și îmbogățind ideile cronicarilor.

Între 1731 și 1732 se află la Viena, unde va depune 8 memorii, urmate în 1735 de primul *Supplex Libellus*, cu doleanța expresă de aplicare a Diplomelor leopoldine asupra abuzurilor feudale și drepturilor românilor. După mutarea reședinței episcopale de la Făgăraș în Blajul devenit cetatea de cultură - numită *Mica Romă* de M. Eminescu, înalță Catedrala *Sfânta Treime*, înființează prima școală în limba română și alte școli de obște la sate, trimite primii bursieri la Roma.

În schimbul acceptării unirii bisericii ortodoxe cu cea catolică, marele cărturar impune, prin următoarele 16 petiții, aceeași condiție: acordarea de libertăți și recunoașterea drepturilor poporului său. Cu inteligența

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

sa vie, intuiește că pentru români, unirea cu biserica Romei va aduce unele îmbunătățiri în statutul lor social-politic. Uniația nu este văzută ca o tranzacție oarecare cu Viena, nici ca o simplă problemă religioasă, ci ca un instrument esențial de realizare a aspirațiilor de veacuri. Ea nu trebuie să aducă supunere, ci recunoaștere, egalitate, emancipare.

Fără a face diferențe între credincioși, ierarhul unit cere curajos, timp de 12 ani, recunoașterea civică și politică a celor văzuți ca *tolerați* în propria lor casă. Demersurile către Dietă și împărat se bazează pe argumente de sorginte istorică: romanitate, vechime, continuitate; de natură demografică: densitatea numerică a românilor, majoritari pe teritoriul ardelean; economică: munca de robie a țăranilor, realizarea celor mai dificile ocne (lucrări), biruri împovărătoare. Folosind pentru prima oară termenul de *națiune*, el îi conferă, în această epocă preiluministă, un sens european modern ce vizează continuitatea etnică a românilor și interesele lor fundamentale. Conceptul se opune celui feudal, prin care națiunea reunea doar grupuri cu anumite idei comune.

Un prim câștig al activității sale părea să survină prin Prescriptul imperial, obținut în 1743 de la împărăteasa Maria Tereza, prin care fuseseră făgăduite o serie de amendamente, începând cu desființarea iobăgiei. Dar nici de data aceasta, promisiunile Curții nu aveau să fie respectate.

Sinodul de la Blaj, organizat de *marele vlădică* în 1744, s-a transformat într-o mobilizatoare adunare populară. De altfel, complexul *Program* de recunoaștere a românilor ca a patra națiune în Transilvania habsburgă va sta la baza importantului memoriu *Supplex Libellus Valachorum*, din 1791. Cuvintele și replicile sale devin din ce în ce mai îndrăznețe: *tiranie, sclavie, jug despotic, ură despre neam; Ne făgăduiți multe, dar ne mințiți!* Unele sună ultimativ: *Să nu se hotărască nimic de noi fără de noi și în absența noastră!... Nu suntem plebs valahica, ci natio valahica!*

Acțiunea este o nouă expresie a luptei unite, prin care preoți și mireni, indiferent de opțiunea confesională, revendicau angajamentele luate de împărăție. Necesitatea înlocuirii slavonei cu limba română devenea un deziderat cultural, de a se scrie și a se vorbi în graiul comun al poporului.

Deși jignit, umilit, hărțuit și supus prigonirilor, neînfricatul om de acțiune patriotică declară hotărât, pe un ton incisiv, că dacă Maria Tereza nu va asigura privilegiile, el va trece munții în fruntea numeroșilor credincioși, pentru a anula unirea. Căzut în dizgrație, este chemat la Viena și anchetat pentru nesupunere și agitație publică. Avertizat la timp de către prieteni că îl așteaptă închisoarea pe viață, pleacă la Roma, sperând zadarnic în sprijinul Papei. Interzicerea revenirii în țară

îi pecetluiește cei 24 de ani de exil dureros, fără a abdica însă de la cauza românească. Arhivele prețioase de la Vatican îl vor sprijini în incursiunile de demonstrare a latinității noastre.

Mistuit de dorul plaiurilor natale, va exclama într-o scrisoare trimisă episcopului prieten, Pavel Petru Aron: *Nu știu prin ce dulceață ne atrage atât de mult pământul strămoșesc, de nu ne îngăduiește să-l uităm. (...) Nu poți învia din morți decât în pământul patriei.*

S-a stins din viață în 1768, pe colinele Romei îndepărtate. Abia în 1997, rămășițele pământești i-au fost aduse și depuse la Blaj, conform dorinței din testament, în catedrala ctitorită de el.

Cel mai de seamă om politic pe care l-a dat neamul românesc din această țară transilvană, cum îl numea Lucian Blaga, a avut astfel parte de un destin patetic și nedrept: stigmatizat, surghiunit, sacrificat până la moarte, în numele speranțelor națiunii sale.

În cele peste 60 de lucrări istorice, teologice, filozofice, literare, de gramatică și de memorii, înaltul prelat a susținut și fructificat ideile preluate de la Olahus și cronicarii moldoveni, de la umanistul Cantemir, în legătură cu etnogeneza poporului nostru („Dacii sunt într-o sâmbură cu romanii”). Tot el a folosit pentru prima oară alfabetul latin în tipăriturile românești.

Începutul traducerii Bibliei, cunoscută sub numele de *Biblia de la Blaj* (realizată integral de nepotul său, Samuil Micu în 1795), constituie o temeinică bază în cultivarea limbii noastre literare. Scrierile sale, rămase în manuscris, sunt puțin cunoscute. Din 1753 se păstrează *Illustrium poetarum flores*, operă editată în 1992 de Florea Firan și B. Hâncu, sub titlul *Carte de înțelepciune latină. Florile poezilor iluștri*. Manuscrisul creștomatiei *Libellus definitionum* este datat 1762. Au rămas, din diferite perioade, pagini de memorialistică oficială și corespondență privată, mai ales din anii exilului. O mai veche și importantă lucrare, considerată unica sa operă originală, al cărei manuscris a fost adus în țară de către moștenitorul său Ioan Klein și care se află azi în Biblioteca Universității din Cluj, este *Arhieraticon sau Liturghier arhieresc*. Scrisă între 1745 și 1748 ca o carte rituală, de altar, despre rânduielele spovedaniei, sfințire a mirului, cuprinzând și unele slujbe săvârșite de episcopi, *Arhieraticonul* ocupă azi un loc de cinste în istoriografia Ardealului, considerat un adevărat monument al literaturii bisericești greco-catolice.

Cea mai importantă conștiință a epocii sale, *Ion Inochentie Micu-Klein*, precursor al ideilor iluministe de la noi, s-a impus ca un excepțional militant al conștiinței ființei noastre naționale. El a oferit viitoarei Școli Ardelene nu doar un crez politic, ci o largă și lucidă viziune de modernă și românească orientare istorică, socială, culturală.

Magda Fărcășanu

Note de lectură pe marginea unei cărți

În luna decembrie a anului trecut, a apărut, la Editura MJM din Craiova, cel de-al zecelea roman, „*Poate că da, poate că nu*”, semnat de Ion R. Popa. Într-o ținută grafică deosebită, cartea cuprinde 300 de pagini și este structurată pe patru părți. Desfășurarea acțiunii este precedată de o „*Prefață*”, semnată de criticul Dan Ionescu și urmată de un „*Epilog*”, care ar putea să constituie esența subiectului unui roman următor. Totodată, cartea este scrisă într-un ritm vioi, coerent, explicit, descrierile și înfățișarea personajelor apărând în lectură la momentul potrivit, pentru întregirea imaginii pe care și-a conturat-o cititorul.

La drept vorbind, societatea noastră actuală nu are o atitudine unitară față de experiența celor 45 de ani de orânduire socialistă. Dar, având în vedere aprecierea dominant negativă față de aceasta, se poate considera un gest de curaj acela de a alege ca erou al unei cărți o persoană care a sprijinit cu toate puterile instaurarea comunismului în România.

Totuși, cartea nu se ridică împotriva curentului dominant, pentru bunul motiv că personajul principal, Afronie Ceapraz, se comportă ca un ticălos, în majoritatea situațiilor. Este o părere personală și poate fi combătută, faptul că eroului i se pot aduce circumstanțe atenuante care țin de slăbiciunea naturii umane.

Pentru început, aflăm că Afronie ajunge în satul lui venind de pe Frontul de Est, dar nu ni se dezvăluie ce anume din cele văzute de pe pământ sovietic îl face să adere atât de categoric la ideile comunismului. El nu face parte din calicii sau leneșii satului, având moștenite o frumoasă gospodărie și opt hectare de pământ.

Aspirația utopică pentru o societate în care să nu mai existe săraci și bogați, în care oamenii să trăiască egali și fericiți, a traversat istoria, mai ales începând cu sec. al XVIII-lea.

Fără îndoială că Afronie, absolvent de școală silvică, nu cunoștea prețul plătit de ruși sau sovietici, din 1917 până în 1944, pentru înlocuirea vechii societăți. De aceea, i se poate ierta entuziasmul neîmpărtășit, în general, de consătenii lui, pentru noile vremuri în care „să mai meargă roata istoriei și cu cei mici”. Petre Țuțea spunea despre asta: „Dacă n-ai fost comunist până în 30 de ani, n-ai inimă, dacă mai ești după aceea, n-ai minte!” („ești cretin!”, mai spunea el.). Dar, dacă se poate ierta sau înțelege entuziasmul pentru generoasele idei egalitare, turnura gravă pe care o iau evenimentele, chiar după numirea lui Afronie ca primar, ar fi putut să-l descurajeze în a mai continua, adevărata față a noilor rânduiri fiind deja clară.

De fapt, el chiar pleacă, evadează din funcție, dar revine, cu prima ocazie care i se oferă, pe aceeași parte a baricadei, „pentru o societate nouă”. De data aceasta, având deja nivelul politic necesar, ca absolvent între timp al școlii Ștefan Gheorghiu și al unui curs la Moscova, ajunge instructor regional de partid, poziție de pe care participă cu fermitate la înfăptuirea colectivizării.

Fără îndoială, asistă și cunoaște toate ororile pe care acest proces l-a provocat țăranilor, dar își adoarme conștiința (oare are așa ceva!?) la gândul unui viitor luminos. Punându-ne din nou întrebarea „ce-l mâna pe el în luptă?”, nu obținem decât răspunsul: Dorința de putere.

Ar mai fi de comentat despre rolul femeilor în viața lui Afronie Ceapraz. Încă de la primele pagini aflăm că eroul nostru, întors de pe front după doi ani, găsește acasă un copilăș în leagăn. El acționează ca orice bărbat cu orgoliul rănit și își alungă nevasta de acasă, cu tot cu copilă. Nu este sensibil la ceea ce îi spun toți localnicii că a fost vorba de o siluire și nici la faptul că Despina ținuse singură toată gospodăria în cea mai bună stare.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Lucrurile nu rămân așa. El e promovat de partid, Despina revine acasă și, timp de 15 ani, cât el a peregrinat prin funcțiile acordate de partid fără să fi trecut pe acasă, ea a reparat și a întreținut gospodăria, ba chiar i-a făcut pomenile pentru că îl considerase mort.

Aurora Frânciog, iubita lui Afronie din tinerețe, cu care avea un copil nerecunoscut de el, este cea care îl propulsează în ierarhia partidului, ea însăși având un trecut... glorios. Dar este o relație în care el are numai de câștigat, ea, doar de pierdut.

Rivalul, dușmanul de moarte al lui Afronie, violatorul Despinei și tatăl copilei găsite în leagăn, este inginerul silvic Muru Mândreci, cadru de bază al partidului, dar personaj mai slab conturat de către autor. Conflictul dintre cei doi, care i-a urmat pretutindeni, ajunge la paroxism când

Mândreci, desfigurat în urma unui accident, o convinge pe Angelica, copila din leagăn, acum de 16 ani, să-l accepte ca tată și să se mute la el ori la sora lui, lipsită de copii, unde i se promitea că va avea tot ce-și dorește.

Într-o discuție anterioară, Mândreci îi impută lui Afronie, pe bună dreptate, că nu era capabil de sentimente adevărate nici față de soție, considerată doar animal de povară, nici față de fată, apreciată deja pentru calitățile ei feminine.

În confruntarea violentă dintre cei doi, Mândreci este ucis și Afronie rămâne infirm.

Angelica va cunoaște diverse meandre ale vieții și nu se va realiza la potențialul strălucit de care dispunea. Or, autorul a evitat formula happy end.

În final, se mai pune o întrebare: poate fi scrisă o carte în care eroul pozitiv să fie cel care a pus umărul la instaurarea comunismului?

ION R. POPA

POATE CĂ DA,
POATE CĂ NU

EDITURA
M
CRAIOVA

Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică

Angela Nache Mamier

Aurora Speranța Cernitu și bucuria culorii

În interiorul microsmosului pictural al Aurorei Speranța Cernitu, o logică a portretelor se impune. Impregnate de o stranie lumină poetică, aceste făpturi (arlechin, inorog, păun, cal etc.) dețin un dar divin, o forță intensă, care reflectă cu intensitate existența umană și fațetele ei multiple... Ne aflăm în fața unei artiste care filtrează cu talent o artă care îmbrățișează mai multe secole de mișcări artistice.

Artista trece cu eleganță și discreție de la arta medievală la un supraréalism și onirism abia voalate. Totul devine o metaforă insolită, o "zicere" în raport cu ambiția mesajelor sale, care sunt tot atâtea viziuni personale ale universului. Aurora Speranța este o adevărată "fabrică de legende", filon bogat, plin de poezie și de referințe literare diverse. Animale mitice (inorogul, calul, păunul...) țâșnesc din focul creației, traversează un Rug, ceea ce explică roșul viu și preponderent. Spiritul elementar al focului traversează pânzele, iar aceste animale sunt reprezentări și pretexte simbolice care trimit la uman.

Aurora Speranța Cernitu se "încredințează" Imaginației ca unei puteri primordiale și, condiție sine qua non, crezului său artistic. Artista visează cu ochii deschiși, ne transmite în ochi și în suflet puterea visului, sursa unei elegante prelungiri a eului melancolic al artistei. Tematica acestor tablouri alegorice trimite la o multitudine de sensuri: Arlechinul, Clovnul sunt îngerul și demonul creator, râsul și plânsul artistei, nebunia și can-doarea, farmecul și nevroza prezentului imediat.

Arlechinul este cel care "interoghează", e în același timp curajul și forța tineretii artistice, este simbolul misiunii sale artistice de a căuta să priceapă lumea și să ne ajute să o înțelegem.

Aceste tablouri sunt, deci, adevărate raze de soare, incandescente peste mări și mici, peste săraci și bogați... O adevărată expediție vizuală, spirituală, contemplativă. Artista creează aceste antiteze opunându-le unui prezent care nu o satisface pe deplin, umple vidul cu profunzimea vitală a unei palete visătoare.

Aurora Speranța Cernitu practică pictura hipnotică, ne obligă să împărtășim cu emoție trăirile sale profunde. Don Quijote, cavalerul și morile sale de vânt exprimă această sete de viață, de artă, riscurile pe care artistul le acceptă. Roșul său viu este Apelul, aluzia la jertfa fără sfârșit pe altarul artei, o pasăre Phoenix ruptă în două pe veci... În acest sens, aceste personaje denotă o conștiință artistică rezonabilă, o înțelegere a actului artistic de mare ținută. Artista ne invită în fața unei iconografii personale puternice, aflată sub semnul unei sacralități fizice și metafizice.

Tablourile sale iradiază prin relevanțele simbolice ale unei conștiințe estetice care se situează pe traiectoria marilor teme (relicve ale memoriei) care încearcă să exorcizeze adâncile răni ale destinului uman universal. Aurora Speranța gândește, rostește, purifică, amplifică, zidește rugul împurpurat al sufletului său într-o tonalitate hieratică, cerească, muzicală. Auzim muzica îngerilor, plecând ușor urechea spre tablouri.

Aurora Speranța Cernitu este un pictor plin de talent, care se întreabă în opera sa cine sunt, unde sunt, cine suntem noi toți și poartă brațul cu care pictează de la pământ la cer cu solemnitatea unei adorații mute pentru universul întreg.

CUPRINS

ESEU

DUMITRU RADU POPESCU	3
TREI. ISTORIA MORȚII	3
DINU SĂRARU	6
LA SLĂTIOARA, TREI ZILE RUPTE DIN COPILĂRIE.....	6

FACSIMILE

FACSIMILELE UNOR TEXTE OLOGRAFE: VASILE ALECSANDRI, MIHAI EMINESCU, ION CREANGĂ, ALEXANDRU MACEDONSKI, AFLATE ÎN COLECȚIA DE EXCEPȚIE A SCRIITORULUI TUDOR NEDELCEA	8
---	---

POEZIE

GABRIEL CHIFU.....	11
--------------------	----

EVENIMENTE CULTURALE

IOANA HEIDEL, GERMANIA.....	12
VIZIUNE. MISIUNE. ÎMPLINIRE. LA WÜRZBURG, GERMANIA, 21 APRILIE 2017. A FOST... CA NICIODATĂ!!	12

CRONICĂ LITERARĂ

NICOLAE PETRE VRÂNCEANU	13
DUMITRU DUȚĂ – „POPAS DE VIAȚĂ”	13

FILOSOFIE

GHEORGHE DĂNIȘOR.....	16
PERSONALISMUL ENERGETIC ÎN CONCEPȚIA LUI C. RĂDULESCU-MOTRU	16

ESEU

OVIDIU GHIDIRMIC	19
HERMENEUTICĂ ȘI FENOMENOLOGIE.....	19
TUDOR NEDELCEA	23
O PERSONALITATE DE EXCEPȚIE: C. RĂDULESCU-MOTRU	23

CRONICĂ LITERARĂ

MARIAN BARBU	29
OSCILÂND ÎNTRE POEZIE ȘI POEM	29
MARIAN BARBU	30
POEZIA DIN PERSPECTIVA FIZICIANULUI – BLOCNOTES –	30

PROZĂ

Dumitru Duță.....	31
Popas de viață.....	31
Constantin Pădureanu	32
Așteptarea.....	32

ADNOTĂRI

Prof. Ion R. Popa	34
La o manifestare cultural-științifică de excepție	34

ESEU

Mircea Pospai.....	36
Evoluția instituțiilor politice ale statului român modern.....	36

POEZIE

Virgil Dumitrescu	38
--------------------------------	-----------

SEMNALĂRI

Teodor Oancă.....	39
O cercetare aprofundată de toponimie	39

PORTRET

Tudor Nedelcea	41
Profesorul și istoricul Dinică Ciobotea	41

PROZĂ

Gela Enea	43
Lección deschisă despre conspirație	43

PREZENTARE

Adrian Năstase, Raluca Marina Langă	45
Prin muzeele Craiovei (II) . <i>Secția de etnografie a Muzeului Olteniei</i>	45

ESEU

Elisabeta Iosif.....	47
Muzica înainte de toate	47

POEZIE

Dragoș Niculescu	49
Dinu Motroc	49

PROFIL

Pavel Șopov	50
Gheorghe Fabian. Personalitate emblematică a vieții muzicale craiovene	50

ESEU

Ștefan Buzărnescu	52
Repetabila... zaveră	52

POEZIE

Mircea Tutunaru	55
------------------------------	-----------

CONFESIUNI

Jean Băileşteanu	56
Viaţa ca o... paradă.....	56

CRONICĂ TEATRALĂ

Mihaela Chiriţescu	59
Iluzia iubirii.....	59

ESEU

Rodica Florescu	60
Un precursor al iluminismului românesc – Ion Inochentie Micu-Klein.....	60
Magda Fărcăşanu	62
Note de lectură pe marginea unei cărţi.....	62

CRONICĂ PLASTICĂ

Angela Nache Mamier.....	64
Aurora Speranţa Cernitu şi bucuria culorii	64

NOTA BENE

Revista *Noul Literator* apare sub egida U.S.R. şi publică articole de specialitate ale autorilor şi cadrelor didactice interesate.

Revista apare trimestrial.
Contactaţi-ne pe adresele specificate.

În atenţia colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerotează în continuare şi se trec la sfârşitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuaţie, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă aşteptăm materialele până la 30 august 2017

